

PAULO COELHO

ALKEMIČAR

PROLOG

Alkemičar uze knjigu koju je netko sa sobom nosio u karavani. Svezak je bio bez naslovnice, no uspije odrediti autora: Oscar Wilde. Listajući stranice, naiđe na pripovijest o Narcisu.

Alkemičar je poznao legendu o Narcisu, lijepom mladiću koji je svakog dana promatrao svoju ljepotu u jezeru. Bio je toliko opčinjen samim sobom da je jednog dana upao u jezero i utopio se. Na mjestu gdje je pao, niknuo je cvijet, kojeg su prozvali narcisom.

No, Oscar Wilde nije tako završavao svoju pripovijest.

On je pripovijedao, kako su, kada je Narcis umro, došle oreade, gorske vile, i vidjele da se jezero pretvorilo od slatkovodna jezera u vrč slanih suza.

- Zašto plačeš? - upitahu oreade.

- Oplakujem Narcisa - reče jezero.

- Ah, ne čudi nas što oplakuješ Narcisa - nastaviše one. - Konačno, unatoč tome što smo mi stalno trčale za njim po šumi, ti si jedino imalo priliku da izbliza promatraš njegovu ljepotu.

- A Narcis je bio lijep? - upita jezero.

- Tko bi to bolje od tebe mogao znati? - odgovoriše iznenađene oreade.

- Naposljetku, o tvoje se obale svakog dana naslanjao.

Na trenutak je jezero zašutjelo. Konačno reče:

- Oplakujem Narcisa jer sam mogao, svaki puta kada bi legao na moje obale, u dubini njegovih očiju, vidjeti kako se oslikava moja vlastita ljepota.

- Lijepe li pripovijesti - reče Alkemičar.

PRVI DIO

Mladiću je bilo ime Santiago. Počelo se smračivati kada je sa svojim stadom stigao pred staru napuštenu crkvu. Krov joj se odavna bio urušio, a golema je divlja smokva rasla na mjestu gdje se nekoć nalazila sakristija.

Odluči ondje provesti noć. Kroz vrata uvede sve ovce u ruševine, i zatim postavi nekoliko dasaka, tako da noću ne mogu pobjeći. U tom kraju nije bilo vukova, no jednoć je noću jedna životinja pobjegla, te je on izgubio cijeli sljedeći dan tražeći zalutalu ovcu.

Prostro je na pod svoj kaputić i legao, posluživši se knjigom, koju je pročitao, kao uzglavljem. Pade mu na um, prije nego je zaspao, kako bi trebao čitati deblje knjige: dulje bi trajalo dok bi ih pročitao, a noću bi bile udobniji jastuci.

Još je bio mrak kada se probudio. Pogledao je uvis, i kroz polusrušeni krov ugledao zvijezde kako sjaju.

»Htio bih još malo spavati«, pomisli. Bio je usnio isti san kao i prošlog tjedna, i iznova se probudio prije kraja.

Ustao je i popio gutljaj vina. Potom je uzeo svoj štap i počeo buditi ovce koje su još spavale. Već je bio primijetio kako se većina ovaca počela buditi čim bi se i on probudio. Kao da postoji neka tajanstvena energija koja spaja njegov život sa životom tih ovaca, koje su već dvije godine s njim prelazile zemljom, u potrazi za vodom i hranom. - Toliko su se već navikle na mene da poznaju moju satnicu - reče tihim glasom. Zamisli se na trenutak i pomisli kako bi moglo biti i obrnuto: da se on navikao na satnicu svojih ovaca.

Bilo je pak ovaca kojima je duže trebalo da ustanu. Mladić je budio jednu po jednu svojim štapom, zovući svaku njenim imenom. Oduvijek je vjerovao da su ovce u stanju razumjeti ono što im je govorio. Stoga im je ponekad čitao ulomke iz knjiga koje su ga dojmile, ili govorio o samoći i o radostima pastira u polju, ili se osvrtao na posljednje novosti što ih je vidio u gradovima kojima je običavao prolaziti.

No, u posljednja dva dana njegova je tema bila isključivo jedna: djevojka, trgovčeva kćer, koja je živjela u gradu u koji će stići za četiri dana. Bio je tamo samo jedanput prošle godine. Trgovac je bio vlasnik dućana s tkaninama i uvijek je volio gledati kako se ovce strižu pred njim, da ne bi bilo nikakve prijevare. Neki ga je prijatelj bio uputio u dućan, i tamo je pastir poveo svoje ovce.

- Htio bih prodati nešto vune - reče trgovcu.

Trgovčev dućan bio je pun, te on zamoli pastira da pričeka do predvečerja. Pastir je sjeo na popločanu stazu pred dućanom i izvukao knjigu iz naprtnjače.

- Nisam znala da pastiri čitaju knjige - reče ženski glas sa strane.

Djevojka je bila prava Andaluzijka, glatke crne kose i očiju što su nejasno podsjećale na daleke maurske osvajače.

- To je zato što ovce podučavaju više od knjiga - odgovori mladić. Razgovarali su više od dva sata. Ona mu ispriča kako je trgovčeva kćer, i kakav je život u selu gdje su svi dani nalik jedan drugome. Pastir je pripovijedao o andaluzijskim poljima, o posljednjim novostima iz gradova koje je bio posjetio. Bio je zadovoljan što ne mora stalno razgovarati samo s ovcama.

- Kako si naučio čitati? - upita ga u neko doba djevojka.

- Kao i svi drugi - odgovori mladić. - U školi.

- Ako znaš čitati, zašto si onda samo pastir?

Mladić navede neko opravdanje samo da ne bi morao odgovoriti na pitanje. Bio je uvjeren da djevojka nikada ne bi shvatila. Nastavio je pripovijedati priče sa svojih putovanja, a malene maurske oči su se širile i sklapale od zaprepaštenja i čuđenja. Kako je vrijeme prolazilo, mladić je poželio da taj dan nikada ne završi, da djevojčin otac bude još dugo zauzet i da mu naredi neka čeka tri dana. Shvatio je da osjeća nešto što nikad prije nije osjetio: želju da ostane živjeti na jednom mjestu zauvijek. S djevojkom crne kose, dani nikada ne bi bili jednaki.

No trgovac je konačno stigao i naredio mu da ostriže četiri ovce. Potom mu plati što mu je dugovao i zamoli ga dođe iduće godine.

Sada su nedostajala samo četiri dana do ponovnog dolaska u to selo. Bio je uzbuđen, a u isto vrijeme i nesiguran: možda ga je djevojka već zaboravila. Onuda je prolazilo mnogo pastira što su prodavali vunu.

- Nije važno - reče mladić svojim ovcama. - I ja poznajem druge djevojke u drugim gradovima.

No u dubini svog srca znao je da je bilo važno. I da su pastiri, kao i mornari, kao i putujući trgovci, uvijek poznavali mjesto gdje se nalazio netko tko bi ih mogao navesti da zaborave radosti slobodnog lutanja svijetom.

Dan je počeo svitati i pastir je usmjerio ovce u pravcu sunčevih zraka. »One nikada ne moraju donositi odluke«, pomisli. »Možda zato uvijek ostaju uz mene.« Jedina potreba koju su ovce osjećale bila je za vodom i hranom. I dokle god mladić bude pronalazio ponajbolje andaluzijske pašnjake, one će mu biti prijateljice. Čak ako svi dani i budu jednaki, povlačeći se u dugim satima između izlaska i zalaska sunca; čak ako nikada ne pročitaju nijednu knjigu u svojim kratkim životima, niti upoznaju jezik ljudi koji u selima pripovijedaju novosti. One su bile zadovoljne s vodom i hranom, i to je bilo dovoljno. Zauzvrat, velikodušno su nudile svoju vunu, svoje društvo, a ponekad i svoje meso.

»Da danas postanem čudovište i odlučim ubiti jednu po jednu, one bi to shvatile tek nakon što bi već gotovo cijelo stado bilo pobijeno«, razmišljao je mladić. »Zašto vjeruju meni, ako su zaboravile vjerovati svojim vlastitim nagonima. Samo stoga što ih vodim do hrane i do paše?«

Mladić se začudio vlastitim mislima. Možda je crkva, s tom smokvom što u nju urasta, bila ukleta. Navela ga da sanja isti san po drugi put, i izazvala u njemu osjećaj bijesa spram njegovih uvijek odanih družica. Popio je malo vina što je preostalo od večere prethodne noći, i privio uz tijelo kaputić. Znao je da će kroz nekoliko sati, kada sunce bude na najvišoj točki, vrućina biti tolika da neće moći voditi ovce poljem. Bio je to sat kada čitava Španjolska ljeti spava. Vrućina je sezala sve do noći, a sve to vrijeme on je morao nositi kaputić. Međutim, kadgod je pomislio da se požali na njegovu težinu, uvijek bi se sjetio kako upravo zbog njega, ujutro ne osjeća hladnoću.

»Moramo uvijek biti pripravnici na vremenske promjene«, mislio bi tada, i osjećao zahvalnost zbog težine kaputića.

Kaputić je imao svoj razlog, kao i mladić. Nakon dvije godine što ih je proveo na andaluzijskim ravnicama, znao je već napamet sve gradove u tom kraju, i to je bio najveći smisao njegova života; putovanje. Naumio je ovaj put objasniti djevojci zbog čega običan pastir zna čitati: do šesnaeste je godine bio u sjemeništu. Njegovi su roditelji željeli da postane svećenikom, i razlogom za ponos skromne seoske obitelji koja je radila samo za hranu i vodu, kao i njegove ovce. Učio je latinski, španjolski i teologiju. No, još kao dijete sanjario je o tome da upozna svijet, i to je bilo daleko važnije nego spoznati Boga ili ljudske grijeha. Nekog poslijepodneva, prilikom posjete obitelji, prikupio je hrabrost i rekao ocu da ne želi postati svećenikom. Da želi putovati.

- Ljudi iz cijelog sela već su prošli kroz ovo selo, sine - reče otac. Dolaze u potrazi za novim, ali ostaju isti ljudi. Odlaze do brežuljka da razgledaju tvrđavu i smatraju da je prošlost bila bolja od sadašnjosti. Imaju svijetle kose ili tamnu put, no jednaki su ljudima u našem selu.

-Ali ja ne poznajem tvrđave u krajevima iz kojih oni dolaze - odvrati mladić.

- Ti ljudi, kada upoznaju naša polja i naše žene, kažu da bi ovdje voljeli zauvijek živjeti - nastavio je otac.

- Želim upoznati žene i krajeve iz kojih one dolaze - reče mladić. - Jer oni nikada ne ostaju ovdje.

- Oni donose vrećice pune novaca - pokuša još jednom otac. - Od naših, samo pastiri putuju.

- Onda ću biti pastir.

Otac ne reče više ništa. Sljedećeg mu dana da vrećicu s tri stara španjolska zlatnika.

- Našao sam ih jednog dana u polju. Bili su namijenjeni Crkvi, kao tvoj dar. Kupi stado i idi svijetom dok ne shvatiš da je naša tvrđava najznačajnija, a naše žene najljepše.

I blagoslovio ga. U očevim očima on također pročita želju za upoznavanjem svijeta. Želju koja je još živjela, usprkos desecima godina kroz koje ju je pokušavao zamijeniti vodom, hranom i svake noći stalnim mjestom za spavanje.

Obzor se zarumenio, i potom sunce izađe. Mladić se prisjetio razgovora s ocem i osjetio radost; mnoge je već tvrđave i žene upoznao (ali nijedna nije bila nalik onoj koja ga za dva dana čeka). Imao je kaputić, knjigu koju je mogao zamijeniti drugom, i stado ovaca. Međutim, najvažnije od svega bilo je što je svakim danom ostvarivao svoj velik životni san; putovanje. Kada se umori od andaluzijskih polja, može prodati ovce i postati mornar. Kada se umori od mora, već će upoznati mnoge gradove, mnoge žene, mnoge prilike da bude sretan.

»Ne znam kako to traže Boga u sjemeništu«, pomisli, dok je promatrao kako se sunce rada. Kadgod je to bilo moguće, birao je drugačiji put kojim bi išao. Nikada ranije nije bio u toj crkvi, mada je mnogo puta tuda prolazio. Svijet je bio golem i neiscrpan, i kada bi samo malo dopustio ovcama da ga vode, otkrio bi i mnoge druge zanimljivosti. »Problem je to što one ne primjećuju da svakim danom prolaze novim putovima. Ne shvaćaju da su se pašnjaci promijenili, da su godišnja doba druga - jer brinu samo o vodi i hrani.«

»Možda je tako sa svima nama«, pomisli pastir. »Upravo i sa mnom, jer ne mislim na druge žene otkad sam upoznao trgovčevu kćer.« Pogledao je nebo, i procijenio da će stići u Tarifu prije ručka. Tamo će moći promijeniti svoju knjigu za još deblju, napuniti bocu vinom, obrijati se i ošišati; morao je biti spreman za susret s djevojkom, i nije htio misliti na mogućnost kako je prije njega drugi pastir, s više ovaca, došao zaprositi njezinu ruku.

»Život postaje zanimljiv zbog mogućnosti da se ostvari san«, razmišljao je dok je ponovo pogledavao u nebo i ubrzavao korak. Upravo se sjetio da u Tarifi živi starica koja zna tumačiti snove. A on je te noći iznova usnuo isti san.

Starica je povela mladića do sobe u dnu kuće, odvojene od dnevnog boravka zavjesom od šarenih plastičnih vrpca. Tamo unutra nalazio se stol, slika Svetog Srca Isusa, i dva stolca.

Starica sjedne i zamoli da i on to učini. Potom je uzela obje mladićeve ruke i stala tiho moliti.

Bilo je to nalik ciganskoj molitvi. Mladić je već bio susreo mnoge Cigane na putu; oni su putovali, a ipak nisu čuvali ovce. Ljudi su govorili da biti Ciganom znači uvijek varati druge. Govorili su također da su oni sklopili savez sa zlim dusima, te da su otimali djecu da bi im služila kao roblje u njihovim tajanstvenim čergama. Dok je bio dijete, mladić je uvijek premirao od straha da ga ne odnesu Cigani, i taj se stari strah povratiti dok ga je starica držala za ruke.

»No tu je slika Svetog Srca Isusova«, pomisli, nastojeći se umiriti. Nije želio da mu ruka počne drhtati i da starica primijeti strah. Izmolio je u sebi Očenaš.

- Baš zanimljivo - reče starica, ne dižući pogleda s mladićeve ruke. I ponovo ušuti.

Mladić je postajao nervozan. Ruke su mu se počele, bez njegove volje, tresti, i starica shvati. On brzo povuče ruke.

- Nisam ovamo došao da mi čitate iz dlana - reče, pokajan što je uopće ušao u tu kuću. Načas pomisli kako bi bilo bolje platiti posjet i otići ne saznajući ništa. Previše je važnosti davao ponovljenom snu.

- Došao si da ti rastumačim san - odvrati starica. - A snovi su Božji jezik. Kada on govori jezikom svijeta, ja ih mogu protumačiti. Ali ako govori jezikom duše, onda to samo ti možeš razumjeti. A posjet ću ti ionako naplatiti.

»Još jedna smicalica«, pomisli mladić. Ipak, odlučio je izložiti se opasnosti. Pastir je uvijek u opasnosti zbog vukova ili suše, a upravo to čini njegovo zvanje uzbudljivijim.

- Usnuo sam isti san dvaput uzastopce - reče. - Sanjao sam da sam na pašnjaku s ovcama, kada se pojavi dijete i počne se igrati sa životinjama. Ne volim da mi diraju ovce, one se boje neznanaca. No djeci uvijek uspije igrati se sa životinjama, a da u njima ne izazovu strah. Ne znam zašto. Ne znam kako životinje znaju odrediti godine ljudskim bićima.

- Vрати se svom snu - reče starica. - Lonac mi je na vatri. Osim toga, imaš malo novaca i ne možeš mi oduzeti sve moje vrijeme.

- Dijete se i dalje igralo s ovcama još neko vrijeme - nastavi mladić nevoljko. - I odjednom, uhvatilo me za ruke i odvelo do egipatskih piramida. Ali starica je i dalje šutjela.

- Potom, kod egipatskih piramida - izgovori on tri posljednje riječi polako, da bi ih starica mogla dobro razumjeti - dijete mi je reklo: »Ako ovamo dođeš, pronaći ćeš skriveno blago.« A kad mi je htjelo pokazati točno mjesto, ja sam se probudio. Oba puta.

Starica je još neko vrijeme šutjela. Zatim ponovno uzme mladićeve ruke da ih pomno prouči.

Mladić se nasmijao. Od sreće. Dakle, uštedjet će ono malo novaca što je imao zbog sna koji govori o skrivenom blagu! Mora da je starica doista Ciganka - Cigani su lakoumni.

- Objasni mi značenje tog sna - zamoli mladić.

- Prvo se zakuni. Zakuni se da ćeš mi dati desetinu od blaga u zamjenu za ono što ću ti reći.

Mladić se zakune. Starica je zatražila da ponovi zakletvu gledajući u sliku Svetog srca Isusova.

- To je san na Jeziku Svijeta - reče ona. - Mogu ga protumačiti, a tumačenje je veoma teško. Zato smatram da zaslužujem svoj dio od onoga što nađeš. A tumačenje je ovo: moraš otići do egipatskih piramida. Nisam nikad za njih čula, no ako ti ih je dijete pokazalo, to znači da postoje. Ondje ćeš pronaći blago koje će te učiniti bogatim.

Mladić se iznenadio, a zatim rasrdio. Zbog toga nije trebao potražiti staricu. No, naposljetku se sjeti da ne mora ništa platiti.

- Za to nisam trebao gubiti svoje vrijeme - reče.

- Zato sam rekla da je tvoj san težak. Jednostavne su stvari najneobičnije, i samo ih mudri uspijevaju vidjeti. Kako nisam mudra, moram znati druga umijeća, kao što je čitanje iz dlana.

- A kako da dođem do Egipta?

- Ja samo tumačim snove. Ne znam ih pretvoriti u stvarnost. Stoga moram živjeti od onoga što mi kćeri daju.

- A ako ne stignem do Egipta?

- Onda ja ostajem bez plaće. Neće biti prvi put.

I starica ne reče više ništa. Zamolila je mladića da izađe, jer je već dosta vremena s njim izgubila.

Mladić je izašao razočaran i odlučan da nikad više ne vjeruje u snove. Sjetio se da mora obaviti još neke stvari: otišao je u trgovinu po hranu, zamijenio svoju knjigu za drugu, deblju, i sjeo na klupu na trgu da kuša novo vino koje je bio kupio. Dan je bio vruć, a vino mu je, iz neke od onih nedokučivih tajni, uspijevalo rashladiti tijelo. Ovce su bile na ulazu u grad, u staji njegovog novog prijatelja. Poznavao je mnoge ljude u tom kraju - zato je i volio putovati. Uvijek se stječu novi prijatelji, a ne treba s njima živjeti iz dana u dan. Kada se stalno gledaju isti ljudi - kao što je to u sjemeništu - na kraju oni postaju dijelom naših života. A kad su postali dijelom naših života, pozele također mijenjati naše živote. Ako nismo onakvima kakvima žele da budemo, naljute se. Jer svi ljudi točno znaju kako trebamo živjeti naš život.

A nikad točno ne znaju kako bi trebali živjeti svoj vlastiti život. Kao žena koja tumači snove, a ne zna ih pretvoriti u stvarnost.

Odluči pričekati da sunce malo zađe, prije nego se otputi s ovcama u polje. Za tri će dana biti s trgovčevom kćeri.

Počeo je čitati knjigu koju mu je u Tarifi nabavio svećenik. Bila je to debela knjiga koja je već na prvoj stranici pripovijedala o pogrebu. Osim toga, imena likova bila su veoma zamršena. »Ako ikad napišem knjigu«, pomisli, »uvodit ću likove jedan po jedan kako čitatelji ne bi morali pamtit i imena.«

Kada se uspio usredotočiti na čitanje - a osjećao se dobro, jer se govorilo o pogrebu dok je sniježilo, što mu je pružalo osjećaj hladnoće pod tim suncem - neki je starac sjeo pored njega i započeo razgovor.

- Što oni rade? - upita starac, pokazujući ljude na trgu.

- Rade - odgovori mladić suho, praveći se da se ponovo usredotočio na čitanje. Zapravo je mislio kako će ostrići ovce pred trgovčevom kćeri, da bi se ona uvjerila kako on zna raditi razne zanimljive stvari. Već je mnogo puta zamišljao taj prizor; u svakom od njih djevojka je ostajala zapanjena kada bi joj počeo objašnjavati kako se ovce moraju strići od repa prema

glavi. Isto se tako pokušavao sjetiti nekih zanimljivih priča koje bi joj pripovijedao dok bi strigao ovce. Većinu je bio pročitao u knjigama, ali će joj ih ispričati kao da ih je osobno doživio. Nikad ona to neće doznati, jer nije znala čitati knjige.

No starac je bio uporan. Govorio je da je umoran, žedan, i zatražio od mladića gutljaj vina. Mladić mu ponudi svoju bocu; možda će starac zašutjeti.

Ali starac je svejedno želio razgovarati. Upitao je za knjigu koju je mladić čitao. Mladić pomisli da bude nepristojan i promijeni klupu, ali otac ga je bio naučio da poštuje starije. Stoga on pruži knjigu prema starcu, iz dva razloga: prvi je bio taj što nije znao izgovoriti naslov a drugo, ukoliko ga ni starac ne bude znao pročitati, onda će sam promijeniti klupu da se ne bi osjetio osramoćenim.

- Hmm... - reče starac, ogledavajući knjigu sa svih strana, kao da je neki čudnovati predmet. - To je važna knjiga, ali jako dosadna.

Mladić se iznenadi. Starac je također znao čitati, i već je bio pročitao tu knjigu. A ako je knjiga bila dosadna, kako je on govorio, još ju je na vrijeme mogao zamijeniti za drugu.

- Ta knjiga govori gotovo o svemu onome o čemu govore i druge knjige - nastavi starac. - O nesposobnosti ljudi da izaberu svoju vlastitu sudbinu. A završava tako da svi povjeruju u najveću laž na svijetu.

- Koja je najveća laž na svijetu? - upita iznenađeno mladić.

- Ova: u određenom trenutku postojanja izgubimo vlast nad svojim životima, i onda njima počinje upravljati sudbina. To je najveća laž na svijetu.

- Meni se to nije dogodilo - reče mladić. - Htjeli su da postanem svećenik, a ja sam odlučio biti pastir.

- Tako je bolje - reče starac. - Jer ti voliš putovati.

»Pogodio mi je misli«, pomislio je mladić. U međuvremenu je starac listao debelu knjigu, ne pokazujući najmanju namjeru da je vrati. Mladić je primijetio da nosi čudnu odjeću; sličio je Arapinu, što nije bilo neobično u tom kraju. Afrika je bila udaljena tek nekoliko sati od Tarife; i trebalo je samo brodom prijeći tjesnac. Često su Arapi dolazili u grad, kupovali i izgovarali čudne molitve više puta na dan.

- Odakle ste vi? - zapita.

- Iz mnogih mjesta.

- Nitko nije iz mnogih mjesta - reče mladić. - Ja sam pastir i prolazim mnogim mjestima, ali sam iz jednog jedinog mjesta, iz grada pored stare tvrđave. Tamo sam se rodio.

- Onda možemo reći da sam se rodio u Šalemu.

- Mladić nije znao gdje je Šalem, ali nije htio pitati da se ne osjeti posramljenim zbog vlastita neznanja. Još je neko vrijeme promatrao trg. Ljudi su odlazili i dolazili i činili se veoma zaposlenima.

- Kako je u Šalemu? - zapita mladić, nastojeći nešto saznati.

- Kao što je uvijek bilo.

Time nije ništa saznao. No znao je da Šalem nije u Andaluziji. Inače bi za njega već znao.

- A što radite u Šalemu? - ustrajao je mladić.

- Što radim u Šalemu? - starac se prvi put slatko nasmijao.

- Pa, ja sam kralj Šalema!

»Ljudi govore veoma čudne stvari«, pomisli mladić. Ponekad je bolje biti u društvu s ovcima, koje šute i samo traže vodu i hranu. Ili s knjigama koje pripovijedaju nevjerovatne dogodovštine onda kada ih želimo čitati. A kada se razgovara s ljudima, oni kažu određene stvari, te se dogodi da ne znamo kako nastaviti razgovor.

- Zovem se Melkisedek - reče starac. - Koliko imaš ovaca?

- Dovoljno - odgovori mladić. Starac je previše toga htio znati o njegovom životu.

- Onda je to problem. Ne mogu ti pomoći dok smatraš da imaš dovoljno ovaca.

Mladić se naljutio. Nije tražio pomoć. Starac je bio taj koji je tražio vino, razgovor, knjigu.

- Vratite mi knjigu - reče. - Moram potražiti svoje ovce i nastaviti put.

- Daj mi desetinu svojih ovaca - reče starac. - A ja ću te podučiti kako da dođeš do skrivenog blaga.

Mladić se tada sjetio sna, i odjednom mu se sve razjasni. Starica mu nije ništa naplatila, ali starac bi - možda je to bio njezin muž - mogao izvući mnogo više novaca u zamjenu za obavijest koja ne postoji. Mora da je starac i sam Ciganin.

Ali, prije no što je mladić bilo što rekao, starac se sagnuo, uzeo trijesku i počeo pisati po pijesku na trgu. Kada se sagnuo, nešto je zasjalo u njegovim njedrima, tolikom silinom da je mladića gotovo zaslijepilo. No jednim pokretom, prebrzim za nekoga njegove dobi, on pokrije sjaj ogrtačem. Mladićeve oči više nisu bile zaslijepjene, i on uspije razaznati što je starac pisao.

Na pijesku glavnog trga malenoga grada on pročita ime svoga oca i svoje majke.

Pročitao je povijest svog života do tog trenutka, šale iz djetinjstva, hladne noći sjemeništa. Pročitao je ime trgovčeve kćeri, za koje nije znao. Pročitao je o stvarima koje nikad nikome nije pripovijedao, kao o danu kada je ocu ukrao pušku da ubije jelene, ili o svom prvom samotnom putenom iskustvu.

»Ja sam kralj Šalema«, bio je rekao starac.

- Zašto bi neki kralj razgovarao s pastikom? - zapita mladić, posramljen i veoma začuđen.

- Postoje razni razlozi. No recimo da je najvažniji taj što ti možeš ostvariti svoju Osobnu Legendu.

Mladić nije znao što je Osobna Legenda.

- To je ono što si oduvijek želio činiti. Svi ljudi, u početku svoje mladosti znaju koja je njihova Osobna Legenda.

U toj životnoj dobi sve je jasno, sve je moguće, i ljudi se ne boje sanjariti ni žudjeti za svim onim što bi voljeli raditi u životu. Međutim, kako vrijeme prolazi, neka tajna sila pokušava dokazati kako je nemoguće ostvariti Osobnu Legendu.

To što je starac govorio nije imalo puno smisla za mladića. No on je htio saznati što su to »tajne sile«; trgovčeva bi kći zinula od iznenađenja da to čuje.

- To su sile koje se čine zlima, ali te zapravo podučavaju kako da ostvariš Osobnu Legendu. Pripremaju ti duh i volju, jer velika je istina na ovom planetu: tko god da jesi ili što god da radiš, kada nešto uistinu želiš, to je zato što se ta želja rada iz Duše Svijeta. To je tvoje poslanje na Zemlji.

- Čak i ako bih želio samo putovati? Ili oženiti kćer trgovca tkaninama?

- Ili tražiti blago. Duša se Svijeta hrani ljudskom srećom. Ili nesrećom, zavišću, ljubomorom. Jedina je zadaća ljudi ostvarivati Osobnu Legendu. Sve je samo jedno.

A kada nešto poželiš, onda se sav svijet uroti da tu želju i ostvariš.

Neko su vrijeme šutjeli, gledajući trg i ljude. Starac je prvi progovorio.

- Zašto čuvaš ovce?

- Jer volim putovati.

On pokaže na prodavača kokica koji je stajao na uglu pored svojih crvenih kolica.

- Onaj prodavač kokica također je uvijek želio putovati, kao dijete. No radije je kupio kolica za pečenje kokica, i godinama skuplja novac. Kada ostari, provest će mjesec dana u Africi. Nikada nije shvatio da ljudi uvijek imaju mogućnosti da ostvare ono o čemu sanjaju.

- Trebao je izabrati da bude pastir - naglas je pomislio mladić.

- Mislio je on i o tome - reče starac. - Ali prodavači kokica su važniji od pastira. Prodavači kokica imaju kuće, dok pastiri spavaju na rosi. Ljudi radije daju svoje kćeri za žene prodavačima kokica nego pastirima.

Mladića zaboli srce, pomislivši na trgovčevu kćer. U njezinom je gradu zacijelo postojao prodavač kokica.

- Na kraju, ono što ljudi misle o prodavačima kokica i o pastirima postaje za njih važnije od Osobne Legende.

Starac je prelistao knjigu i udubio se u čitanje jedne stranice. Mladić je malo počeka, a onda ga prekinuo, isto onako kako je starac i njega bio prekinuo.

- Zašto o svemu ovome razgovarate sa mnom?

- Zato što ti pokušavaš živjeti svoju Osobnu Legendu. I zato što pomišljaš od nje odustati.

- A vi se uvijek pojavljujete u to vrijeme?

- Ne uvijek u ovome obliku, no nikada nisam propustio da se pojavim. Katkad u obliku nekog dobrog rješenja, neke dobre zamisli. Drugi put, u ključnim trenucima, olakšavam stvari. I tako redom; no većina ljudi to ni ne primijeti.

Starac je ispričavao kako je prošlog tjedna bio primoran pojaviti se pred kopačem dragog kamenja u obliku kamena. Kopač je sve napustio u potrazi za smaragdima. Pet je godina radio na rijeci, i razbio 999 999 kamenova u potrazi za smaragdom. Tada je kopač

pomislio da odustane, a nedostajao je samo jedan kamen - samo JEDAN KAMEN - pa da pronade smaragd. Kako je on bio čovjek koji je mnogo uložio u svoju Osobnu Legendu, starac se odlučio umiješati. Pretvorio se u kamen koji se otkotrljao do kopačevih nogu. A ovaj, bijesan i nezadovoljan zbog pet izgubljenih godina, baci kamen daleko. No zamahnuo je tolikom snagom, da je kamen pogodio u drugi kamen, a ovaj se razbio i pokazao najljepši smaragd na svijetu.

- Ljudi veoma rano spoznaju smisao svog života - reče starac s nekom tugom u očima. - Možda baš stoga tako rano odustaju. No takav je svijet.

Tada se mladić sjetio da je razgovor bio započeo o skrivenom blagu.

- Bujice vode podižu blaga iz zemlje, i iste ih poplave ukapaju - reče starac. - Ako nešto želiš doznati o svom blagu, morat ćeš mi dati desetinu svojih ovaca.

- A zar ne bi poslužila desetina blaga?

Starac je bio razočaran.

- Ako odeš obećavajući ono što još nemaš, izgubit ćeš želju da to nađeš.

Mladić onda ispriповjedi kako je Ciganki bio obećao desetinu.

- Cigani su pametni - uzdahne starac. - Bilo kako bilo, dobro je da naučiš kako sve u životu ima svoju cijenu. To je ono što Ratnici Svjetlosti podučavaju.

Starac vrati knjigu mladiću.

- Sutra mi, u isto vrijeme, donesi desetinu svojih ovaca. Ja ću te podučiti kako da dođeš do skrivenog blaga. Do viđenja.

I nestade za nekim uglom na trgu.

Mladić je pokušavao čitati knjigu, no nije se više uspio usredotočiti. Bio je veoma uznemiren i napet jer je znao da starac govori istinu. Otišao je do prodavača kokica, kupio vrećicu kokica i za to vrijeme razmišljao bi li mu trebao reći što je starac govorio. »Katkad je bolje pustiti stvari kao što jesu«, pomisli mladić, te ne reče ništa. Da mu je bilo što rekao, prodavač bi kokica tri dana razmišljao o tome da sve ostavi, a tako se bio privikao na svoja kolica.

On je mogao pošetjeti te muke prodavača kokica. Počeo je besciljno lutati gradom, i tako došao do luke. Tamo je bila malena kuća, a na kući prozorčić gdje su ljudi kupovali karte. Egipat je u Africi.

- Želite li nešto? - upita čovjek s prozorčića.

- Možda sutra - reče mladić udaljujući se. Ako proda samo jednu ovcu, mogao bi prijeći na drugu stranu tjesnaca. Bila je to zamisao koja ga je zastrašivala.

- Još jedan sanjar - reče čovjek s prozorčića svom pomagaču dok se mladić udaljivao. - Nema novaca za putovanje.

Dok je bio kod prozorčića, mladić se sjetio svojih ovaca i osjetio strah pri pomisli da im se ponovo vrati. Dvije su godine prošle u kojima je naučio sve o pastirskom zanatu; znao je strići vunu, njegovati skotne ovce, štiti životinje od vukova. Upoznao je sva polja u Andaluziji. Znao je pravu cijenu pri kupovini i prodaji svake od svojih životinja.

Odlučio se vratiti do staje svog prijatelja najdužim putem. Taj je grad također imao tvrđavu, i on se odlučio popeti kamenim usponom i sjesti na neki od njegovih zidina.

Tamo odozgo mogao je vidjeti Afriku. Netko mu je nekom prilikom objašnjavao kako su onuda stigli Mauri koji su tolike godine vladali gotovo čitavom Španjolskom. Mladić je mrzio Maure. Oni su doveli Cigane.

Otamo je također mogao vidjeti gotovo sav grad, zajedno s trgovom na kojem je razgovarao sa starcem.

»Proklet bio čas kada sam sreo starca«, pomisli on. Samo je bio potražio ženu koja bi mu rastumačila snove. Ni žena ni starac nisu polagali nikakve važnosti tome da je on pastir. Bili su to usamljeni ljudi koji više nisu vjerovali u život, i nisu shvaćali da se pastiri naposljetku vežu za svoje ovce. On je svaku poznao do najmanje detaljnosti: znao je koja šepa, koja će se ojanjiti za dva mjeseca, i koje su bile najljepše. I znao je kako ih treba strići, i kako klati. Ako odluči otići, one bi patile.

Zapuhao je vjetar. On je poznao taj vjetar: zvali su ga levantom, jer su s tim vjetrom stigle i horde nevjernika. Dok nije upoznao Tarifu, nikada nije pomislio da je Afrika tako blizu. To je značilo veliku opasnost: Mauri su ponovo mogli napasti.

Levant se pojačao. »Između sam ovaca i blaga«, mislio je mladić. Morao je odlučiti između nečega na što se bio priviknuo i nečega što je želio imati. Bila je tu i trgovčeva kćer, no ona nije bila toliko važna kao ovce, jer nije o njemu ovisila. Možda ga se čak ni ne sjeti. Bio je uvjeren da djevojka ne bi ni primijetila da se ne pojavi za dva dana: njoj su svi dani bili jednaki, a kada svi dani postanu jednaki, to je zato što ljudi prestanu primjećivati sve dobre stvari koje se u životu javljaju uvijek kada sunce iznova prohodi nebom.

»Napustio sam svog oca, svoju majku, i tvrđavu svoga grada. Oni su se privikli i ja sam se privikao. I ovce će se priviknuti da me nema«, razmišljao je mladić.

Odozgo je gledao na trg. Prodavač je kokica i dalje prodavao svoje kokice. Mladi je par sjeo na klupu gdje je bio razgovarao sa starcem, i poljubio se dugačkim poljupcem.

»Prodavač kokica«, reče sam za sebe, ne dovršivši rečenicu. Jer, levant se jače podigao, i on ga na licu osjeti. Donosio je sa sobom Maure, istina je, no također je donosio miris pustinje i žena zakrivenih velom. Donosio je znoj i snove ljudi koji su se nekoć otisnuli u potrazi za nepoznatim, za zlatom, pustolovinama - i piramidama. Mladić je počeo zavidjeti vjetru na slobodi, i shvatio da može biti poput njega. Ništa ga nije sprječavalo, osim njega samog. Ovce, trgovčeva kćer, andaluzijska polja, bili su tek koraci u njegovoj Osobnoj Legendi.

Sljedećeg se dana u podne mladić sreo sa starcem. Sa sobom je doveo šest ovaca.

- Iznenađen sam - reče. - Moj je prijatelj odmah kupio ovce. Rekao je kako je cijeli život sanjao da bude pastir, i da je to dobar znamen.

- Uvijek je tako - reče starac. - To zovemo Povoljnim Načelom. Da prvi put kartaš, gotovo bi sigurno pobijedio. Početnička sreća.

- A zašto?

- Jer život želi da živiš svoju Osobnu Legendu.

Zatim je počeo pregledavati šest ovaca i otkrio da jedna šepa. Mladić je objasnio da to nije važno, jer je bila najpametnija i davala dosta vune.

- Gdje je blago? - upita.

- Blago je u Egiptu, u blizini piramida.

Mladić se prepao. Starica je bila rekla istu stvar, no nije ništa naplatila.

- Da bi do njega stigao, moraš slijediti znamenje. Bog je u svijetu zapisao put koji svaki čovjek mora slijediti. Treba samo čitati što je zapisao tebi.

Prije nego li je mladić išta rekao, jedan leptir zaleprša između njega i starca. Sjetio se svog djeda; kada je bio dijete, djed mu je govorio da su leptiri znamen dobre sreće. Kao i cvrčci, veliki skakavci, gušteri i djetelina s četiri lista.

- Tako je - reče starac koji je umio čitati njegove misli. - Upravo tako kako te je djed podučio. To su znamenja.

Potom je starac rastvorio ogrtač koji mu je zakrivao grudi. Mladića se dojmi ono što je vidio, i sjeti se sjaja koji je ranije bio primijetio. Starac je nosio prsni od suhog zlata optočen draguljima.

Doista je bio kralj. Mora da se tako prurušio da bi umakao pljačkašima.

- Uzmi - reče starac i izvadi jedan bijeli i jedan crni dragulj koji su bili pričvršćeni na sredini zlatnog prsnika. - Zovu se Urim i Tumim. Crni znači »da«, a bijeli znači »ne«. Kada ne budeš mogao razabrati znamenje, oni će ti poslužiti. Moraš samo postaviti jasno pitanje.

No uglavnom nastoj sam donositi odluke. Blago je kod piramida, a to si već znao; ali morao si platiti sa šest ovaca zato što sam ti ja pomogao da doneseš odluku.

Mladić spremi dragulje u naprtnjaču. Odsada nadalje sam će donositi svoje odluke.

- Ne zaboravi da je sve samo jedno. Ne zaboravi na jezik znamenja. A pogotovo ne zaboravi da dođeš do kraja svoje Osobne Legende.

- No prije bih ti htio ispričati kratku priču.

»Neki je trgovac poslao sina da nauči Tajnu Sreće kod najmudrijeg od svih ljudi. Mladić je četrdeset dana hodao pustinjom dok nije stigao do lijepa dvorca, navrh neke planine. Tamo je živio Mudrac kojeg je tražio.

Umjesto da se nađe s tim svetim čovjekom, naš je junak ušao u dvoranu u kojoj je bilo vrlo živo; trgovci su ulazili i izlazili, ljudi razgovarali u kutovima, malen je orkestar svirao lagane melodije, a na bogatom su stolu bila najslasnija jela iz tog kraja. Mudrac je sa svima razgovarao, pa je mladić čekao dva sata dok ne bude primljen. Mudrac je pozorno saslušao

mladićev razlog posjeta, no reče mu da u tom času nema vremena objašnjavati mu Tajnu Sreće. Predložio je mladiću da prošetala palačom i vrati se za dva sata.

- Međutim, htio bih te nešto zamoliti - doda Mudrac, pružajući mladiću žličicu za čaj u koju kapne dvije kapi ulja. - Dok budeš hodao, nosi ovu žličicu tako da se ulje ne prolije.

Mladić se počeo uspinjati i spuštati stubama palače, stalno motreći na žličicu. Kada su dva sata istekla, pojavi se ponovo pred Mudracem.

- Onda? - upita Mudrac. - Jesi li vidio perzijske sagove u mojoj blagovaonici? Jesi li vidio vrt kojeg je Majstor svih Vrtlara deset godina stvarao? Jesi li primijetio predivne pergamente u mojoj biblioteci?

Mladić je posramljeno priznao da nije ništa vidio. Jedina mu je briga bila da ne prolije kapi ulja koje mu je Mudrac bio povjerio.

- No onda se vrati i upoznaj divote moga svijeta - reče Mudrac. - Ne možeš vjerovati nekome čiju kuću ne poznaješ.

Već smireniji, mladić je uzeo žličicu i ponovo prošetao palačom, ovaj put zagledajući u sve umjetničke radove koji su visili sa stropa i po zidovima. Vidio je vrtove, okolne planine, nježne cvjetove, finoću ukusa s kojom je svako umjetničko djelo bilo postavljeno na svoje mjesto. Kada se vratio Mudracu, detaljno mu je ispričavao sve što je vidio.

- Ali gdje su one dvije kapi ulja što sam ti ih povjerio? - zapitao je Mudrac.

Pogledavši u žličicu, mladić shvati da ih je prolio.

- To je jedini savjet koji ti mogu dati - reče Mudrac nad Mudracima.

- Tajna sreće nalazi se u gledanju svih divota svijeta, a da nikada ne zaboraviš na dvije kapi ulja u žličici.«

Mladić ne reče ni riječi. Razumio je priču starog kralja. Pastir voli putovati, no nikada ne zaboravlja na svoje ovce.

Starac je pogledao mladića i s dvije ispružene ruke napravio čudne pokrete oko njegove glave. Zatim je potjerao ovce i krenuo svojim putem.

Na uzvisini ponad malenoga grada Tarife nalazi se stara utvrda koju su sagradili Mauri, i tko god sjedne na njezine zidine, može razabrati trg, prodavača kokica, i dio Afrike. Melkisedek, Kralj Šalema, sjeo je na zid utvrde onog poslijepodneva, i osjetio vjetar s Levanta na licu. Ovce su se vrpaljile oko njega, u strahu od novog gazde, i uznemirene mnogim promjenama. Sve što su htjele bila je tek voda i hrana.

Melkisedek je gledao malen brod koji je isplovljavao iz luke. Nikada više neće vidjeti mladića, kao što nikada više nije vidio Abrahama, nakon što mu je naplatio desetinu. No takav je bio njegov posao.

Bogovi ne smiju imati želje, jer nemaju Osobnu Legendu. Ipak, Kralj je Šalema u sebi navijao da mladić uspije.

»Šteta što će odmah zaboraviti moje ime«, pomisli. »Trebao sam ga više puta ponoviti. Tako bi, kada bi o meni govorio, rekao da sam Melkisedek, Kralj Šalema.«

Zatim napola pokajan pogleda prema nebu: - Znam da je to taština nad taštinama, kao što si Ti rekao, Gospodine. No, katkad se stari kralj mora osjetiti ponosnim na samog sebe.

»Kako je čudna Afrika«, mislio je mladić.

Sjedio je u nekoj vrsti kavane jednakoj drugim kavanama na koje je bio nailazio u uskim uličicama gradova. Neki su ljudi povlačili dim iz gigantske lule koja je išla od usta do usta. U kratko vrijeme vidio je kako se ljudi drže za ruke, žene sa zakrivenim licima, i svećenike kako se uspinju na visoke tornjeve i pjevaju - dok su svi okolo njega klečali i udarali glavama o tlo.

»Nevjernici«, reče sam sebi. Kao dijete, uvijek je u seoskoj crkvi gledao sliku svetog Jakova zvanog Matamouros, Istrebitelj Maura, na bijelom konju, s isukanim mačem, a pod nogama mu likovi kao ovi koje sada gleda. Mladić se osjećao loše i strašno usamljen. Nevjernici su imali zlobne poglede.

Osim toga, žureći se da otputuje, bio je zaboravio na jednu pojedinost, jednu-jedinu pojedinost, koja ga je mogla zadugo udaljiti od blaga: u toj su zemlji svi govorili arapski.

Gazda kavane je prišao i mladić mu pokaže na piće posluženo na drugom stolu. Bio je to gorak čaj. Mladić bi radije popio vino.

No sada o tome nije mogao razmišljati. Morao je misliti samo na blago i na način kako da do njega dođe. Prodajom ovaca zaradio je dosta novaca, a znao je da novac ima magičnu moć: tko ima novaca, nikad nije sam. Za kratko vrijeme, možda za nekoliko dana, bit će kod piramida. Starac sa svim onim zlatom na grudima nije trebao lagati da bi došao do šest ovaca.

Starac mu je bio govorio o znamenju. Dok je plovio morem, razmišljao je o znamenju. Da, znao je o čemu mu je on govorio: za vrijeme koje je proveo na andaluzijskim poljima, naučio je čitati iz znakova na zemlji i na nebu o tome kojim putem treba krenuti. Naučio je da neke ptice ukazuju na blizinu kobre, i da su određene vrste grmova pokazatelji da se voda nalazi na nekoliko kilometara. Tome su ga ovce podučile.

»Ako Bog tako dobro vodi ovce, vodit će i čovjeka«, razmišljao je i pomalo se smirio. Čaj se činio manje gorkim.

- Tko si ti? - začuo je glas na španjolskom.

Mladić osjeti ogromno olakšanje. Mislio je na znamenje, i netko se pojavio.

- Kako to da govoriš španjolski? - upita.

Pridošlica je bio mladić odjeven na zapadnjački način, no boja njegove puti navodila je da je najvjerojatnije iz tog grada. Bio je otprilike njegove visine i dobi.

- Gotovo svi ovdje govore španjolski. Nalazimo se samo dva sata od Španjolske.

- Sjedni i naruči štogod na moj račun - reče mladić. - I naruči vino za mene. Ne volim ovaj čaj.

- Nema vina u ovoj zemlji - reče pridošlica. - Vjera to zabranjuje.

Mladić mu je zatim rekao kako mora stići do piramida. Gotovo mu je ispričovijedao o blagu, no ipak je odlučio to prešutjeti. Inače bi Arapin vjerojatno poželio jedan dio za to da ga tamo odvede. Sjetio se što mu je starac bio rekao o darovima.

- Volio bih da me odvedeš tamo, ako možeš. Mogu ti platiti kao vodiču.

- Imaš li predodžbu kako se ide do tamo?

Mladić je primijetio da je gazda kavane u blizini i da pomno sluša razgovor. Osjetio se nelagodno zbog njegove prisutnosti. No naišao je na vodiča, i neće propustiti tu priliku.

- Moraš prijeći cijelu pustinju Saharu - reče pridošlica. - A za to nam je potreban novac. Želim znati imaš li dovoljno novaca.

Mladiću se pitanje učinilo čudnim. No vjerovao je starcu, a starac mu je bio rekao da se, kada doista nešto želiš, svijet uvijek uroti da to i dobiješ.

Izvadio je novac iz džepa i pokazao ga pridošlici. Gazda se kavane približio i također pogledao. Njih su dvojica izmijenili nekoliko riječi na arapskom. Činilo se da je gazda ljutit.

- Hajdemo odavde - reče pridošlica. - On ne želi da tu više ostanemo.

Mladić je odahnuo. Digao se da plati račun, no gazda ga uhvati i stane mu govoriti bez prekida. Mladić je bio jak, no nalazio se u stranoj zemlji. Njegov je novi prijatelj odgurnuo gazdu i odvuкао ga van.

- Htio je tvoj novac - reče. - Tanger nije kao drugi afrički krajevi. Ovo je luka, a u luci ima puno lopova. Stekao je povjerenje u svog novog prijatelja. Pomogao mu je u kriznoj situaciji. Izvadio je novac iz džepa i izbrojio ga.

- Već sutra možemo stići do piramida - reče pridošlica i uzme novac.

- Ali moram kupiti dvije deve.

Krenuli su uskim uličicama Tangera. Na svakom su se uglu nalazili šatori u kojima se svašta prodavalo. Naposljetku su se obreli nasred velikog trga, gdje se nalazila tržnica. Tisuće je ljudi razgovaralo, prodavalo, kupovalo, povrće se nudilo zajedno s bodežima, ćilimi zajedno sa svakovrsnim lulama. No mladić nije skidao očiju sa svog novog prijatelja. Na kraju krajeva, on je imao sav njegov novac. Pomislio je da ga zatraži natrag, ali zaključio je da bi to bilo nepristojno. Nije poznao običaje u toj stranoj zemlji kojom je kročio.

»Bit će dovoljno da motrim na njega«, reče sam sebi. Bio je jači od njega.

Odjednom, usred sve one vreve, ugleda najljepši mač koji su mu oči ikada vidjele. Korice su bile posrebrene, a držak crn, ukrašen draguljima. Mladić je sam sebi obećao da će, kada se vrati iz Egipta, kupiti taj mač.

- Pitaj vlasnika šatora pošto je - reče prijatelju. No shvati da ga je na trenutak ispustio iz vida, dok je razgledavao mač.

Srce mu se stisnulo, kao da su mu se grudi odjednom stegnule. Bojao se pogledati u stranu, jer je znao što će vidjeti. Oči su mu još neko vrijeme bile prikovane na prelijepom maču, dok nije skupio hrabrosti da se okrene.

Oko njega tržnica, ljudi što odlaze i dolaze, viču i kupuju, ćilimi izmiješani s lješnjacima, zelena salata pored bakrenih pladnjeva, ljudi što prolaze ulicama držeći se za ruke, žene s velom, miris neobične hrane, ali nigdje, baš nigdje lica njegova znanca.

Mladić je još uvijek pokušavao vjerovati da su se slučajno izgubili. Odlučio je ostati na istom mjestu, i pričekati da se onaj vrati. Za kratko vrijeme popeo se neki čovjek na jedan od onih tornjeva i počeo pjevati; svi su kleknuli, udarali glavom o tlo, te i sami zapjevali. Potom su poput čete marljivih mrava rastavili šatore i otišli.

I sunce je počelo zalaziti. Mladić je dugo vremena gledao sunce, sve dok se nije sakrilo iza bijelih kuća koje su okruživale trg. Sjetio se kako je, kada se to sunce izjutra rađalo, bio na drugom kontinentu, kako je bio pastir, imao šezdeset ovaca i dogovoren sastanak s djevojkom. Ujutro je znao sve što će mu se dogoditi dok bude lutao poljima.

A sada, kada je sunce zalazilo, nalazio se u drugoj zemlji, gdje čak nije mogao ni razumjeti jezik kojim su govorili. Nije više bio pastir, i nije više imao ništa u životu, čak ni novaca da se vrati i počne sve ispočetka.

»Sve to između jednog izlaska i zalaska sunca«, pomisli mladić. I sažali se sam nad sobom, jer ponekad se stvari u životu mijenjaju tako brzo, da se ne stigneš na njih priviknuti.

Bilo ga je sram plakati. Nikada nije plakao pred svojim vlastitim ovcama. No tržnica je bila prazna, a on daleko od svoje domovine.

Mladić zaplače. Plakao je zato što je Bog nepravedan, i na taj način vraćao ljudima koji vjeruju u svoje snove. »Kada sam bio s ovcama bio sam sretan, i zračio sam srećom. Ljudi su me lijepo primali čim bi me vidjeli.

A sada sam tužan i nesretan. Što da radim? Da postanem ogorčen i ne ukazujem povjerenje ljudima, jer me jedan čovjek prevario. Da mrzim one koji su pronašli skriveno blago, jer ja nisam pronašao svoje. I da uvijek nastojim zadržati to malo što imam, jer sam premalen da zagrlim čitav svijet.«

Otvorio je svoju naprtnjaču da pogleda što u njoj ima; možda je ostalo još malo sendviča što ga je jeo na brodu. No pronašao je samo debelu knjigu, kaputić i dva dragulja koja mu je starac bio dao.

Ugledavši dragulje osjetio je ogromno olakšanje. Zamijenio je šest ovaca za dva dragulja, izvađenih iz zlatnog prsnika. Mogao je prodati dragulje i kupiti povratnu kartu. »Sad ću biti pametniji«, pomisli mladić, i izvadi kamenje iz naprtnjače, te ih sakrije u džep. To je bila luka, i to je jedina istinu koju mu je onaj čovjek rekao; luka je uvijek puna lopova.

Sad je razumio i zašto je gazda kavane bio ljut: pokušavao mu je reći da ne vjeruje tom čovjeku. »Isti sam kao i drugi ljudi: vidim svijet onakvim kakvim bih želio da bude, a ne onakvim kakav jest.«

Promatrao je dragulje. Dodirnuo je pažljivo oba, osjećajući njihovu toplinu i glatku površinu. Oni su bili njegovo blago. Sam ga je dodir dragulja umirivao. Podsjećali su ga na starca.

»Kada nešto želiš, čitav se Svijet uroti da ti se želja ostvari«, bio mu je rekao starac.

Htio je razumjeti kako to može biti istina. Nalazio se na toj praznoj tržnici, bez prebijenog novčića u džepu, i bez ovaca koje bi te noći čuvao. No kamenje je bilo dokaz da je bio sreo kralja - kralja koji je poznavao njegovu životnu priču, znao za oružje njegova oca i za njegovo prvo puteno iskustvo.

»Dragulji služe za pogađanje. Zovu se Urim i Tumim.« Mladić ponovo stavi kamenje u torbu i odluči pokušati. Starac je bio govorio da treba postaviti jasno pitanje, jer kamenje pomaže samo onom tko zna što hoće.

Mladić je zatim upitao je li starčev blagoslov još uvijek s njim.

Izvukao je jedan kamen. Odgovor je bio »da«.

- Hoću li pronaći svoje blago? - zapita.

Uvuče ruku u naprtnjaču i kada je jednoga htio uhvatiti, oba kamena skliznu kroz rupu u tkanini. Mladić nikad nije primijetio da mu je naprtnjača poderana. Sagnuo se da uzme Urima i Tumima, i da ih ponovo stavi u torbu. No kada ih je vidio na tlu, druga mu misao prođe glavom.

»Nauči poštovati i slijediti znamenje«, bio je rekao stari kralj.

Znamen. Mladić se nasmijao sam sebi. Potom je dohvatio dragulje s poda i ponovo ih stavio u naprtnjaču. Nije namjeravao zakrpati rupu - dragulji su onuda mogli pobjeći

kadgod bi to poželjeli. Bio je shvatio da izvjesne stvari ne treba pitati - da se ne bi pobjeglo od vlastite sudbine. »Obećao sam da ću sam donositi svoje odluke«, reče sam sebi.

No dragulji su rekli da je starac još uvijek uza nj, i to mu ulije više povjerenja. Ponovo je pogledao u praznu tržnicu, i ne osjeti raniji jad. Nije to bio strani svijet; bio je to novi svijet.

Jer, naposljetku, sve što je želio bilo je upravo to: upoznati nove svjetove. Čak i ako nikad ne stigne do piramida, već je otišao mnogo dalje od bilo kojeg pastira što ga je poznavao. »Ah, da oni znaju da samo na dva sata vožnje brodom postoje tolike različite stvari."

Novi se svijet pomaljao pred njim u obliku prazne tržnice, no on je već bio vidio tu tržnicu punu života, i nikada to neće zaboraviti. Sjetio se mača - veliku je cijenu platio što ga je za trenutak razgledao, no ništa slično nije bio vidio ranije. Shvatio je odjednom da može gledati na svijet očima jadne žrtve nekog lopova, ili očima pustolova u potrazi za blagom.

»Ja sam pustolov u potrazi za blagom«, pomisli prije nego li je iscrpljen zaspao.

Probudio se kada ga je netko gurnuo laktom. Bio je zaspao usred tržnice, a život na onom trgu bio je spreman za novi dan.

Pogledao je uokolo, tražeći svoje ovce i shvatio da je u drugom svijetu. Umjesto da bude tužan, bio je sretan. Nije više trebao ići u potragu za vodom i hranom; mogao je krenuti u potragu za blagom. Nije ima novčića u džepu, ali imao je vjeru u život. Prošle je noći izabrao da bude pustolov poput likova iz knjiga koje je običavao čitati.

Zaputio se trgom bez žurbe. Trgovci su podizali svoje šatore; pomogao je nekom slastičaru da podigne svoj. Osmijeh na licu tog slastičara bio je drugačiji: bio je veseo, pun života, spreman za početak jednog dobrog radnog dana. Taj ga je osmijeh po nečemu podsjećao na starca, onog starog i tajanstvenog kralja kojeg je bio upoznao. »Ovaj slastičar ne pravi kolače zato što želi putovati, ili zato što želi oženiti trgovčevu kćer. Ovaj slastičar pravi kolače zato što to voli raditi«, pomisli mladić, i primijeti da može činiti isto što i starac - saznati je li netko blizu ili daleko od ostvarenja svoje Osobne Legende. Samo ga gledajući. »Lako je, a ja to nikad nisam bio primijetio.«

Kada su postavili šator, slastičar mu pruži prvi kolač koji je pripremio. Mladić ga je zadovoljan pojeo, zahvalio i proslijedio dalje. Već se bio udaljio, kada se sjetio da su šator podigli on, koji je govorio španjolski, i onaj drugi, koji je govorio arapski.

A odlično su se bili razumjeli.

»Postoji jezik koji je s onu stranu riječi«, pomisli mladić. »To sam već iskusio s ovcama, a sada i s ljudima.«

Učio je mnoge nove stvari. Stvari koje je već bio upoznao, a koje su ipak bile nove, jer su prošle kraj njega, a da ih nije primijetio. A nije ih bio primijetio, jer je na njih bio priviknut. »Ako naučim razumijevati taj jezik bez riječi, uspjeh ću razumjeti i svijet."

»Sve je samo jedno«, govorio je starac.

Odlučio je krenuti polagano i bez strepnje uskim ulicama Tangera, samo će tako uspjehi razabrati znamenje. To je zahtijevalo mnogo strpljenja, no strpljenje je prva vrlina koju pastir nauči. Još je jednom primijetio da u tom stranom svijetu primjenjuje ono što je naučio od ovaca.

»Sve je samo jedno«, govorio je starac.

Trgovac kristalom gledao je u rađanje novog dana, i osjetio istu tjeskobu koju je osjećao svakog dana. Gotovo je trideset godina proveo na tom istom mjestu, u dućanu na vrhu strme ulice gdje su rijetko zalazili kupci. Sada je bilo prekasno da išta mijenja: sve što je u životu naučio, bilo je samo prodavati i kupovati kristal. Svojevremeno su mnogi poznavali njegov dućan: arapski trgovci, francuski i engleski geolozi, njemački vojnici, uvijek puni novaca. U ono vrijeme prodavati kristal bio je velik izazov, a on je mislio da će se obogatiti, i da će u starosti uživati u lijepim ženama.

Zatim su se vremena promijenila, a s njima i grad. Ceuta je rasla brže od Tangera, a trgovina je krenula drugim putem. Susjedi su se promijenili, a u toj strmoj uličici ostalo je tek nekoliko dućana. Nitko se nije htio uspinjati radi nekolicine dućana.

No Trgovac Kristalom nije imao izbora. Proživio je trideset godina svog života kupujući i prodajući kristalne predmete, i sada je bilo prekasno da promijeni zvanje.

Cijelo je jutro promatrao slab promet u ulici. Činio je to godinama i već je poznao satnicu svakog prolaznika. Kada je nedostajalo nekoliko minuta do ručka, neki se stranac zaustavio pred njegovim izlogom. Bio je uobičajeno odjeven, no iskusne oči Trgovca Kristalom zaključile su da nema novaca. Ali ipak, odlučio je ući i pričekati nekoliko časaka dok mladić ne ode.

Na vratima je stajao natpis koji je upućivao da se u trgovini govore strani jezici. Mladić ugleda čovjeka koji se pojavio iza tezge.

- Mogao bih očistiti ove vaze, ako želite - reče mladić. - Nijedan ih kupac neće kupiti dok su ovakve.

Čovjek ga je gledao bez riječi.

- Zauzvat ćete mi platiti tanjur hrane.

Čovjek je i dalje šutio, i mladić osjeti da mora donijeti odluku. U njegovoj naprtnjači nalazio se kaputić - neće mu više trebati u pustinji. Izvadio je kaputić i započeo njime čistiti vaze. Za pola sata očistio je sve vaze u izlogu; u tom razdoblju ušla su dva kupca i kupila kristal.

Kada je sve očistio, zatražio je od čovjeka da mu plati ručak.

- Hajdemo jesti - reče Trgovac Kristalom.

Stavio je pločicu na vrata, i pođoše do male kavane na vrhu strme ulice. Čim su sjeli za jedini stol, Trgovac se Kristalom nasmiješio.

- Nisi morao ništa čistiti - reče. - Zakon u Kuranu nalaže da se nahrani svakoga tko je gladan.

- Zašto ste me onda pustili da to radim? - upita mladić.

- Jer su kristali bili prljavi. I jer smo obojica trebali očistiti glave od zlih misli.

Kada su dovršili jelo, Trgovac se primakne mladiću:

- Volio bih da radiš kod mene u dućanu. Danas su ušla dva kupca dok si čistio vaze, a to je dobar znamen.

»Ljudi često govore o znamenju«, pomislio je pastir. »No ne razumiju što govore. Kao što ni ja mnoge godine nisam shvaćao da govorim sa svojim ovcama na jeziku bez riječi.»

- Hoćeš li raditi kod mene? - bio je uporan Trgovac.

- Mogu raditi do kraja dana - odgovori mladić. - Do zore ću očistiti sav kristal u dućanu. Zauzvat ćete mi platiti toliko koliko je potrebno da sutra stignem do Egipta.

Starac se ponovo nasmijao.

- Da čitavu godinu čistiš moje kristale, čak i da zarađuješ dobar udio u prodaji svakog od njih, još bi morao tražiti da ti posude novac kako bi mogao otići u Egipt. Tisuće kilometara pustinje dijele Tanger od piramida.

U trenutku je zavladao tako velik muk da se činilo kao da je grad utonuo u san. Nije više bilo bazara, rasprava među trgovcima, ljudi koji su se uspinjali na minarete i pjevali, prelijepih mačeva s ukrašenim drškama. Nije više bilo nade ni pustolovine, starih kraljeva ni Osobnih Legendi, niti blaga i piramida. Kao da je čitav svijet stao, jer je mladićeva duša utihnula. Nije bilo boli, ni patnje, niti razočaranja: tek prazan pogled kroz malena vrata kavane, i neizmjerana želja da umre, da sve zauvijek dokonča u tom trenu.

Trgovac je zaprepašteno pogledao mladića. Kao da je sva ona radost koju je tog jutra na njemu vidio, iznenada iščezla.

- Mogu ti dati novac da se vratiš u svoju zemlju, sinko - reče Trgovac Kristalom.

Mladić je i dalje šutio. Zatim je ustao, popravio odjeću i uzeo svoju naprtnjaču.

- Radit ću kod vas - reče.

I nakon još jedne duge šutnje, zaključio:

- Treba mi novaca da kupim nekoliko ovaca.

DRUGI DIO

Gotovo je mjesec dana mladić radio kod Trgovca Kristalom, a to baš i nije bio posao s kojim je bio zadovoljan. Trgovac je cio dan provodio iza tezge prigovarajući i tražeći da pazi na kristal, da se štogod ne bi razbilo.

No i dalje je tamo radio, jer Trgovac je bio staro gundalo, ali nije bio nepravedan; mladić je primao dobar postotak od svakog prodanog predmeta, i već je uspio sakupiti ponešto novaca. Tog je jutro izračunao: ako nastavi raditi svakog dana kao što je do tada radio, trebat će mu godina dana da kupi nekoliko ovaca.

- Volio bih napraviti policu za kristale - reče mladić Trgovcu. - Mogla bi stajati vani, da privuče one koji dolje prolaze.

- Nikada prije nisam imao policu - odgovori Trgovac. - Ljudi prolaze i mogli bi je gurnuti. Kristali bi se mogli porazbijati.

- Dok sam prelazio polja s ovcama, mogle su uginuti da su naišle na kobru. No to je sastavni dio života ovaca i pastira.

Trgovac je poslužio kupca koji je želio tri kristalne vaze. Prodavao je bolje nego ikada, kao da se svijet vratio u ono vrijeme, u doba kada je njegova ulica bila jedna od glavnih zanimljivosti u Tangeru.

- Promet se već dosta poboljšao - reče mladiću, kada je kupac izašao.

- Novcem koji zaradim mogu bolje živjeti, a i ti ćeš njime moći kupiti svoje ovce za kratko vrijeme. Zašto tražiti više od života?

- Jer moramo slijediti znamenje - nehotice izusti mladić; i pokaje se što je to rekao, jer Trgovac nikada nije susreo kralja.

»To se zove Povoljno Načelo, početnička sreća. Jer život želi da živiš svoju Osobnu Legendu«, bio je govorio starac.

Trgovac je, međutim, razumio o čemu mladić govori. Sama njegova prisutnost u dućanu bila je znamen, a kako su dani prolazili, i kako se blagajna punila novcem, nije se kajao što je bio uposlio Španjolca. Čak i ako mladić zarađuje više nego li je trebao; jer, kako je smatrao da se prodaja nikada više neće poboljšati, bio mu je ponudio visok postotak, i predosjećao je da će se momak uskoro vratiti svojim ovcama.

- Zašto želiš upoznati piramide? - upita da skrene razgovor o polici.

- Jer sam o njima mnogo slušao - reče mladić, ne želeći govoriti o svom snu. Sada je blago bilo bolna uspomena, i mladić nije htio na to misliti.

- Nikoga ovdje ne poznajem tko bi želio prijeći pustinju samo da vidi piramide - reče Trgovac. - To je samo gomila kamenja. Možeš jednu sagraditi u svom dvorištu.

- Nikada niste sanjali o putovanju - reče mladić, poslužujući još jednog kupca koji je ušao u dućan.

Dva dana nakon toga starac potraži mladića da porazgovaraju o polici.

- Ne volim promjene - reče Trgovac. - Mi nismo kao onaj bogati trgovac Hasan. Ako on pogriješi pri kupovini, to nema mnogo utjecaja. No nas dvojica moramo stalno živjeti s našim greškama.

»To je točno«, pomisli mladić.

- Zašto želiš tu policu? - reče Trgovac.

- Želim se što prije vratiti mojim ovcama. Moramo iskoristiti dok je sreća na našoj strani, i učiniti sve da joj pomognemo kao što i ona nama pomaže. To se zove Povoljno Načelo. Ili »početnička sreća«.

Starac na tren zašuti. Zatim reče:

- Prorok nam je dao Kuran i samo pet zapovijedi koje moramo u životu slijediti. Najvažnija je ova: postoji samo jedan Bog. A ostale glase: moliti pet puta na dan, postiti u mjesecu Ramazana, biti milostiv prema siromasima.

Prestao je govoriti. Oči su mu se ovlažile dok je spominjao Proroka. Bio je nagao čovjek, no uza svu svoju nestrpljivost ipak je nastojao živjeti u skladu s muslimanskim zakonom.

- A koja je peta zapovijed? - upita mladić.

- Prije dva dana rekao si mi da nikad nisam sanjao o putovanju - odvrati Trgovac. - Peta zapovijed za svakog muslimana odnosi se na putovanje. Barem jednom u životu moramo otići u sveti grad Meku.

Meka je puno dalje od piramida. Kad sam bio mlad, radije sam ono malo prikupljenog novca utrošio na otvaranje dućana. Mislio sam kako ću jednog dana biti bogat, te otići u Meku. Počeo sam zarađivati novac, no nisam nikoga mogao ostaviti da se brine o kristalu, jer su kristalni predmeti veoma krhki. Istovremeno sam gledao kako mnogi ljudi ispred mog dućana prolaze i odlaze putem za Meku. Neki su bogati hodočasnici išli u pratnji sluga i deva, no većinom su ljudi bili i siromašniji od mene.

Svi su odlazili i vraćali se zadovoljni, te na vrata svojih kuća postavljali simbole hodočašća. Jedan od njih, neki postolar koji je živio od popravaka tuđih čizama, rekao mi je kako je gotovo godinu dana hodao pustinjom, no kako se uvijek više umarao kada je morao prijeći nekoliko četvrti u Tangeru da bi kupio kožu.

- Zašto sada ne odete u Meku? - upitao je mladić.

- Jer me Meka održava na životu. Zbog nje uspijevam podnijeti sve te jednolične dane, ove šutljive vaze na policama, ručkove i večere u onom groznom restoranu. Bojim se ostvariti svoj san, i da poslije nemam razloga za život.

Ti sanjaš o ovcama i piramidama. Drugačiji si od mene, jer želiš ostvariti svoje snove. Ja samo želim - sanjati o Meki. Već sam tisuću puta zamislio prijelaz preko pustinje, dolazak na trg gdje se nalazi Sveti Kamen, sedam krugova koje moram obići oko njega prije no što ga dotaknem. Već sam zamislio ljude koji bi bili pored mene, ispred mene, i razgovore i molitve koje bismo zajedno dijelili. No bojim se da ne doživim veliko razočaranje, pa zato radije samo sanjam.

Tog je dana Trgovac dopustio mladiću da izradi policu. Ne mogu svi vidjeti snove na isti način.

Prošla su još dva mjeseca, a polica je privukla mnoge kupce u trgovinu kristalom. Mladić je izračunao da bi se, bude li radio još šest mjeseci, mogao vratiti u Španjolsku te kupiti šezdeset ovaca, i još šezdeset. Za manje od godinu dana udvostručio je svoje stado, a mogao je poslovati i s Arapima, jer se već uspijevao služiti tim čudnim jezikom. Nakon onog jutra na tržnici, nikad više nije upotrijebio Urima i Tumima, jer je Egipat postao tek veoma dalek san, kakav je bio i grad Meka za Trgovca. Sada je, međutim, mladić bio zadovoljan svojim poslom, i neprestance je mislio na dan kada će se iskrcati u Tarifi kao pobjednik.

»Sjeti se da uvijek znaš što hoćeš«, bio je govorio stari kralj. Mladić je znao, i na tome je radio. Možda je njegovo blago bilo doći u tu nepoznatu zemlju, naići na lopova, i udvostručiti svoje stado ne potrošivši ni novčića.

Bio je sam na sebe ponosan. Naučio je važne stvari, kao što je trgovina kristalima, jezik bez riječi, znamenje. Jednog poslijepodneva ugleda čovjeka na vrhu strme ulice koji se tužio kako je nemoguće pronaći pristojno mjesto gdje bi se štogod popilo nakon toliko zamornog uspinjanja. Mladić koji je već poznao jezik znamenja, pozva starca da s njim razgovara.

- Hajdemo prodavati čaj ljudima koji se uspinju ulicom - reče.

- Mnogi ovdje prodaju čaj - odgovori Trgovac.

- Mogli bismo točiti čaj u kristalnim čašama. Tako bi se ljudima svidjelo piti čaj, a poželjet će kupiti i čaše. Jer, ono što ljude najviše privlači jest ljepota.

Trgovac je nekoliko časaka promatrao mladića. Nije ništa odgovorio. No iste večeri, nakon što je izmolio svoje molitve i zatvorio dućan, sjede na kameni pod ulice i ponudi ga nargilom - onom neobičnom lulom koju su pušili Arapi.

- Što ti tražiš? - upita ga stari Trgovac Kristalom.

- Već sam vam rekao. Moram na povratku kupiti ovce. A za to je potreban novac.

Starac je stavio nešto nove žeravice u nargilu, i povukao dugačak dim.

- Imam ovaj dućan trideset godina. Poznajem dobar i loš kristal, i znam sve pojedinosti oko poslovanja u dućanu. Navikao sam se na njegovu veličinu i promet. Ako počneš služiti čaj u kristalnim čašama, dućan će narasti. Tada ću morati promijeniti svoj način života.

- A to je loše?

- Navikao sam se na ovaj život. Prije nego sam te sreo, mislio sam da sam izgubio mnogo vremena na istom mjestu, dok su se svi moji prijatelji selili, prekidalili s poslom ili napredovali. To me je silno rastuživalo. Sada znam da to nije baš tako: dućan ima upravo onu veličinu koju sam oduvijek htio da ima. Ne želim ga mijenjati, jer ne znam kako bih ga promijenio. Već sam se odviše navikao na samog sebe.

Mladić nije znao što bi rekao. Starac je nastavio:

- Bio si za mene blagoslov A danas shvaćam nešto: svaki blagoslov koji se ne prihvaća, pretvara se u prokletstvo. Ja ne tražim više od života. A ti me tjeraš da gledam bogatstva i obzore koje nikada nisam upoznao. Sada kada ih poznajem, i kada poznajem mnoge svoje mogućnosti, osjećat ću se lošije nego ranije. Jer znam da mogu imati sve, a ne želim to.

»Dobro da nisam ništa rekao o prodavaču kokica«, pomisli mladić.

Nastavili su pušiti nargilu još neko vrijeme, dok je sunce zapadalo. Razgovarali su na arapskom, i mladić je bio zadovoljan sobom jer je govorio arapski. Svojedobno je smatrao kako ga ovce mogu podučiti svemu na svijetu. No ovce nisu znale podučavati arapski.

»Zasigurno ima i drugih stvari na svijetu koje ovce ne znaju podučavati«, mislio je mladić, dok je promatrao Trgovca u tišini. »Jer one samo traže vodu i hranu.

Mislim da one zapravo ne podučavaju: ja sam taj koji uči.«

- Maktub - reče napokon Trgovac.

- Što je to?

- Trebao si se roditi kao Arapin, da to razumiješ - odgovori on. - A približan prijevod toga jest »zapisano je«.

I dok je gasio žeravicu u nargili, reče mladiću da može početi prodavati čaj u kristalnim čašama. Ponekad je nemoguće zaustaviti rijeku života.

Ljudi su se uspinjali strmom ulicom i stizali umorni. No tamo je, na njenom vrhu, stajala trgovina prelijepim kristalom u kojoj se služio krepki čaj od metvice. Ljudi su ulazili da piju čaj koji se posluživao u lijepim kristalnim čašama.

»Moja se žena nikada tome nije dosjetila«, sjetio se jedan i kupio nekoliko čaša, jer su te večeri imali goste: njegovi će uzvanici biti zadivljeni s bogato ukrašenim čašama. Drugi je tvrdio da je čaj uvijek ukusniji kada se poslužuje u kristalnim čašama, jer one bolje zadržavaju aromu. Neki treći k tomu još pridoda kako se na Orijentu tradicijski koriste čaše od kristala za pijenje čaja, zbog njihovih čarobnih svojstava.

U kratko se vrijeme novost proširila, i mnogi su se ljudi počeli uspinjati na vrh strme ulice da bi upoznali dućan koji je uveo novinu u taj stari posao. Otvorile su se i druge trgovine s čajem u kristalnim čašama, no nisu se nalazile navrh strmih ulica, te su uvijek bile prazne. Ubrzo je Trgovac morao zaposliti još dva pomoćnika. Uz kristal, počeo je uvoziti i ogromne količine čaja koji su svakodnevno ispijali muškarci i žene žedni novih stvari.

I tako prođe šest mjeseci.

Mladić se probudio prije zore. Prošlo je jedanaest mjeseci i devet dana otkako je prvi put stupio na afrički kontinent.

Odjenuo je svoju arapsku odjeću od bijela platna, kupljenu naročito za taj dan. Stavio je maramu na glavu koju je pričvrstio prstenom od devine kože. Obuo je nove sandale i nečujno sišao.

Grad je još spavao. Napravio je sendvič od peciva sa sezamom i popio topli čaj iz kristalne čaše. Potom je sjeo na prag i sâm pušio nargilu.

Pušio je u tišini, ne misleći ni o čemu, tek osluškujući neprekidno fijukanje vjetra koji je donosio miris pustinje. Kada je popušio, gurne ruku u jedan od džepova odijela i nekoliko trenutaka promotri sadržaj koji je iznutra izvadio.

Bio je to velik snop novčanica. Dovoljan da se kupi stotinu i dvadeset ovaca, povratna karta, dozvola za trgovinu između njegove zemlje i zemlje u kojoj se nalazio.

Strpljivo je pričekao da se starac probudi i otvori dućan. Potom su ušli da zajedno popiju još jedan čaj.

- Danas odlazim - reče mladić. - Imam novaca da kupim svoje ovce. A vi imate novaca da odete u Meku. Starac ne reče ništa.

- Molim za vaš blagoslov - odlučno reče mladić. - Pomogli ste mi.

Starac je nastavljao pripremati čaj u tišini. No nakon nekog vremena okrenuo se prema mladiću.

- Ponosim se tobom - reče. Unio si dušu u moju trgovinu kristalom. Ali znaš da neću otići u Meku. Kao što znaš da nećeš ponovo kupiti ovce.

- Tko vam je to rekao? - upita mladić uplašeno.

- Maktub - odgovori kratko stari Trgovac Kristalom.

I blagoslovi ga.

Mladić je otišao u svoju sobu i složio sve što je imao. Bile su tri pune vreće. Kada je već bio na izlasku, primijetio je u kutu sobe svoju staru pastirsku naprtnjaču. Bila je sva zgužvana, a on je gotovo posve na nju zaboravio. U njoj se još uvijek nalazila ista knjiga i kaputić. Kada je izvadio kaputić, misleći kako će ga pokloniti nekom momku na ulici, dva su se kamena zakotrljala po podu. Urim i Tumim.

Mladić se tada sjetio starog kralja i iznenadio se kada je shvatio koliko dugo već nije na to mislio. Svu je godinu radio bez prekida, misleći samo kako da zaradi novac, i da se ne vrati pognute glave u Španjolsku.

»Ne odustaj nikada od svojih snova«, bio je govori stari kralj. »Slijedi znamenje.«

Mladić je dohvatio Urima i Tumima s poda, i iznova je imao onaj čudan osjećaj da je kralj u blizini. Naporno je radio čitavu godinu, a znamenje je govorilo da je stigao čas za polazak.

»Ponovo ću biti ono što sam nekad bio«, mislio je mladić. »A ovce me nisu naučile govoriti arapski.«

Ovce su ga, međutim, bile podučile nečemu daleko važnijem: da na svijetu postoji jezik koji svi razumiju, a koji je mladić sve to vrijeme koristio za napredak trgovine. Bio je to jezik ushita, posla obavljenog s ljubavlju i voljom, u potrazi za željenim ili za nečim u što se vjeruje. Tanger nije više bio strani grad, a on je osjetio da bi, na isti način na koji je osvojio Tanger, mogao osvojiti i čitav svijet.

»Kada nešto želiš, sav se Svijet uroti da tu želju i ostvariš«, govorio je stari kralj.

No stari kralj nije bio govorio o krađama, o neizmjernim pustinjama, o ljudima koji poznaju svoje snove, ali ih ne žele ostvariti. Stari kralj nije govorio da su piramide tek gomila kamenja, i da bilo tko može nabacati gomilu kamenja u svom dvorištu. I bio je zaboravio reći da, kada imaš novaca da kupiš stado veće od onoga što si imao, moraš i kupiti takvo stado.

Mladić je uzeo naprtnjaču zajedno s drugim svojim vrećama. Spustio se stubama; starac je usluživao neki strani bračni par, dok su druga dva kupca razgledavala dućan, pijući čaj iz kristalnih čaša. Bio je to dobar promet za to doba dana. S mjesta na kojem je stajao po prvi put primijeti da ga Trgovčeva kosa jako podsjeća na kosu starog kralja. Sjetio se osmijeha slastičara, prvoga dana u Tangeru kada nije imao kamo poći niti što jesti; onaj ga je osmijeh također podsjećao na starog kralja.

»Kao da je ovuda prošao i ostavio trag«, pomisli. »I kao da ga je svatko već upoznao u nekom trenutku svog života. Na kraju krajeva, on je rekao da se uvijek javlja onima koji žive svoju Osobnu Legendu.«

Izašao je ne pozdravivši se s Trgovcem Kristalom. Nije htio plakati jer bi ga ljudi mogli vidjeti. No nedostajat će mu sve to vrijeme, i sve dobre stvari koje je bio naučio. Imao je više pouzdanja u sebe i želju da osvoji svijet.

»Ali odlazim u polja koja već poznajem, da ponovo tjeram ovce.« I nije više bio zadovoljan svojom odlukom. Cijele je godine bio radio na ostvarenju sna, a taj je san svake minute gubio na važnosti. Možda je tome tako jer to i nije bio njegov san.

»Tko zna, možda je bolje činiti kao Trgovac Kristalom: nikada ne otići u Meku, i živjeti od želje da se ona upozna.« No u ruci je držao Urima i Tumima, a ti su mu dragulji ulijevali snagu i volju staroga kralja. Sasvim slučajno - ili je to bio znamen, pomislio je mladić - stigao je do kavane u koju je bio ušao onog prvog dana. Lopova nije bilo, a gazda mu donese šalicu čaja.

»Uvijek ću ponovo moći biti pastir«, mislio je mladić. »Naučio sam se brinuti o ovcama, i nikada više to neću zaboraviti. A možda neću više imati drugu priliku da dođem do egipatskih piramida. Starac je imao zlatni prsnik i poznavao je moju prošlost. Bio je uistinu kralj, kralj-mudrac.«

Nalazio se samo na dva sata brodom od andaluzijskih ravnica, a između njega i piramida bila je cijela pustinja. Možda je mladić shvatio da se o tome može misliti i ovako: nalazio se zapravo dva sata bliže svom blagu. Premda, da bi prešao ta dva sata, trebala mu je gotovo cijela godina.

»Znam zašto se želim vratiti ovcama. Ovce već poznajem; ne zahtijevaju puno rada, i može ih se voljeti. Ne znam može li se pustinja voljeti, no to je pustinja koja skriva moje blago. Ako ga ne uspijem pronaći, uvijek se mogu vratiti kući. A odjednom mi je život dao dovoljno novaca, i ja imam vremena napretek; zašto ne?«

Osjetio je veliku radost u tom času. Uvijek se može vratiti i biti pastir. Uvijek može ponovo biti prodavač kristala. Možda svijet skriva mnoga druga blaga, no on je bio usnio isti san dva puta, i susreo jednog kralja. Ne događa se to svakome.

Bio je zadovoljan kada je izašao iz kavane. Sjetio se da je neki Trgovčev dobavljač dovezio kristal s karavanama koje su prelazile pustinjom. I dalje je u ruci držao Urima i Tumima; zbog ta dva dragulja ponovo se nalazio na putu do svog blaga.

»Uvijek sam u blizini onih koji žive Osobnu Legendu«, govorio je stari kralj.

Ništa ga nije stajalo otići do skladišta, i saznati jesu li piramide doista tako daleko.

Englez je sjedio u zgradi koja je vonjala na životinje, znoj i prašinu. To se nije moglo nazvati skladištem; bila je prije staja. »Čitav život za to da se sada nađem na ovakvom mjestu«, mislio je dok je listao nekakav časopis o kemiji. »Deset godina studija da bih se našao u staji.«

No trebalo je ići dalje. Morao je vjerovati znamenju. Sav njegov život, sav studij bili su potraga za jedinstvenim jezikom kojim govori Svijet. Isprva se zanimao za esperanto, zatim za religije, i naposljetku za alkemiju. Znao se služiti esperantom, savršeno je razumio religije, ali još nije postao alkemičar. Uspio je odgonetnuti važne stvari, to je istina. No njegova su istraživanja došla do točke s koje nije uspijevaio dalje napredovati. Uzalud je nastojao stupiti u vezu s nekim alkemičarom. Ti su alkemičari bili čudni ljudi, koji su mislili samo na sebe, i gotovo mu uvijek uskraćivali pomoć. Tko zna, nisu li otkrili tajnu Velikog Djela - što je nazivaju Kamenom Mudraca - i zbog toga se obavijali šutnjom.

Već je potrošio dio imetka koji mu je otac bio ostavio tragajući uzalud za Kamenom Mudraca. Obišao je najbolje svjetske knjižnice i kupio najznačajnije i teško dostupne knjige o alkemiji. U jednoj od njih pronašao je kako je, prije mnogo godina, neki poznat arapski alkemičar bio posjetio Europu. Govorilo se da je imao više od dvjesto godina, da je otkrio Kamen Mudraca i Elikvir Života. Engleza se dojmila ta priča. No bila bi to još jedna legenda, da mu neki njegov prijatelj, pri povratku s ekspedicije arheologa u pustinji, nije ispričavao o nekom Arapinu koji je imao natprirodne moći.

- Živi u oazi Al Fajum - reče mu prijatelj. - A ljudi pričaju da ima dvjesto godina i da je u stanju bilo kakvu kovinu pretvoriti u zlato.

Englez je bio izvan sebe od uzbuđenosti. Istog je trena otkazao sve svoje dogovore, pokupio najvažnije knjige, i sad je bio tu, u tom skladištu što je sličilo staji, dok se vani velika karavana pripremala na putovanje kroz Saharu. Karavana je prolazila kroz Al Fajum.

»Moram upoznati tog prokletog alkemičara«, pomislio je Englez. I vonj životinja postade nešto podnošljiviji.

Neki mladi Arapin, isto tako natovaren prtljagom, ušao je u prostoriju gdje se nalazio Englez i pozdravio ga.

- Kamo idete? - upita ga mladi Arapin.

- U pustinju - odgovori Englez, i nastavi dalje čitati. Nije sada želio razgovarati. Morao se prisjetiti svega što je bio naučio u deset godina, jer će ga alkemičar zacijelo podvrgnuti ispitivanju.

Mladi je Arapin izvadio knjigu i počeo je čitati. Knjiga je bila pisana na španjolskom. »Još bolje«, pomislio je Englez. Znao je španjolski bolje od arapskog, a ako mladić ide do Al Fajuma, imat će s kim razgovarati kad se ne bude bavio važnijim stvarima.

»Baš neobično«, pomisli mladić dok je još jednom pokušavao čitati prizor o pogrebu kojim je knjiga počinjala. »Gotovo sam prije dvije godine počeo čitati tu knjigu, a ne uspijevam se u čitanju pomaknuti s prvih stranica.« Čak i bez kralja koji bi ga prekinuo nije se uspijevaio usredotočiti. Još je bio pun sumnje spram odluke koju je donio. No shvatio je važnu stvar: odluke su tek početak neke stvari. Kada netko donosi odluku, zapravo uranja u moćnu struju koja čovjeka nosi do mjesta o kojem nije ni sanjao u času donošenja odluke.

»Kada sam odlučio poći u potragu za blagom, nikada nisam pomislio da ću raditi u trgovini kristalom«, mislio je mladić u potvrdu svojeg razmišljanja. »Isto tako putovati ovom karavanom može biti moja odluka, ali će put kojim će ona prijeći uvijek biti tajnom.«

Pred njim je bio Europljanin koji je također čitao knjigu. Europljanin je bio odbojan, i pogledao ga je s omalovažavanjem kad je ušao. Mogli su se čak i sprijateljiti, no Europljanin je prekinuo razgovor.

Mladić je zaklopio knjigu. Nije htio činiti ništa čime bi bio nalik na tog Europljanina. Izvadio je Urima i Tumima iz džepa i počeo se njima igrati.

Stranac uzvikne:

- Urim i Tumim!

Mladić hitro spremi dragulje u džep.

- Nisu na prodaju - reče.

- Ne vrijede mnogo - reče Englez. - To su kristali iz stijene, ništa više. Na Zemlji ima na milijune takvih kristala, ali za onoga koji se razumije, to su Urim i Tumim. Nisam znao za njihovo postojanje u ovom dijelu svijeta.

- Dobio sam ih na poklon od jednog kralja - reče mladić.

Stranac je zanimemio. Zatim gurne ruku u džep i dršćući izvuče dva jednaka kamena.

- Spomenuo si kralja - reče.

- A vi ne vjerujete da kraljevi razgovaraju s pastirima - reče mladić, s namjerom da time završi razgovor.

- Naprotiv Pastiri su prvi prepoznali kralja kojeg je ostatak svijeta odbio upoznati. Stoga je vrlo vjerojatno da kraljevi razgovaraju s pastirima.

I dodao, bojeći se da mladić ne razumije:

- To piše u Bibliji. U istoj knjizi koja me podučila kako da dođem do ovog Urima i Tumima. Ti su dragulji bili jedini oblik pogađanja koji je Bog dopustio. Svećenici su ih nosili u zlatnom prsniku.

Mladiću je bilo drago što se našao u tom skladištu.

- Možda je to znamen - reče Englez, kao da razmišlja naglas.

- Tko vam je govorio o znamenju? - sve je više raslo mladićevo zanimanje.

- Sve je znamenje u životu - reče Englez, sklapajući pritom časopis koji je čitao. Svijet je sačinjen od jezika kojeg svi razumiju, no koji je već zaboravljen. Tragam za tim Jezikom Svijeta, između ostalog.

Zato sam ovdje, da bih sreo čovjeka koji poznaje taj Jezik Svijeta. Alkemičara.

Gazda skladišta ude i prekine razgovor.

- Imate sreće - reče debeli Arapin. - Jedna karavana kreće danas poslijepodne za Al Fajum.

- Ali ja idem u Egipat - reče mladić.

- Al Fajum je u Egiptu - reče vlasnik. - Kakav ste vi to Arapin?

Mladić reče da je Španjolac. Englez je bio zadovoljan: bez obzira na arapsku odjeću, mladić je barem bio Europljanin.

- On znamenje naziva »srećom« - reče Englez kada je debeli Arapin izašao. - Da mogu, napisao bih pozamašnu enciklopediju o riječima »sreća« i »podudarnost«. Tim se riječima piše Jezik Svijeta.

Potom je obrazlagao mladiću o tome kako nije bila »podudarnost« to što ga je susreo s Urimom i Tumimom u ruci. Zapitao ga je traži li i on alkemičara.

- Idem u potragu za blagom - reče mladić, i odmah se pokaje. No činilo se da Englez nije tome pridao važnosti.

- Na određen način i ja tražim blago - reče.

- Čak i ne znam što je to alkemija - doda mladić kad ih je vlasnik skladišta pozvao da izađu.

- Ja sam Vođa Karavane - reče gospodin duge brade i tamnih očiju. - U mojim je rukama život i smrt svakoga koga povezem. Jer pustinja je hirovita žena i zbog nje ljudi katkad izgube glavu.

Bilo je gotovo dvije stotine ljudi, dvostruko više životinja. Bilo je tu deva, konja, magaraca, peradi. Englez je imao nekoliko kovčega punih knjiga. Bilo je i žena, djece i nekoliko ljudi s mačevima za pojasima i dugim puškama na ramenima. Graja je bila tolika da je Vođa morao više puta ponavljati svoje riječi da bi ga svi razumjeli.

- Ovdje ima raznih ljudi i u njihovim su ljudskim srcima različiti bogovi. No moj jedini Bog je Alah, i njime vam se kunem da ću učiniti sve najbolje što je u mojoj moći da još jednom pobijedimo pustinju. Sada želim da se svaki od vas zakune Bogom u koji vjeruje, u svom srcu, da će me slušati ma što bilo. U pustinji neposlušnost znači smrt.

Sa svih se strana začuo tihi žamor. Tiho su se zaklinjali svatko svojem Bogu. Mladić se zakune Isusom Kristom. Englez je šutio. Zamor je trajao dulje od obične zakletve; ljudi su još molili nebesa za milost.

Začuje se dug zvuk trublje i svatko uzjaše svoju životinju. Mladić i Englez su kupili deve i popeli se na njih s dosta napora. Mladiću je bilo žao Englezove deve: bila je nakrcana teškim vrećama punim knjiga.

- Ne postoje podudarnosti - reče Englez, pokušavajući nastaviti razgovor započet u skladištu. - Ovdje sam zbog jednog prijatelja koji je poznao nekog Arapina, koji...

No karavana je krenula i nije bilo moguće razabirati o čemu je Englez govorio. Ipak, mladić je točno znao o čemu se radi: tajanstven lanac koji sve povezuje, koji ga je doveo do toga da bude pastir, da sanja isti san, da se nađe u gradu blizu Afrike, da sretne kralja na trgu, i da bude opljačkan kako bi upoznao trgovca kristalima, i...

»Što si bliže snu, to više Osobna Legenda postaje istinski smisao života«, pomisli mladić.

Karavana je krenula prema zapadu. Jutrom su putovali, a zaustavljali se kada bi sunce jače pripeklo, te ponovo nastavljali predvečer. Mladić je malo razgovarao s Englezom koji je najveći dio vremena provodio zadubljen u knjige.

Tako je u tišini započeo promatrati hod životinja i ljudi kroz pustinju. Sve je sada bilo drugačije od onog dana kada su krenuli: onoga su se dana metež i povici, plač djece i njištanje životinja miješali s uznemirenim zapovijedima vodiča i trgovaca.

U pustinji je pak postojao samo beskrajan vjetar, tišina, i topot životinja. Čak su i vodiči malo razgovarali između sebe.

- Već sam mnogo puta prelazio ovim pijeskom - reče neki gonič deva jedne noći. - No pustinja je golema, a obzori tako daleki da se čovjek osjeti malenim i utone u tišinu.

Mladić je razumio što je gonič deva htio reći, premda nikad ranije nije kročio pustinjom. Svaki put kad je gledao more ili vatru, mogao je satima šutjeti, ne misleći ni na što, uronjen u neizmjernost i snagu počela.

»Učio sam od ovaca i učio sam s kristalima«, mislio je. »Mogu također učiti od pustinje. Ona mi se čini još starijom i mudrijom.«

Vjetar je neprestance puhao. Mladić se sjetio dana kada je osjetio taj isti vjetar, dok je sjedio na utvrđi u Tarifi. Možda on sada lagano mrsi vunu njegovih ovaca, koje u potrazi za hranom i vodom prolaze andaluzijskim poljima.

»Nisu to više moje ovce«, reče sam sebi bez prizvuka čežnje. »Zacijelo su se privikle na novog pastira i već zaboravile na mene. To je dobro. Tko je naučen putovati, kao ovce, zna da je polazak neizbježan.«

Sjetio se potom trgovčeve kćeri, i bio je uvjeren kako se već udala. Tko zna, možda za prodavača kokica ili za nekog pastira koji isto zna čitati i pripovijedati neuobičajene priče; konačno, on sigurno nije bio jedini. No, dojmio ga se taj predosjećaj: možda i on uči Jezik Svijeta, koji poznaje prošlost i sadašnjost svih ljudi. »Predosjećaji«, kako je njegova majka običavala govoriti. Mladić je počeo shvaćati da su predosjećaji brza uranjanja u svemirske struje života, gdje je povijest svih ljudi međusobno povezana i gdje možemo saznati sve, jer je sve zapisano.

- Maktub - reče mladić, prisjećajući se Trgovca Kristalima.

Pustinja je katkad bila sačinjena od pijeska, a katkad od kamena. Ako bi karavana naišla na kamen, zaobilazila bi ga; ako bi naišla na stijenu, obilazila ju je u velikom luku. Ako bi pijesak bio presitan za devina kopita, tražili su puteve na kojima je bio čvršći. Ponekad je tlo bilo prekriveno solju, na mjestima gdje su se nekoć zacijelo nalazila jezera. Tada bi se životinje uzjogunile, a goniči deva bi silazili i rasterećivali ih. Uprtili bi onda teret na vlastita leđa, prelazili nepristupačno tlo, te zatim ponovo nakrcali deve. Ako bi koji od vodiča obolio ili umro, goniči bi deva bacanjem kocke birali novog vodiča.

No sve se to događalo iz jednog jedinog razloga: bez obzira na to koliko su puta morali skrenuti, karavana je uvijek nastavljala prema istom cilju. Nakon što bi savladala prepreke, ponovo se vraćala i slijedila put zvijezde koja je upućivala na položaj oaze. Kada bi ljudi vidjeli tu zvijezdu kako sja na jutarnjem nebu, znali su da ona vodi do mjesta gdje ima žena, vode, datulja i palmi. Jedino Englez to nije primjećivao: najveći dio vremena provodio je udubljen u čitanje svojih knjiga.

I mladić je imao knjigu koju je pokušavao čitati u početku putovanja. No, bilo mu je mnogo zanimljivije promatrati karavanu i slušati vjetar. Čim je bolje upoznao svoju devu i na nju se privikao, bacio je knjigu. Bila je nepotreban teret, mada je bio stekao praznovjerno mišljenje da će svaki put kada otvori knjigu, susresti neku važnu osobu.

Naposljetku se sprijateljio s goničem deva koji je uvijek putovao pored njega. Noću, kada bi se zaustavljali oko vatre, običavao mu je pripovijedati svoje pastirske pustolovine.

U nekom od tih razgovora gonič mu je započeo pričati o svom životu.

- Živio sam u mjestu pored El Cairuma - govorio je. - Imao sam vrt, djecu i život koji se ne bi promijenio do moje smrti. Jedne godine, kada je žetva bila obilnija, krenuli smo svi u Meku i tako sam izvršio jedinu dužnost koja mi je još u životu preostala. Mogao sam umrijeti u miru, i bilo mi je drago da je tako.

Jednog je dana zemlja zatutnjala, i Nil se prelio preko svojih granica. Ono za što sam mislio da se samo drugima događa, dogodilo se naposljetku i meni. Susjedi su se bojali da će u poplavi izgubiti maslinike; žena mi je bila u strahu da će nam voda odnijeti djecu. A ja sam bio užasnut od pomisli da će biti uništeno sve što sam do tada stvorio.

No nije bilo pomoći. Zemlja je postala neupotrebljiva i morao sam pronaći drugi način zarade za život. Danas sam gonič deva. No tamo sam shvatio Alahovu riječ: »Nitko nek se ne boji nepoznatog, jer svatko može osvojiti sve ono što želi i što mu je potrebno.«

Bojimo se izgubiti jedino ono što posjedujemo, bili to naši životi ili naše plantaže. No taj strah nestaje kada shvatimo da je našu povijest kao i povijest svijeta zapisala ista Ruka.

Ponekad su se karavane susretale noću. Uvijek je jedna imala ono što je drugoj bilo potrebno - kao da je uistinu sve zapisala jedna jedina Ruka. Goniči deva su razmjenjivali obavijesti o pješćanim olujama, i okupljali se oko vatre pripovijedajući pustinjске dogodovštine.

Katkad su nailazili tajanstveni ljudi s kapuljačama; bili su to beduini koji su potajno pratili putove kojima su se kretale karavane. Donosili su vijesti o razbojnicima i barbarskim plemenima. Stizali su u tišini i odlazili u tišini, u crnoj odjeći iz koje su im virile samo oči.

Jedne takve noći gonič deva prišao je vatri kraj koje su sjedili mladić i Englez.

- Čuju se glasine o ratu među klanovima - reče gonič.

Sva trojica su ušutjela. Mladić je osjetio strah u zraku, premda nitko nije izustio ni riječi. Ponovo je razumio jezik bez riječi, Jezik Svijeta.

Nakon nekog vremena, Englez je upitao prijeti li im opasnost.

- Tko zađe u pustinju, ne može više natrag - reče gonič. - Kada se ne može natrag, moramo se jedino brinuti o najboljem načinu da nastavimo put. Sve je ostalo u rukama Alaha, pa i opasnost.

I završi izgovarajući tajanstvenu riječ: »Maktub«.

- Morali biste više pozornosti obratiti karavanama - reče mladić Englezu kada je gonič deva otišao. - One često skreću s puta, ali se uvijek kreću prema istom mjestu.

- A vi biste morali više čitati o svijetu - odgovori Englez. - Knjige su kao karavane.

Velika je grupa ljudi i životinja počela brže putovati. Osim tišine za dana, sada su i noći - kada su se ljudi običavali okupljati i razgovarati oko vatre - bivale tihe. Jednog je dana Vođa Karavane donio odluku da se ni vatre više ne pale, da ne bi skretale pozornost na karavanu.

Putnici su počeli postavljati životinje u krug, a svi su zajedno spavali u sredini nastojeći se zaštititi od hladnih noći. Vođa je počeo postavljati oružane straže oko logora.

Jedne od tih noći Englez nije mogao spavati. Pozvao je mladića da prošetaju po dinama oko logora. Bila je noć punog mjeseca, i mladić je ispričavao Englezu sav svoj život.

Englez se zapanjio kada je čuo kako je trgovina uznapredovala nakon što je mladić počeo u njoj raditi.

- To je načelo koje pokreće sve - reče. - U alkemiji se zove Duša Svijeta. Kada nešto želiš svim srcem, približiš se Duši Svijeta. Ona uvijek djeluje kao pozitivna sila.

Rekao je i kako to nije isključivo dar ljudi: sve na kugli zemaljskoj ima također dušu, bio to mineral, biljka, životinja, ili samo jednostavna misao.

Sve što je u Zemlji i na Zemlji stalno se preobražava, jer je Zemlja živa; i posjeduje dušu. Mi smo dio te Duše, a malokad smo svjesni da ona uvijek radi nama u korist. Ali ti moraš shvatiti da su u trgovini kristalom, čak i čaše pridonosile tvom uspjehu.

Mladić je nekoliko trenutaka šutio promatrajući mjesec i bijeli pijesak.

- Gledam kako karavana prelazi pustinjom - reče napokon. - Ona i pustinja imaju zajednički jezik, zato joj pustinja dopušta da je prijeđe. Pustinja će ispitivati svaki njezin korak da provjeri je li u savršenom skladu s njom; i ako bude, karavana će stići u oazu.

Da je bilo tko od nas došao ovamo s mnogo hrabrosti, ali bez razumijevanja tog jezika, umro bi prvog dana.

Nastavili su zajedno promatrati mjesec.

- To je magija znamenja - dodao je mladić. - Vidio sam kako vodiči čitaju znakove pustinje, i kako duša karavane razgovara s dušom pustinje.

Nakon nekog vremena, na Englezu je bio red da govori.

- Moram više pozornosti obratiti karavani - konačno reče.

- A ja moram pročitati tvoje knjige - odvrati mladić.

Bile su to neobične knjige. Pripovijedale su o živi, soli, zmajevima i kraljevima, ali on nije ništa shvaćao. Međutim, činilo se da se jedna misao provlači u gotovo svim knjigama: sve je prikaz samo jednoga.

U jednoj od knjiga je otkrio da najvažniji tekst u alkemiji ima tek nekoliko redaka i da je napisan na običnom smaragdu.

- To je Smaragdna Pločica - reče Englez, ponosan da može mladića nečemu podučiti.

- A čemu onda tolike knjige?

- Da bi se razumjelo tih nekoliko redaka - odgovorio je Englez, ne vjerujući mnogo ni sam u vlastiti odgovor.

Mladiću je bila najzanimljivija knjiga koja je donosila pripovijesti o glasovitim alkemičarima. Bili su to ljudi koji su svoje živote posvetili dobivanju čistih kovina u laboratorijima; smatrali su da se kovina, ako bi se zagrijavala tijekom mnogih i mnogih godina, na kraju oslobađa svih svojih prirodnih svojstava, a na njenom mjestu ostaje samo Duša Svijeta. Ta Jedinствена Stvar omogućavala je alkemičarima da razumiju svaku stvar na kugli zemaljskoj, jer je ona bila jezik kojim su se stvari sporazumijevale. Nazivali su to otkriće Velikim Djelom, a ono je bilo sačinjeno od tekućeg i od krutog dijela.

- Zar nije dovoljno promatrati ljude i znamenje da se otkrije taj jezik? - upita mladić.

- Opsjednut si pojednostavljivanjem svega - ljutito odvrati Englez.

- Alkemija je ozbiljan posao. Svaki korak treba poduzeti točno onako kako su podučavali učitelji.

Mladić je saznao da se tekući dio Velikog Djela naziva Eliksirom Života, da liječi sve bolesti, a osim toga sprječavao je da alkemičar ostari. Dok je kruti dio sačinjavao sloj Kamena Mudraca.

- Nije lako otkriti Kamen Mudraca - reče Englez. - Alkemičari su mnoge godine provodili u laboratorijima, promatrajući vatru koja pročišćava kovine. Toliko su gledali u vatru, da im je time iz glava pomalo nestajala sva taština svijeta. A onda su, jednog lijepog dana, otkrili kako je pročišćavanje kovina završilo pročišćavanjem njih samih.

Mladić se sjetio Trgovca Kristalom. On je bio rekao kako je bilo dobro što je očistio njegov kristal, jer su se time obojica oslobodila zlih misli. Svakim je danom bio sve uvjereniji da se alkemija može naučiti iz svagdašnjeg života.

- Osim toga - reče Englez - Kamen Mudraca posjeduje očaravajuću osobinu. Već mala krhotina kamena dovoljna je da pretvori velike količine kovine u zlato.

Nakon te rečenice, mladićevo je zanimanje za alkemiju silno poraslo. Mislio je kako bi, uz malo strpljenja, mogao sve pretvoriti u zlato. Čitao je o životima raznih ljudi kojima je to uspjelo: Helvetius, Elias, Fulcanelli, Geber. Bile su to izuzetno zanimljive priče: svi su do kraja proživjeli svoju Osobnu Legendu. Putovali su, upoznavali mudrace, činili čuda pred ljudima koji u to nisu vjerovali, imali su Kamen Mudraca i Eliksir Života.

Ali kada je htio naučiti kako postići Veliko Djelo, potpuno se izgubio. Bili su to samo crteži, šifrirane upute, nerazumljivi tekstovi.

- Zašto oni govore tako zamršenih jezikom? - upitao je jedne noći Engleza. Također je primijetio kako je Englezu pomalo dosadno i kako mu nedostaju njegove knjige.

- Zato da bi ih razumjeli samo oni koji su dovoljno savjesni - reče on. - Zamisli kada bi svi počeli pretvarati olovo u zlato. Za kratko vrijeme zlato ne bi imalo nikakvu vrijednost.

Samo uporni, samo oni koji mnogo istražuju uspijevaju otkriti Veliko Djelo. Zato se nalazim usred ove pustinje. Da bih sreo pravog Alkemičara, koji će mi pomoći da odgonetnem šifre.

- Kada su ove knjige napisane? - upitao je mladić.

- Prije mnogo stoljeća.

- U ono vrijeme još nisu tiskali knjige - bio je uporan mladić. Nije bilo načina da svima budu dostupna znanja o alkemiji. Čemu onda taj čudan jezik, pun crteža?

Englez nije ništa odgovorio. Rekao je kako već nekoliko dana pomno promatra karavanu i da još ništa novo nije otkrio. Jedino je primijetio da su sve češći razgovori o ratu.

Jednog lijepog dana mladić vrati knjige Englezu.

- Onda, jesi li puno naučio? - upita ga ovaj, pun očekivanja. Trebao mu je netko s kim bi mogao razgovarati i tako ne misliti na strah od rata.

- Naučio sam da svijet ima Dušu, a onaj tko razumije tu Dušu, razumjet će i jezik stvari. Naučio sam da su mnogi alkemičari živjeli svoju Osobnu Legendu i naposljetku otkrili Dušu Svijeta, Kamen Mudraca, Elikvir.

No, prije svega, naučio sam da su to tako jednostavne stvari da mogu biti zapisane na smaragdu.

Englez je bio razočaran. Godine proučavanja, magični simboli, nerazumljive riječi, laboratorijske sprave, ništa od toga nije dojmilo mladića. »Bit će da mu je duša previše prosta da bi to shvatio«, pomislio je.

Uzeo je svoje knjige i spremio ih u torbe što su visjele s deve.

- Vрати se svojoj karavani - reče. - Ni ona mene nije ništa naučila.

Mladić se ponovo zadubi u promatranje pustinjske tišine i pijeska što su ga životinje dizale. »Svatko uči na svoj način«, ponavljao je u sebi. »Njegov način nije i moj način, a moj način nije i njegov način. No oboje tražimo svoju Osobnu Legendu i zbog toga ga poštujem.«

Karavana je počela putovati i danju i noću. Svakog su časa stizali glasnici prekriveni kapuljačama, a gonič deva, koji se sprijateljio s mladićem, objasnio je da je započeo rat između klanova. Imat će mnogo sreće ako uspiju stići do oaze.

Životinje su bile iscrpljene, a ljudi sve šutljiviji. Tišina je bila najstrašnija noću, kada je obično rzanje deve, koje ranije nije bilo drugo do naprosto obično rzanje, sada svima utjerivalo strah i moglo biti znakom za napad.

Ipak nije se činilo da je gonič bio naročito uznemiren zbog ratne prijetnje.

- Živ sam - reče mladiću, jedući datulje iz tanjura u noći bez vatre i bez mjesečine. - Kad jedem, ne činim ništa drugo, osim što jedem. Da hodam, samo bih hodao. Ako se budem morao boriti, taj će mi dan biti toliko dobar za umiranje kao i bilo koji drugi.

To je tako jer ne živim ni u svojoj prošlosti, ni u svojoj budućnosti. Imam samo sadašnjost, i samo me ona zanima. Ako uspiješ uvijek živjeti u sadašnjosti, bit ćeš sretan čovjek. Razumjet ćeš da u pustinji postoji život, da nebo ima zvijezde, i da se ratnici bore jer je takva narav ljudske rase. Život će onda biti zabava, veliko slavlje, jer je život uvijek i samo trenutak u kojem živimo.

Dvije noći nakon toga, kada se spremao na spavanje, mladić pogleda prema zvijezdi koju su noću slijedili. Učinilo mu se da se obzor spustio, jer je ponad pustinje bilo na stotine zvijezda.

- To je oaza - reče gonič.

- Zašto odmah ne odemo tamo?

- Jer nam treba sna.

Mladić je otvorio oči kada se sunce pomolilo na obzoru. Pred njim, tamo gdje su noću bile malene zvijezde, protezao se beskrajn niz datuljinih palmi, prekrivajući posve pustinju.

- Uspjeli smo - reče Englez, koji se također upravo probudio.

Ali mladić je i dalje šutio. Pustinja ga je naučila šutnji i zadovoljavao se gledanjem palmi pred sobom. Trebao je još mnogo putovati do piramida, a to će jutro jednog dana biti tek uspomena. No sada, ono je bilo trenutak sadašnjosti, slavlje o kojem je bio govorio gonič

deva, i on ga je nastojao živjeti s poukama iz prošlosti, i sa snovima iz budućnosti. Jednog će dana ta slika tisuću datuljinih palmi biti samo uspomena. No u tom trenutku, ona je za njega značila hlad, vodu i utočište od rata. Isto onako kao što se rzanje deve moglo pretvoriti u opasnost, niz palmi mogao je značiti čudo.

»Svijet govori mnogim jezicima«, pomislio je mladić.

»Kada vremena brzo prohode i karavane također ubrzaju svoj hod«, mislio je Alkemičar gledajući kako stotine ljudi i životinja stižu u Oazu. Ljudi su vikali za pridošlicama, prašina je zastirala pustinjsko sunce, a djeca su skakala od uzbuđenja što vide strance. Alkemičar je primijetio da poglavari plemena dolaze do Vođe Karavane i s njim dugo razgovaraju.

No Alkemičara ništa od toga nije zanimalo. Već je bio vidio mnoge ljude kako dolaze i odlaze, a Oaza i pustinja ostajale su iste. Bio je vidio kraljeve i prosjake kako gaze taj pijesak koji je neprestance mijenjao oblik zbog vjetra, ali je bio isti onaj koji je upoznao još kao dijete. Unatoč tome, nije izdržao da u dubini srca ne osjeti barem malo one životne radosti koju svaki putnik doživi kada mu se, nakon žute zemlje i plavog neba, zelenilo datuljinih palmi pojavi pred očima. »Možda je Bog stvorio pustinju da bi se čovjek mogao smiješiti palmama«, pomisli.

Potom se odluči posvetiti praktičnijim poslovima. Znao je da s karavanom stiže čovjek kojeg mora podučiti dijelu svojih tajni. Znamenje mu je to govorilo. Još nije poznavao tog čovjeka, no njegove će ga iskusne oči prepoznati čim ga vide. Nadao se da će biti isto toliko sposoban kao i njegov prethodni učenik.

»Ne znam zašto se to mora usmeno prenositi drugima«, mislio je. Razlog tomu baš i nije da su te stvari tajne. Bog je svoje tajne velikodušno otkrivao svim stvorenjima.

Znao je samo jedno objašnjenje za to: stvari su se trebale prenositi na taj način jer su bile sačinjene od Čistog Života, a taj je život teško objasniti slikom ili riječima.

Jer se ljudi zanose slikom i riječima, i naposljetku zaborave Jezik Svijeta.

Pridošlice su odmah odveli do plemenskih starješina Al Fajuma. Mladić nije mogao vjerovati svojim očima: sasvim suprotno onome što je pročitao u nekoj povijesnoj knjizi, oazu nije činio jedan bunar s nekoliko palmi okolo, nego je bila znatno veća i od mnogih španjolskih sela zajedno. Imala je tristo bunara, pedeset tisuća datuljinih palmi, i mnoge šarene šatore razbacane među njima.

- Nalik je na Tisuću i jednu noć - reče Englez, nestrpljiv da se što prije nađe s Alkemičarom.

Djeca su ih istog časa okružila i stala radoznalo razgledavati životinje, deve i ljude što su pristizali. Ljudi su htjeli saznati jesu li vidjeli koju bitku, žene su se međusobno raspravljale oko tkanina i dragulja koje su trgovci donijeli. Pustinjska tišina činila se dalekim snom; ljudi su bez prestanka govorili, smijali se i vikali, kao da su izašli iz duhovnog svijeta da bi se ponovo našli među ljudima. Bili su zadovoljni i sretni.

Unatoč predostrožnostima od prethodnog dana, gonič je objasnio mladiću da se pustinjske oaze uvijek smatraju neutralnim područjem, jer su njihovi stanovnici pretežno žene i djeca. A bilo je oaza i na jednoj i na drugoj strani; tako su se ratnici borili na pijesku pustinje, a oaze ostavljali kao utočišta.

Uz dosta muke, Vođa Karavane uspio je prikupiti sve putnike i stao im davati upute. Ostat će tamo dok rat između klanova ne završi. Kako su bili posjetioci, morali su dijeliti šatore sa stanovnicima oaze, koji će im ustupiti svoja najbolja mjesta. Takvo je gostoprimstvo nalagao Zakon. Zatim je zatražio da svi, pa i njegovi vlastiti stražari, predaju oružje ljudima koje su poglavari plemena odredili.

- To su pravila Rata - objasnio je Vođa Karavane. Tako oaze ne mogu ugostiti vojske ili ratnike.

Na mladićevo zaprepaštenje, Englez izvuče iz svog kaputa kromirani revolver i preda ga čovjeku koji je sakupljao oružje.

- Čemu revolver? - upita ga.

- Da naučim vjerovati ljudima - odgovorio je Englez. Bio je zadovoljan što se primakao kraju svog traganja.

Mladić je pak mislio na svoje blago. Što je bio bliže ostvarenju svog sna, to su se stvari više otežavale. Nije više bilo djelovanja onoga što je stari kralj bio nazivao »početničkom

srećom«. Sada je na redu, znao je, ispit ustrajnosti i hrabrosti onoga koji traga za svojom Osobnom Legendom. Zato se nije smio žuriti, niti biti nestrpljiv. Ako bi tako postupio, na kraju ne bi vidio znamenje koje je Bog postavio na njegovom putu.

»Bog ih je postavio na mom putu«, pomisli mladić, iznenađen samim sobom. Do tog je trenutka smatrao da je znamenje svjetovna stvar. Poput hrane ili poćinka, poput težnje za ljubavlju, ili uspjeha u nalaženju posla. Nikada ranije nije bio pomislio da je to jezik kojim se Bog služi da mu pokaže što mora činiti.

»Ne budi nestrpljiv«, ponovio je mladić sam sebi. »Kao što je rekao gonić deva, jedi u vrijeme kada se jede. I putuj kada je vrijeme da se putuje.«

Prvoga su dana svi pozaspali od umora, pa tako i Englez. Mladić je bio smješten daleko od njega, u šatoru s petoricom mladića, gotovo iste dobi. Bili su to ljudi pustinje, i htjeli su saznati novosti iz velikih gradova.

Mladić im je pripovijedao o svom pastirskom životu, i upravo se spremao ispričati im o događajima u trgovini kristalom, kad u šator ude Englez.

- Tražio sam te cijelog jutra - reče, dok je vukao mladića van. - Moraš mi pomoći da otkrijem gdje stanuje Alkemićar.

Isprva su njih dvojica sami pokušavali tražiti. Alkemićar zasigurno živi drugačije od ostalih ljudi, i vrlo je vjerojatno da u njegovom šatoru uvijek gori peć. Dugo su hodali, dok se nisu uvjerali da je oaza znatno veća no što su zamišljali, i da u njoj ima na stotine šatora.

- Izgubili smo gotovo cijeli dan - reče Englez, sjedajući s mladićem pored jednog bunara oaze.

- Možda bi bilo bolje da se raspitamo - reče mladić. Englez nije htio odati drugima svoju prisutnost u oazi i bio je prilično neodlučan. No napokon se složio i zamolio mladića da to učini, jer je bolje govorio arapski. Mladić priđe nekoj ženi koja je došla na bunar da vodom napuni mješinu od ovčje kože.

- Dobar dan, gospođo. Htio bih znati gdje u oazi živi Alkemićar - upita mladić.

Žena mu reče da nikada nije čula za njega, te potom odmah ode. No ipak je prije upozorila mladića da ne smije razgovarati sa ženama odjevenima u crninu, jer su to udane žene. Morao je poštovati Predaju.

Englez je bio veoma razočaran. Prošao je cijeli taj put ni za što. I mladić se rastužio; njegov je prijatelj također tražio svoju Osobnu Legendu. »A kad je netko traži, onda se cijeli Svijet trudi kako bi i postigao to što želi«, bio je rekao stari kralj. A on se nije mogao prevariti.

- Nikada ranije nisam čuo za alkemićare - reče mladić. - Inače bih ti pokušao pomoći.

Nešto zasja u Englezovim očima.

- Tako je! Možda nitko ovdje ne zna što je to alkemićar! Pitaj za čovjeka koji liječi sve bolesti u selu! Mnoge su žene u crnini dolazile na bunar po vodu, a mladić nije s njima započinjao razgovor, ma koliko da je Englez navaljivao. Sve dok se nije približio muškarac.

- Poznajete li koga tko liječi bolesti u selu? - upita mladić.

- Alah liječi sve bolesti - reče čovjek, očito prestrašen pojavom stranaca. - Vi tražite vještice.

I nakon što je izgovorio nekoliko stihova iz Kurana, ode svojim putem.

Približio se i drugi čovjek. Bio je stariji i nosio je samo maleno vedro. Mladić je ponovio pitanje.

- Zašto želite upoznati takvog čovjeka? odgovorio je Arapin pitanjem.

- Zato što je moj prijatelj mnogo mjeseci proveo na putu da bi ga sreo - reče mladić.

- Ako taj čovjek postoji u oazi, zacijelo je veoma moćan - reče starac, nakon što je razmišljao nekoliko časaka. - A ni plemenski poglavari ga ne bi vidjeli kada bi im bio potreban. Nego samo kada on tako odluči.

Pričekajte kraj rata. A onda pođite s karavanom. Nemojte se uplitati u život oaze - zaključio je dok se udaljivao.

No Englez je bio presretan. Nalazili su se na pravom tragu.

Konačno se pojavila djevojka koja nije bila odjevena u crno. Nosila je vrć na ramenu, glava joj je bila zamotana u maramu, ali joj je lice bilo otkriveno. Mladić se približio da je upita za Alkemićara.

U tom času kao da je vrijeme stalo, a Duša se Svijeta pojavila sa svom silinom pred mladićem. Kada je ugledao njene crne oči, njene usne neodlučne između osmijeha i šutnje,

on shvati najvažniji i najmudriji dio Jezika kojim je svijet govorio, i koji su svi ljudi na Zemlji mogli razumjeti u svojim srcima. To je bila Ljubav, starija od ljudi i od same pustinje, koja se uvijek iznova javljala s istom snagom bez obzira gdje se dva para očiju susretala, kao što su se njihove oči susrele pored bunara. Usne se konačno odvažiše na osmijeh, i to je bio znamen, znamen koji je on i ne znajući toliko dugo u životu čekao, koji je tražio u ovcama i u knjigama, u kristalima i u tišini pustinje.

Bio je to čist Jezik Svijeta, bez objašnjenja, jer Svijetu nisu bila potrebna objašnjenja da nastavi svoj put beskrajem. Mladić je u onom trenutku jedino shvaćao da se nalazi pred ženom svog života, i da je, bez imalo potrebe za riječima, i ona to znala. Bio je u to sigurniji nego u ista drugo na svijetu, mada bi mu roditelji, i roditelji njegovih roditelja govorili da se najprije treba zaljubiti, zaručiti, upoznati se i prikupiti novac, i tek onda oženiti. Onaj tko je tako govorio možda nikada nije upoznao Jezik Svijeta, jer kada se u njega uranja, lako je razumjeti da na svijetu uvijek postoji netko tko na nekoga čeka, bilo to usred pustinje, bilo usred velikih gradova. A kad se te osobe nađu, i njihovi pogledi sretnu, sva prošlost i budućnosti gube na važnosti, i postoji samo taj trenutak, i ona nevjerojatna izvjesnost kako je upravo sve pod suncem zapisala ista Ruka. Ruka koja pobuđuje Ljubav, i koja je načinila srodnu dušu za svaku osobu koja radi, odmara se i traži blaga pod ovim suncem. Jer da nije tako, snovi ljudi ne bi imali nikakva smisla.

»Maktub«, pomisli mladić.

Englez je ustao i prodrmao mladića.

- Hajde, upitaj je!

Mladić se približio djevojci. Ona se ponovo nasmiješila. I on se nasmiješi.

- Kako se zoveš? - upita.

- Zovem se Fátima - reče djevojka, spustivši pogled.

- Tako se zovu i djevojke u zemlji iz koje dolazim.

- Tako se zove Prorokova kći - reče Fátima. - To je ime koje su ratnici odnijeli u tvoju zemlju.

Nježna je djevojka s ponosom govorila o ratnicima. Englez je kraj njega navaljivao, i mladić upita za čovjeka koji je liječio sve bolesti.

- To je čovjek koji poznaje tajne svijeta. Razgovara s pustinjским dusima - reče ona.

Pustinjski duhovi su demoni. I djevojka je pokazala prema jugu, prema mjestu gdje je taj čudan čovjek živio.

Potom je napunila svoj vrč i otišla. I Englez je krenuo da potraži Alkemičara. A mladić je još dugo vremena ostao sjediti kraj bunara, shvaćajući da je nekoč levant na njegovom licu ostavio miris te žene, da ju je volio mnogo ranije nego je uopće znao da postoji, i da je njegova ljubav prema njoj poput otkrića svih blaga svijeta.

Sljedećeg se dana mladić vratio na bunar, da pričeka djevojku. Na svoje iznenađenje, sretne tamo Engleza kako po prvi put promatra pustinju.

- Čekao sam cijelu večer i noć - reče Englez. - Stigao je s prvim zvijezdama. Ispričovijedao sam mu što tražim. Onda me je zapitao jesam li već uspio pretvoriti olovo u zlato. Odgovorio sam da je upravo to ono što bih želio naučiti.

Rekao mi je neka pokušam. Bilo je to sve što mi je rekao: »Pokušaj.«

Mladić je šutio. Englez je prešao toliki put da bi čuo ono što je već i sam znao. Tada se sjetio da je za to isto morao dati šest ovaca starom kralju.

- Onda pokušaj - reče Englezu.

- To ću i učiniti. I odmah ću početi.

Ubrzo nakon što je Englez otišao, došla je Fátima da zahvati vode svojim vrčem.

- Došao sam ti reći nešto vrlo jednostavno - reče mladić. - Želim da mi postaneš ženom. Volim te.

Djevojka ispusti vrč i voda se prolje.

- Svakog ću te dana ovdje čekati. Prešao sam pustinju u potrazi za blagom koje se nalazi u blizini piramida. Rat je za mene bio prokletstvo. Sada je blagoslov, jer sam se zbog njega našao u tvojoj blizini.

- Rat će jednom završiti - reče djevojka.

Mladić je gledao palme datulja u oazi. Bio je pastir. Imao je puno ovaca. Fátima je važnija od blaga.

- Ratnici traže svoja blaga - reče djevojka, kao da je pogodila mladićeve misli. - A žene su u pustinji ponosne na svoje ratnike.

Potom ponovo napuni svoj vrč i ode.

Svakoga je dana mladić išao na zdenac čekati Fátimu. Ispričovijedao joj je sve o svom pastirskom životu, o kralju, o trgovini kristalom. Sprijateljili su se, i osim tih petnaest minuta koje je provodio s njom, ostatak mu je dana beskrajno dugo prolazio. Kada je već prošlo gotovo mjesec dana kako su u oazi, Vođa Karavane sazvaio ih je sve na okup.

- Ne znamo kada će rat završiti i ne možemo nastaviti put - reče.

- Borbe bi se mogle oduljiti, možda godinama. S jedne i druge strane su snažni i hrabri ratnici, a ratnička je čast prisutna u obje vojske. Nije to rat između dobrih i zlih. To je rat između snaga koje se bore za istu vlast, a kada se takva bitka započne, potraje dulje nego druge - jer je Alah na objema stranama.

Ljudi su se razišli. Mladić se te večeri ponovo susreo s Fátimom i ispričovijedi joj što je čuo.

- Kada smo se drugog dana sreli - reče Fátima - govorio si mi o svojoj ljubavi. Poslije si me naučio lijepim stvarima, kao što su Jezik i Duša Svijeta. Tako sam pomalo postala dio tebe.

Mladić je slušao njen glas i smatrao ga ljepšim od šuštanja vjetra na palminim listovima.

- Dugo sam te ovdje, na ovom zdencu, čekala. Ne uspijevam se sjetiti svoje prošlosti, Predaje, načina na koji muškarci očekuju da postupaju žene u pustinji. Još sam kao dijete sanjala kako će mi pustinja donijeti najveći dar u životu. Taj je dar konačno stigao, a to si ti.

Mladić joj je htio dodirnuti ruku. No Fátima je držala ručke vrča.

- Govorio si mi o svojim snovima, o starom kralju, o blagu. Govorio si mi o znamenju. Onda se nemam čega bojati, jer mi je to znamenje tebe donijelo. A ja sam dio tvog sna, tvoje Osobne Legende, kako ti to nazivaš.

Zbog toga želim da nastaviš svoje traganje. Ako budeš morao čekati kraj rata, dobro je. Ali ako budeš morao krenuti ranije, pođi za svojom Legendom. Pješčane se dine mijenjaju s vjetrom, ali je pustinja uvijek ista. Tako će biti i s našom ljubavi.

- Maktub - reče. - Ako budem dijelom tvoje Legende, jednog ćeš se dana vratiti.

Mladića je rastužio sastanak s Fátimom. Prisjećao se mnogih ljudi koje je poznao. Oženjeni su pastiri s poteškoćama uvjerali svoje supruge da moraju odlaziti u polja. Ljubav je tražila da se bude uz voljenu osobu.

Sljedećeg dana sve to ispriča Fátimi.

- Pustinja odvodi naše ljude i ne vraća ih uvijek - reče ona. - Tako smo se na to privikle. I oni počinju živjeti s oblacima bez kiše, sa životinjama što se zaklanjaju među stijene, s vodom koja slobodno izvire iz zemlje. Oni postaju dijelom svega, postaju Dušom Svijeta.

Neki se vrate. A tada su sretni i sve druge žene, jer to znači da se jednog dana također mogu vratiti ljudi koje one čekaju. Prije sam te žene gledala i zavidjela im na sreći. Sada i ja imam koga čekati.

Žena sam pustinje i time se ponosim. Želim da i moj muškarac bude slobodan, kao vjetar koji mijenja dine. I ja želim vidjeti svog muškarca s oblacima, sa životinjama i s vodom.

Mladić je otišao potražiti Engleza. Htio mu je govoriti o Fátimi. Iznenadio se kada je vidio da je Englez napravio malenu peć pored svog šatora. Bila je to čudna peć, s prozornom bočicom na vrhu. Englez je ložio vatru drvljem i promatrao pustinju. Kao da je nestalo onog prijašnjeg sjaja iz njegovih očiju, dok je vrijeme provodio čitajući knjige.

- Ovo je prvi dio posla - reče Englez. - Moram odvojiti nečisti sumpor. Da bih to napravio, ne smijem se bojati neuspjeha. Moj me strah od neuspjeha do danas sprječavao da pokušam pronaći Veliko Djelo. Sada krećem u ono što sam mogao početi prije deset godina. Ali sretan sam da na ovo nisam čekao dvadeset godina.

I nastavi ložiti vatru i promatrati pustinju. Mladić je neko vrijeme ostao s njim, sve dok se pustinja nije oblila rumenilom pod večernjom svjetlosti. Tada je osjetio snažnu želju da ode tamo, da vidi hoće li ta šutnja moći dati odgovore na njegova pitanja.

Neko je vrijeme hodao nasumce, no uvijek držeći na oku palme oaze. Osluškiavao je vjetar, i osjećao kamenje pod nogama. Katkad bi naišao na poneku školjku, i znao da je ta pustinja u neko davno doba bila veliko more. Zatim je sjeo na kamen i dopustio da ga obzor

pred njim opčara. Nije razumijevao Ljubav bez osjećaja posjedovanja; no Fátima je bila žena iz pustinje, i ako ga je netko tome mogao podučiti, bila je to pustinja.

Sjedio je tako, ne misleći ništa, dok nije naslutio pokret nad glavom. Pogledao je prema nebu i ugledao dva sokola kako visoko kruže.

Stao je promatrati sokolove i krugove koje su ocrtavali na nebu. Činilo se da ne postoji red u njihovom kruženju, ipak, mladić je u tome vidio neki smisao. Jedino nije uspijevao razumjeti njegovo značenje. Odlučio je onda pogledom pratiti kretanje ptica, ne bi li štogod pročitao. Možda mu pustinja objasni ljubav bez posjedovanja.

Prispavalo mu se. Srce ga je molilo da ne zaspi: upravo suprotno, trebao se prepustiti. - Prodirem u Jezik Svijeta i sve u ovoj zemlji ima značenje, čak i let sokolova - reče. I osjeti zahvalnost jer je ispunjen ljubavlju prema ženi. »Kad se ljubi, sve ima još veći smisao«, pomisli.

Odjednom se jedan od sokolova naglo obruši i napadne drugoga. U trenutku dok se to odigravalo, mladiću se načas neočekivano pričinilo da vidi kako vojska, isukanih mačeva, ulazi u oazu. Ta je slika odmah potom nestala, ali on je ostao zastrašen. Bio je čuo o fatamorganama, i već vidio neke: bile su to želje koje su se otjelovljavale na pustinjskom pijesku. Međutim, on nije želio vojsku koja bi napala oazu.

Odlučio je ne misliti o tome i vratiti se svom razmišljanju. Pokušao se ponovo udubiti u rumenilo pustinje i u kamenje. No nešto u srcu nije mu dalo mira.

»Uvijek slijedi znamenje«, bio je govorio stari kralj. I mladić pomisli na Fátimu. Sjetio se što mu se prikazalo i naslutio da će se to uskoro dogoditi.

Uz velik napor izađe iz zanosa u kojem se nalazio. Podigao se i krenuo prema datuljinim palmama. Još jednom je razumio mnoge jezike stvari: ovaj put pustinja je bila sigurna, a oaza se pretvorila u opasnost.

Gonič deva sjedio je podno palme i također promatrao zalaz sunca. Vidio je kad se mladić pojavio iza dine.

- Približava se vojska - reče. - Doživio sam prikazanje.

- Pustinja ispunjava čovjekovo srce prividima - odvratila gonič.

Ali mladić mu ispriповjedi o sokolovima: promatrao je njihov let kada je odjednom utonuo u Dušu Svijeta.

Gonič je ušutio; razumio je o čemu mladić govori. Znao je da sve na Zemlji može pripovijedati povijest svih stvari. Ako bi otvorio knjigu na bilo kojoj stranici, ili pogledao u dlan ljudi, ili u karte, ili u let ptica, ili bilo što drugo, svatko bi mogao pronaći neku sponu s onim što upravo živi. U biti, stvari nisu ništa pokazivale; ljudi su bili ti koji su, promatrajući stvari, otkrivali način da poniru u Dušu Svijeta.

Pustinja je bila puna ljudi koji su živjeli od toga što su mogli lako prodrijeti u Dušu Svijeta. Zvali su ih Vidovnjacima, a bojale su ih se žene i starci. Ratnici su se rijetko s njima savjetovali, jer nije bilo moguće poći u bitku i znati da ćeš umrijeti. Ratnici su više voljeli okus borbe i uzbuđljivost nepoznatog; budućnost je zapisao Alah, a štogod bilo što je On zapisao, uvijek je bilo za dobro čovjeka. Tako su Ratnici živjeli samo sadašnjost, jer je sadašnjost bila prepuna iznenađenja, i morali su obraćati pozornost na mnogo toga: gdje je neprijateljski mač, gdje mu je konj, koji sljedeći udarac treba zadati da bi spasio život.

Gonič deva nije bio Ratnik, i već je bio posjetio nekoliko vidovnjaka. Mnogi su mu točno prorekli, neki su i griješili. Dok ga jedan, najstariji (kojeg su se najviše bojali) nije upitao zašto jednog goniča toliko zanima budućnost.

- Da znam što mi je činiti - odgovorio je gonič. - I promijeniti ono što ne bih volio da se dogodi.

- Onda to više neće biti tvoja budućnost - odvratila vidovnjak.

- Onda, možda bih htio znati budućnost da se pripremam za ono što mi se sprema.

- Ako to budu lijepe stvari, bit će ti to ugodno iznenađenje - reče vidovnjak. - Ako budu ružne, patit ćeš mnogo prije nego se uopće dogode.

- Želim znati svoju budućnost jer sam čovjek - reče gonič vidovnjaku.

- A ljudi žive za svoju budućnost.

Vidovnjak je neko vrijeme šutio. Bio je stručnjak za proricanje iz štapića koji bi se bacali na pod, a prema načinu na koji su pali, objašnjavala se budućnost. Toga dana nije bacao štapiće. Umotao ih je u maramu i vratio u džep.

- Zараđujem za život time što ljudima proričem budućnost - reče.

- Poznajem umijeće proricanja iz štapića, i znam kako ga upotrijebiti da prodrem u taj prostor gdje je sve zapisano. Ondje mogu čitati prošlost, otkriti što je već zaboravljeno, i razumjeti znamenje sadašnjosti.

Kada mi se ljudi obrate za savjet, ja ne čitam budućnost: ja proričem budućnost. Jer budućnost pripada Bogu, a on je otkriva samo u izvanrednim prilikama. A kako uspijevam proroči budućnost? Prema znamenju sadašnjosti. U sadašnjosti je tajna; ako obratiš pozornost na sadašnjost, moći ćeš je poboljšati. A ako poboljšaš sadašnjost, ono što zatim slijedi, također će biti bolje. Zaboravi budućnost i živi svaki dan svog života kako podučava Zakon, i vjeruj da se Bog brine o svojoj djeci. Svaki dan u sebi nosi Vječnost.

Gonič je htio znati u kojim prilikama Bog dopušta da se vidi budućnost:

- Samo kada je On pokaže. A Bog rijetko pokazuje budućnost, i kad je pokazuje to je samo iz jednog jedinog razloga: jer je toj budućnosti zapisano da bude izmijenjena.

»Bog je mladiću pokazao budućnost«, pomislio je gonič. Zato što je želio da mladić bude Njegov glasnik.

- Pođi razgovarati s poglavarima plemena - reče gonič deva. - Reci im da se Ratnici približavaju.

- Smijati će mi se.

- To su ljudi pustinje, a oni su naučeni na znamenje.

- Onda već moraju znati.

- Oni se o tome ne brinu. Vjeruju da će im netko doći i reći, ukoliko budu trebali znati, ono što bi im Alah htio priopćiti. To se već događalo. A danas si ti taj čovjek.

Mladić je pomislio na Fátimu. I odlučio posjetiti poglavare plemena.

- Donosim znamenje pustinje - reče stražaru koji je stajao na vratima velikog bijelog šatora u središtu oaze. - Želim vidjeti poglavare.

Stražar ništa nije odgovorio. Ušao je i dugo se zadržao. Zatim je izašao s mladim Arapiom, odjevenim u bijelu i zlatnu odjeću. Mladić mu je ispričavao što je vidio. On ga zamoli da malo pričeka i ponovo uđe u šator.

Noć se spustila. Ulazili su i izlazili brojni Arapi i trgovci. Pomalo su se vatre gasile, i oaza je utihnula poput pustinje. Jedino je svjetlo u velikom šatoru i dalje gorjelo. Sve to vrijeme, mladić je mislio na Fátimu, još uvijek ne shvaćajući njihov poslijepodnevi razgovor.

Konačno, nakon mnogo sati čekanja, stražar mu naredi da uđe.

Zadivilo ga je ono što je vidio. Nikada nije mogao ni zamisliti da bi usred pustinje mogao postojati šator kao što je taj. Pod je bio prekriven najljepšim sagovima kojima je ikada kročio, a sa stropa su visjele svjetiljke od izrezbarenog žutog metala, pune upaljenih svijeća. Plemenski su poglavari sjedili u dnu šatora, u polukrugu, odmarajući ruke i noge na jastucima od bogato izvezene svile. Sluge su ulazile i izlazile sa srebrnim pladnjevima punim raznih začina i čaja. Drugi su bili zadušeni da održavaju upaljenima žeravice nargila. Prostor je bio ispunjen blagim mirisom dima.

Bilo je osam poglavara, no mladić je odmah primijetio koji je najvažniji: Arapin odjeven u bijelu i zlatnu odjeću, koji je sjedio u sredini polukruga. Kraj njega je sjedio mladi Arapin s kojim je prije bio razgovarao.

- Tko je stranac koji govori o znamenju? - upitao je jedan od poglavara, gledajući u njega.

- Ja sam - odgovorio je. I ispričavao što je vidio.

- A zašto bi to pustinja pripovijedala strancu, kada zna da smo mi ovdje već više naraštaja? - reče drugi plemenski poglavar.

- Zato što se moje oči još nisu navikle na pustinju - odgovori mladić.

- I mogu vidjeti ono što odveć priviknute oči ne uspijevaju vidjeti.

»I zato što znam za Dušu Svijeta«, pomisli mladić sam za sebe. Ali nije ništa rekao, jer Arapi ne vjeruju u te stvari.

- Oaza je neutralno područje. Nitko ne napada oaze - reče treći poglavar.

- Govorim samo ono što sam vidio. Ako ne želite vjerovati, nemojte ništa poduzeti.

Šatorom je zavladao grobna tišina, a potom su poglavari stali živo raspravljati. Razgovarali su na nekom arapskom narječju koje mladić nije razumio, no kada je napomenuo da će otići, stražar ga je zadržao. Mladić je počeo strahovati; znamenje je govorilo da nešto nije u redu. Požalio je što je o tome bio razgovarao s goničem deva.

Odjednom se starac koji se nalazio u sredini gotovo neprimjetno nasmiješio, i mladić se umirio. Starac nije sudjelovao u raspravi, i do tog trenutka još nije bio rekao ni riječi. No mladić koji je već poznao Jezik Svijeta, mogao je osjetiti kako Mir struji s jednog do drugog kraja šatora. Predosjećao je da je pravilno postupio što je došao.

Rasprava se završila. Neko su vrijeme šutjeli, slušajući starca. Zatim se on okrene mladiću: ovaj je puta njegovo lice bilo hladno i nepristupačno.

- Prije dvije tisuće godina, u dalekoj zemlji, bacili su u bunar i prodali u roblje čovjeka koji je vjerovao u snove - reče starac. - Naši su ga trgovci kupili i doveli u Egipat. A svi mi znamo da onaj tko vjeruje u snove, zna ih i protumačiti.

»Premda ih ne uspijeva uvijek i ostvariti«, pomislio je mladić, prisjetivši se stare Ciganke.

- Zbog snova o faraonu s mršavim i debelim kravama, taj je čovjek spasio Egipat od gladi. Zvao se Josip. Bio je stranac u stranoj zemlji, kao i ti, i bio je otprilike tvoje dobi.

I dalje je vladala tišina. Starčeve su oči još uvijek bile hladne.

- Oduvijek smo slijedili Predaju. Predaja je u ono vrijeme spasila Egipat od gladi, i učinila ga najbogatijim od svih zemalja. Predaja nas uči kako da prijeđemo pustinju i udamo kćeri. Predaja kaže da je oaza neutralno područje, jer obje strane imaju svoje oaze, i one su ranjive.

Nitko nije rekao ni riječi dok je starac govorio.

- No Predaja također govori kako trebamo vjerovati porukama pustinje. Pustinja nas je naučila svemu što znamo.

Starac je dao znak i svi Arapi ustanu. Vijećanje se približavalo kraju. Nargile su bile ugašene, a stražari su zauzeli položaje. Mladić je krenuo da izađe, ali starac progovori još jednom:

- Sutra ćemo prekršiti sporazum koji nalaže da nitko u oazi ne smije nositi oružje. Cijelog ćemo dana čekati neprijatelja. Kada sunce zađe za obzor, ljudi će mi vratiti oružje. Za svakih deset mrtvih neprijatelja dobit ćeš zlatnik.

No oružje se ne može podići, a da ne okusi bitku. Puške su hirovite kao i pustinja, pa ako ih na to priviknemo, idući bi put, iz lijenosti, mogle ne zapucati. Ako nijedna od njih sutra ne bude upotrijebljena, bar će jedna opaliti, u tebe.

Samo je pun mjesec osvjetljavao oazu kada je mladić izašao. Trebalo mu je dvadeset minuta do šatora, te on započne hodati.

Bio je prestrašen zbog svega što se dogodilo. Uronio je u Dušu Svijeta, a cijena što je u to vjerovao, bio je njegov život. Visok ulog. No, na visok je ulog zaigrao od dana kada je prodao ovce da bi slijedio svoju Osobnu Legendu. A kao što je govorio gonič, umrijeti sutra jednako je dobro kao i umrijeti bilo kojeg drugog dana. Svaki je dan bio stvoren da se živi ili da se svijet napusti. Sve je ovisilo samo o jednoj riječi: »Maktub«.

Hodao je u tišini. Nije se kajao. Ako sutra umre, bit će to zato što Bog ne želi mijenjati budućnost. No umrijet će nakon što je preplovio tjesnac, radio u trgovini kristalima, upoznao pustinjsku tišinu i Fátimine oči. Živio je u potpunosti svaki dan, otkako je prije mnogo vremena otišao od kuće. Ako sutra umre, njegove su oči već vidjele znatno više od bilo kojeg pastira, i mladić se time ponosio.

Odjednom začuje tutanj, a vjetar, kakav do tada nije poznao, u hipu ga obori na tlo. Sve se ispunilo prašinom koja je gotovo zakrivila mjesec. Pred njim se, uz zastrašujuće njištanje, propeo golem bijeli konj.

Mladić nije mogao jasno vidjeti što se događa, no kada se prašina pomalo slegla, osjetio je strah kao nikad dotad. Na konju je sjedio konjanik odjeven u crno, sa sokolom na lijevom ramenu. Nosio je turban i maramu koja mu je posve zakrivala lice, ostavljajući otkrivenima samo oči. Izgledao je kao glasnik iz pustinje, no njegova je pojava bila snažnija od svih drugih ljudi koje je u životu upoznao.

Neobičan je konjanik izvukao veliku zakrivljenu sablju koja je bila pričvršćena za sedlo. Čelik je zabljesnuo na mjesecini.

- Tko se usudio čitati iz sokolova leta? - zapita tako snažnim glasom te se činilo kao da odjekuje među pedeset tisuća datuljinih palmi Al Fajuma.

- Ja sam se usudio - reče mladić. Sjetio se istog trenu slike Svetog Jakova, Istrebitelja Maura, na njegovom bijelom konju, s nevjernicima pod kopitima. Upravo je tako izgledao. Samo što su okolnosti sada bile obrnute.

- Ja sam se usudio - ponovio je mladić, i oborio glavu očekujući udarac sabljom. - Mnogi će životi biti spašeni, jer niste računali s Dušom Svijeta.

Sablja se ipak nije naglo spustila. Ruka neobičnog konjanika spuštala se polako, sve dok vrh oštrice nije dotakao mladićevo čelo. Bila je tako oštra da se ukaza kaplja krvi.

Konjanik je stajao potpuno nepomičan. Mladić također. Nijednog časa nije pomislio na bijeg. U svom je srcu osjetio kako ga obuzima neobična radost: umrijet će za svoju Osobnu Legendu. I za Fátimu. Znamenje je ipak bilo istinito. Tamo je stajao Neprijatelj, i nije bilo važno hoće li umrijeti, jer je Duša Svijeta postojala. Uskoro će postati njezinim dijelom. A sutra će i Neprijatelj postati njezinim dijelom.

No, neobični je konjanik samo držao sablju na njegovom čelu.

- Zašto si čitao iz leta ptica?

- Pročitao sam samo ono što su ptice htjele ispričati. One žele spasiti oazu, a vi ćete umrijeti. Oaza ima više ljudi no što ih vi imate.

Sablja mu je i dalje bila na čelu.

- Tko si ti da mijenjaš sudbinu koju je zapisao Alah?

- Alah je stvorio vojske, a također i ptice. Alah mi je pokazao jezik ptica. Sve je zapisala ista Ruka - reče mladić, prisjećajući se riječi goniča.

Neobični je konjanik konačno povukao sablju s njegova čela. Mladić je odahnuo. No nije mogao pobjeći.

- Oprezno s proricanjem - reče konjanik. - Kada je nešto zapisano, ne može se izbjeći.

- Samo sam vidio vojsku - reče mladić. - Nisam vidio ishod bitke.

Činilo se da je konjanik zadovoljan odgovorom. No i dalje je u ruci držao sablju.

- Što radi stranac u stranoj zemlji?

- Tražim svoju Osobnu Legendu. Nešto što ti nikada nećeš shvatiti.

Konjanik je zatakao sablju u korice, a sokol na njegovom ramenu ispustio je čudan krik. Mladić se počeo opuštati.

- Morao sam ispitati tvoju hrabrost - reče neobičan konjanik. Hrabrost je najvažniji dar za onoga tko traži Jezik Svijeta.

Mladić se začudio. Taj je čovjek govorio o stvarima koje malo ljudi poznaje.

- Ne smiješ se nikada opustiti, čak ni kada stigneš tako daleko - nastavio je. - Pustinju treba voljeti, no nikada joj u potpunosti ne treba vjerovati. Jer pustinja iskušava svakoga: ispituje svaki korak, i ubija onoga koji pogriješi.

Njegove riječi su podsjećale na riječi staroga kralja.

- Ako se ratnici pojave, i glava ti još bude na ramenima nakon zalaska sunca, potraži me - reče neobičan konjanik.

Ista ruka koja je prije držala sablju, sada uhvati bič. Konj se ponovo propeo, podižući oblak prašine.

- Gdje živiš? - poviče mladić za konjanikom koji se udaljavao.

Ruka s bičem je pokazala prema jugu.

Mladić je pronašao Alkemičara.

Sljedećeg je jutro među datuljinim palmama Al Fajuma bilo dvije tisuće naoružanih ljudi. Prije no što je sunce stiglo do najviše točke na nebu, pet stotina ratnika pojavi se na obzoru. Konjanici su ušli u oazu sa sjevera; izgledalo je to kao mirovni pohod, no pod bijelim im je ogrtačima bilo sakriveno oružje. Kada su došli do velikog šatora koji se nalazio u sredini Al Fajuma, izvukoše sablje i puške. Napali su prazan šator.

Ljudi iz oaze opkolili su konjanike pustinje. U pola je sata četiri stotine devedeset i devet tijela ležalo razbacano na tlu. Djeca su se nalazila na drugom kraju palmine šume, i nisu ništa vidjela. Žene su u svojim šatorima molile za svoje muževe, i također nisu ništa vidjele. Da nije bilo razbacanih tijela, činilo bi se da je u oazi posve običan dan.

Samo je jedan ratnik bio pošteđen, zapovjednik vojske. Predvečer su ga doveli pred plemenske poglavare, i oni ga upitaše zašto je prekršio Predaju. Zapovjednik im reče da su njegovi ljudi bili gladni i žedni, iscrpljeni višednevnim bitkama, te da su odlučili zauzeti oazu da bi mogli nastaviti borbu.

Plemenski mu poglavar reče da žali za ratnicima, no Predaja se nikada nije smjela prekidati. Jedino što se u pustinji mijenja, jesu dine, kada puše vjetar.

Potom je osudio zapovjednika na nečasnu smrt. Umjesto da umre od oštrice sablje ili od puščanog metka, objesili su ga o osušenu datuljinu palmu. Njegovo se tijelo njihalo na pustinjskom vjetru.

Poglavar je pozvao stranca i dao mu pedeset zlatnika. Potom se ponovo prisjetio priče o Josipu u Egiptu, i zamolio ga da bude Savjetnikom Oaze.

Kada je sunce posve zašlo, a prve se zvijezde stale pojavljivati (nije im sjaj naročito dolazio do izražaja, jer je bio pun mjesec), mladić je krenuo prema jugu. Nalazio se tamo samo jedan šator, a neki Arapi što su prolazili govorili su da je mjesto puno demona. No mladić je sjeo i dugo čekao.

Alkemičar se pojavio kada je mjesec već bio visoko na nebu. Nosio je dva mrtva sokola na ramenu.

- Evo me ovdje - reče mladić.

- Ne bi trebao biti - odgovorio je Alkemičar. - Ili bi ovamo trebala doći tvoja Osobna Legenda?

- Rat je među klanovima. Nemoguće je putovati pustinjom.

Alkemičar sjaši, i pokaže mu rukom da uđe s njim u šator. Šator je bio isti kao i svi drugi koje je upoznao u oazi, osim velikog središnjeg šatora, koji je bio raskošan kao u bajci. Potražio je alkemičarske sprave i peći, no ništa slično nije našao. Vidio je samo nekolicinu knjiga na hrpi, peć za kuhanje, i ćilime pune tajanstvenih šara.

- Sjedni, skuhat ću čaj - reče Alkemičar. Pa ćemo zajedno pojesti ove sokolove.

Mladić je posumnjao da su to iste ptice koje je bio vidio prethodnog dana, no ne reče ništa. Alkemičar je upalio vatru, i uskoro je slastan miris mesa ispunio šator. Bolji od miomirisa nargila.

- Zašto si me htio vidjeti? - reče mladić.

- Zbog znamenja - odgovorio je Alkemičar. - Vjetar mi je ispriповjedio da ćeš doći. I da će ti biti potrebna pomoć.

- Nisam to ja. To je onaj drugi stranac, Englez. On te je tražio.

- On mora pronaći još mnogo toga prije nego me sretne. No, na pravom je putu. Počeo je promatrati pustinju.

- A ja?

- Kada nešto želiš, sav se Svijet uroti da i ostvariš svoj san - reče Alkemičar, ponovivši riječi starog kralja. Mladić je razumio. Sreo je drugog čovjeka na svom putu, da ga odvede do njegove Osobne Legende.

- Onda ćeš me ti podučiti?

- Ne. Već znaš sve što trebaš znati. Samo ću ti pokazati put do tvog blaga.

- Rat je među klanovima - ponovio je mladić.

- Poznajem pustinju.

- Već sam otkrio svoje blago. Imam devu, novac od trgovine kristalom, i pedeset zlatnika. Mogao bih biti bogataš u svojoj zemlji.

- Ali ništa se od toga ne nalazi u blizini piramida - reče Alkemičar.

- Imam Fátimu. Ona je veće blago od svega ovoga što sam stekao.

- Ni ona nije blizu piramida.

Pojeli su sokolove u tišini. Alkemičar je otvorio bocu i usuo neku crvenu tekućinu u mladićevu čašu. Bilo je to vino, jedno od najboljih vina koje je u životu popio. Ali vino je zakonom bilo zabranjeno.

- Zlo nije ono što ulazi čovjeku kroz usta - reče Alkemičar. - Zlo je ono što iz njih izlazi.

Mladića je vino razveselilo. No Alkemičar je u njemu pobuđivao strah. Sjeli su ispred šatora, gledajući u mjesečev sjaj, koji je zasjenjivao zvijezde.

- Popij i malo se opusti - reče Alkemičar, primjećujući da mladić postaje sve veseliji. - Odmori se kao što se ratnik odmara prije svake bitke. Ali nemoj zaboraviti da ti je srce tamo gdje je blago. I da moraš pronaći svoje blago, kako bi sve ovo što si putem otkrio dobilo svoj smisao.

Sutra prodaj devu i kupi konja. Deve su nepouzdanе: hodaju tisuće koraka, a da ne pokažu ni znaka umora. No onda, odjednom, pokleknu i uginu. Konji se pomalo umaraju. I uvijek ćeš znati koliko od njih možeš tražiti, ili kada će uginuti.

Sljedeće se noći mladić pojavio s konjem pred Alkemičarevim šatorom. Malo je pričekao, a ovaj se pojavio jašući na svom konju i sa sokolom na lijevom ramenu.

- Pokaži mi život u pustinji - reče Alkemičar. - Samo onaj tko pronade život, može otkriti blago.

Krenuli su pijeskom, a mjesec je prosipao svoju svjetlost po njima.

»Ne znam hoću li uspjeti pronaći život u pustinji«, pomislio je mladić. »Ne poznajem dovoljno pustinju.«

Htio se okrenuti i reći to Alkemičaru, ali se bojao. Došli su do stijena, do mjesta gdje je mladić vidio sokolove; no, čula se samo tišina i puhanje vjetra.

- Ne uspijevam pronaći život u pustinji - reče mladić. - Znam da postoji, no ne uspijevam ga pronaći.

- Život privlači život - odgovorio je Alkemičar.

I mladić je shvatio. Popustio je tada uzde svom konju i on slobodno krene kroz stijene i pijesak. Alkemičar ga je šutke pratio, a mladićev ih je konj vodio još pola sata. Nisu se više mogle vidjeti palme oaze, samo golem mjesec na nebu i stijene što su svjetlucale srebrnim sjajem. Odjednom, na mjestu na kojem nikad prije nije bio, mladić je primijetio kako konj zastajkuje.

- Ovdje ima života - odgovorio je Alkemičaru. - Ne poznajem jezik pustinje, ali moj konj poznaje jezik života.

Sjahali su. Alkemičar ne reče ništa. Počeo je pregledavati kamenje, koračajući polako. Odjednom je stao i oprezno se sagnuo. Na tlu je, među kamenjem, bila rupa, i Alkemičar stavi unutra ruku, a zatim je uvuče do ramena. Nešto se unutra pokrenulo, i Alkemičareve su se oči - mladić je mogao vidjeti samo njegove oči - stisnule od napora i napetosti. Činilo se da se ruka bori s nečim što se nalazilo u rupi. No, u jednom skoku koji je uplašio mladića, Alkemičar izvuče ruku i uspravi se na noge. U ruci je za rep držao zmiju.

Mladić također skoči, ali unatrag. Kobra se uvijala bez prestanka, uz šištanje i siktanje koje je narušavalo tišinu pustinje. Bila je to naočarka, čiji je otrov za nekoliko minuta mogao usmrtniti čovjeka. »Moram paziti da me ne ujede«, uspio je pomisliti mladić. No Alkemičar je bio stavio ruku u rupu, i sigurno ga je već ugrizla. Ipak, lice mu je bilo mirno. »Alkemičar ima dvjesto godina«, govorio je Englez. Zacijelo je već znao kako postupati s kobrama u pustinji.

Mladić je vidio kada je njegov pratilac otišao do svog konja i izvukao dugačku sablju u obliku polumjeseca. Njome je nacrtao krug na tlu i stavio kobru u sredinu. Životinja se odmah umirila.

- Ne moraš se bojati - reče Alkemičar. - Neće odatle izaći. A ti si pronašao život u pustinji, znamen koji mi je trebao.

- Zašto je to bilo tako važno?

- Jer su piramide okružene pustinjom.

Mladić nije htio slušati o piramidama. Srce mu je bilo bolno i tužno, još od prethodne noći. Zato što je ići u potragu za blagom, značilo napustiti Fátimu.

- Vodit ću te pustinjom - reče Alkemičar.

- Želim ostati u oazi - odvrati mladić. - Već sam našao Fátimu. A ona mi znači više od blaga.

- Fátima je žena pustinje - reče Alkemičar. - Zna da muškarci moraju otići, da bi se mogli vratiti. Ona je već pronašla svoje blago: tebe. Sada očekuje da ti pronađeš ono za čim tragaš.

- A ako odlučim ostati?

- Bit ćeš Savjetnik Oaze. Imat ćeš dovoljno zlata da kupiš mnogo ovaca i mnogo deva. Oženit ćeš se Fátimom i prvu čete godinu živjeti sretno. Naučit ćeš voljeti pustinju i upoznat ćeš svaku od pedeset tisuća datuljinih palmi. Shvatit ćeš kako one rastu i pokazuju svijet koji se stalno mijenja. I sve ćeš lakše razumijevati znamenje, jer je pustinja bolji učitelj od svih ostalih učitelja.

Druge ćeš se godine sjetiti da postoji blago. Znamenje će o tome početi uporno govoriti, ali ti ga nećeš htjeti slušati. Svoje ćeš znanje koristiti samo za dobrobit oaze i njenih stanovnika. Plemenski poglavari će ti na tome zahvaljivati. Deve će ti donijeti bogatstvo i moć.

Treće će godine znamenje i dalje govoriti o tvom blagu i o Osobnoj Legendi. Noćima ćeš tumarati oazom, a Fátima će biti nesretna, jer je zbog nje tvoj put prekinut. No pružat ćeš joj ljubav, i ona će biti uzvraćena. Sjetit ćeš se da te ona nikada nije molila da ostaneš, jer

žena pustinje zna čekati svog muškarca. Stoga je nećeš okrivljavati. No mnoge ćeš noći prohodati pustinjskim pijeskom, među palmama, razmišljajući kako si prije možda mogao otići, kako si se mogao više pouzdati u svoju ljubav prema Fátimi. Jer ono što te zadržalo u oazi, bio je tvoj strah da se nikad nećeš vratiti. A tada će ti znamenje obznaniti da je tvoje blago zauvijek pokopano.

Četvrte će te godine znamenje napustiti, jer ga nisi htio poslušati. Plemenski će poglavari to shvatiti, i bit ćeš smijenjen s mjesta Savjetnika. Tada ćeš već biti bogat trgovac, imat ćeš mnogo deva i mnogo robe. No ostatak dana provodit ćeš tumarajući između palmi i pustinje, znajući da nisi ostvario svoju Osobnu Legendu i da je sada za to prekasno.

A nikada nećeš razumjeti da Ljubav ne sprječava čovjeka u traganju za Osobnom Legendom. A kada se to dogodi, znači da Ljubav nije prava, ona koja govori Jezikom Svijeta.

Alkemičar obriše kružnicu na tlu, a zmija zavijuga i nestane za kamenjem. Mladić se sjećao trgovca kristalima koji je oduvijek želio ići u Meku, i Engleza koji je tražio Alkemičara. Sjetio se žene koje je vjerovala pustinji, a pustinja joj je jednog dana dovela voljenog čovjeka.

Uzjahali su konje, i ovog je puta mladić slijedio Alkemičara. Vjetar je donosio zvukove iz oaze, i on je pokušavao razabrati Fátimin glas. Toga dana, zbog bitke, nije išao na zdenac.

Ali te noći, dok su gledali kobru unutar kruga, neobični konjanik sa sokolom na ramenu govorio mu je o ljubavi i o blagu, o ženama pustinje i o njegovoj Osobnoj Legendi.

- Poći ću s tobom - reče mladić. I odmah osjeti mir u srcu.
- Krenut ćemo sutra, prije zore - bilo je jedino što je Alkemičar rekao.

Mladić je cijelu noć probdrio. Dva sata prije zore, probudio je mladića koji je spavao u njegovom šatoru i zamolio ga da mu pokaže gdje živi Fátima. Izašli su zajedno, i oputili se tamo. Zauzvrat mladić mu je dao novaca da kupi ovcu.

Zatim ga je molio da mu pokaže gdje Fátima spava, da je probudi i da joj kaže kako je on čeka. Mladi je Arapin tako učinio, a zauzvrat dobio novac da kupi i drugu ovcu.

- Sada nas ostavi same - reče mladić mladom Arapinu, koji se vratio na spavanje u svoj šator, ponosan što je pomogao Savjetniku Oaze, i zadovoljan što je dobio novac da kupi ovce.

Fátima se pojavila na ulazu u šator. Krenuli su kroz datuljine palme. Mladić je znao da je to protivno običajima Predaje, no to sada nije imalo nikakve važnosti.

- Odlazim - reče. I želim da znaš da ću se vratiti. Volim te zato...

- Nemoj ništa reći - prekine ga Fátima.

- Voli se jer se voli. Nema nikakva razloga za ljubav.

No mladić je nastavio:

- Volim te jer sam usnuo san, susreo kralja, prodao kristale, prešao pustinju, jer su klanovi objavili rat i jer sam došao na zdenac saznati gdje živi Alkemičar. Volim te jer se čitav Svijet urotio da do tebe dođem.

Zagrlili su se. Prvi put su im se tijela dodirnula.

- Vratit ću se - ponovio je mladić.

- Prije sam promatrala pustinju sa željom. Sada će to biti s nadom. Moj je otac jednog dana otišao, ali se vratio mojoj majci, i uvijek se vraća.

I nisu više ništa rekli. Hodali su još malo među palmama, i mladić je ostavi na ulazu u šator.

- Vratit ću se kao što se tvoj otac vratio tvojoj majci - reče.

Primijetio je da su Fátimine oči pune suza.

- Plačeš?

- Žena sam pustinje - reče ona, sakrivajući lice. - Ali sam prije svega žena.

Fátima je ušla u šator. Uskoro će svanuti. Kada se razdani, ona će izaći i činiti ono što je tolike godine činila, ali sada se sve izmijenilo. Mladića više nije bilo u oazi, i oaza neće više imati značenje koje je imala donedavno. Neće više biti mjesto s pedeset tisuća datuljinih palmi i tristo bunara, do kojih su hodočasnici stizali zadovoljno, nakon duga puta. Oaza će za nju, od toga dana, biti prazna.

Od toga dana, pustinja će postati važnija. Stalno će gledati prema njoj, nastojeći otkriti koju zvijezdu mladić slijedi u potrazi za blagom. Slat će mu svoje poljupce vjetrom, u nadi

da će dodirnuti njegovo lice, i reći mu da je živa i da ga čeka, kao što žena čeka odvažna muškarca, koji slijedi svoje snove i traži blago. Od toga dana, pustinja će biti tek jedno: nada u njegov povratak.

- Nemoj misliti na ono što ostavljaš iza sebe - reče Alkemičar, kada su jašući krenuli pustinjskim pijeskom. - Sve je zapisano u Duši Svijeta, i tamo će zauvijek ostati.

- Ljudi više misle na povratak nego na dolazak - reče mladić, koji se već ponovo privikavao na pustinjsku tišinu.

- Ako je to što si našao sačinjeno od čiste tvari, nikad neće istrunuti. I ti ćeš se jednog dana moći vratiti. Ako je bio tek bljesak, kao prsnuće kakve zvijezde, onda nećeš ništa naći kad se vratiš. No vidjet ćeš prasak svjetlosti. A već je i samo to vrijedno.

Govorio je jezikom alkemije. Ali je mladić znao da govori o Fâtimi.

Bilo je teško ne misliti na ono što napušta. Pustinja, sa svojim gotovo uvijek istim krajolikom, običavala se napučivati snovima. Mladić je još uvijek mogao vidjeti datuljine palme, bunare, i lice voljene žene. Vidio je Engleza sa svojim laboratorijem, i goniča deva koji je bio učitelj, a nije to znao. »Možda Alkemičar nikada nije volio«, pomislio je mladić.

Alkemičar je jahao pred njim, sa sokolom na ramenu. Sokol je dobro poznao jezik pustinje, i kada su se zaustavljali, odletio bi s Alkemičareva ramena i kružio u potrazi za hranom. Prvog je dana donio kunića. Drugog je dana donio dvije ptice.

Noću su prostirali svoje pokrivače i nisu palili vatre. Pustinjske su noći hladne, a postajale su mračne kako se mjesec na nebu smanjivao. Cijeli su tjedan putovali u tišini, razgovarajući samo o potrebnim predostrožnostima da izbjegnu borbe među klanovima. Rat se nastavljao, a vjetar je katkad donosio sladunjav miris krvi. Neka je bitka započela u blizini, i vjetar je mladića podsjećao da postoji Jezik Znamenja, koji je uvijek mogao pokazati ono što oči nisu uspijevale vidjeti.

Nakon sedam dana provedenih na putu, Alkemičar je odlučio da se utabore ranije nego inače. Sokol je odletio u potragu za lovinom, a on je izvadio čaturicu s vodom i pružio je mladiću.

- Stigao si gotovo do kraja puta - reče Alkemičar. - Čestitam ti što si slijedio svoju Osobnu Legendu.

- A ti me vodiš i šutiš - reče mladić. - Mislio sam da ćeš me podučiti onome što znaš. Prije nekog vremena bio sam u pustinji sa čovjekom koji je nosio knjige o Alkemiji. Ali nisam ništa uspio naučiti.

- Naučiti se može samo na jedan način - odgovori Alkemičar - A to je djelovanjem. Sve što trebaš znati naučilo te putovanje. Nedostaje samo jedno.

Mladić je htio znati što je to, no Alkemičar se zadubio u obzor, očekujući povratak sokola.

- Zašto te zovu Alkemičarom?

- Zato što to jesam.

- A što nije u redu s drugim alkemičarima, koji su tražili zlato i u tome nisu uspjeli?

- Tražili su samo zlato - odgovorio je njegov pratilac. - Tražili su blago svoje Osobne Legende, a nisu željeli živjeti vlastitu Legendu.

- Što još moram saznati? - bio je uporan mladić.

Ali Alkemičar je i dalje gledao u obzor. Nakon nekog vremena sokol se vratio s hranom. Iskopali su jamu i u njoj zapalili vatru, da nitko ne može vidjeti plamen.

- Alkemičar sam zato što sam Alkemičar - reče dok su pripremali jelo. - To sam umijeće naučio od svojih djedova, a oni od svojih djedova, i tako do postanka svijeta. U ono se doba sva znanost Velikog Djela mogla zapisati na običnom smaragdu. No ljudi nisu obraćali pažnju na jednostavne stvari, i počeli su pisati rasprave, tumačenja i filozofske studije. Također su počeli govoriti kako bolje od drugih poznaju put.

No Smaragdna Pločica još i danas postoji.

- Što je zapisano na Smaragdnoj Pločici? - htio je znati mladić.

Alkemičar je počeo crtati u pijesku, i to nije trajalo dulje od pet minuta. Dok je crtao, mladić se sjetio starog kralja i trga na kojem su se nekoć bili sreli. Činilo se kao da je otada prošlo mnogo godina.

- Ovo je pisalo na Smaragdnoj Pločici - reče Alkemičar, kada je završio.

Mladić se primakao i pročitao riječi na pijesku.

- To je nekakva šifra - reče mladić pomalo razočaran Smaragdnom Pločicom. - Nalikuje Englezovim knjigama.

- Nije - odgovorio je Alkemičar. - To je kao i let sokolova; jedino se ne može dokučiti razumom. Smaragdna Pločica je najkraći put do Duše Svijeta.

Mudraci su shvatili da je ovaj prirodni svijet samo slika i prilika Raja. Samo postojanje ovog svijeta jamstvo je da postoji savršeniji svijet. Bog ga je stvorio da bi ljudi, preko vidljivih stvari, mogli razumjeti njegove duhovne pouke i čuda njegove mudrosti. To zovem Djelovanjem.

- Moram li razumjeti Smaragdnju Pločicu? - upitao je mladić.

- Možda bi sada, da se nalaziš u nekom alkemičarskom laboratoriju, bio pravi trenutak za proučavanje najboljeg načina za razumijevanje Smaragdne Pločice. Međutim, ti si u pustinji. Stoga uroni u pustinju. Ona pomaže u shvaćanju svijeta kao i bilo što drugo na kugli zemaljskoj. Čak i ne moraš razumjeti pustinju: dovoljno je da promatraš obično zrnce pijeska i vidjet ćeš u njemu sva čudesa Postanka.

- Kako da uronim u pustinju?

- Osluškuj svoje srce. Ono sve zna, jer je došlo iz Duše Svijeta i jednog će joj se dana vratiti.

Još su dva dana šutke putovali. Alkemičar je bio mnogo oprezniji, jer su se približavali području najžešćih borbi. A mladić je osluškivao svoje srce.

No, sa srcem je bilo teško; nekoć je običavalo odlaziti, a sada je željelo pod svaku cijenu stići. Katkad mu je srce satima pripovijedalo o čežnji, a ponekad se uzbuđivalo izlaskom sunca u pustinji, te je mladić potajice plakao. Srce je jače tuklo kada je mladiću pripovijedalo o blagu, i bilo mirnije kad bi mu se pogled gubio u beskrajnom obzoru pustinje. No nikad nije šutjelo, čak i kada mladić ne bi s Alkemičarom izmijenio ni riječi.

- Zašto moramo slušati srce? - upitao je mladić kada su se tog dana utaborili.

- Jer tamo gdje se ono nalazi, tamo je i tvoje blago.

- Moje je srce nemirno - reče mladić. - Ono sanja, uzbuđuje se i zaljubljeno je u ženu pustinje. Traži mnogo toga od mene i ne da mi spavati mnoge noći, kada na nju mislim.

- To je dobro. Tvoje je srce živo. Nastavi slušati što ti ima reći.

U sljedeća tri dana prošli su kraj nekih ratnika i vidjeli druge na obzoru. Mladićevo je srce progovorilo o strahu. Pripovijedalo mu je priče što ih je čulo od Duše Svijeta, priče o ljudima koji su krenuli u potragu za svojim blagom i nikad ga nisu pronašli. Ponekad je strašilo mladića mislima o tome da neće pronaći blago, ili da će umrijeti u pustinji. A ponekad mu je govorilo da je već zadovoljno, da je već pronašlo ljubav i puno zlatnika.

- Moje me srce izdaje - reče mladić Alkemičaru, kada su stali da odmore konje. - Ne želi da nastavim.

- To je dobro - odgovorio je Alkemičar. - To je dokaz da ti je srce živo. Prirodno je bojati se da zamijeniš sve ono što imaš za san.

- Zašto onda moram slušati svoje srce?

- Jer ga nikad nećeš uspjeti usutkati. Čak i ako se pretvaraš da ne slušaš što govori, ono će uvijek biti u grudima i uvijek ponavljati ono što misli o životu i svijetu.

- Pa bilo ono i izdajica?

- Izdaja je udarac koji ne očekuješ. Ako dobro upoznaš svoje srce, to mu nikad neće uspjeti, jer ćeš poznavati snove i želje, i znat ćeš njima upravljati.

Nitko ne može pobjeći od svog srca, zato je bolje slušati što govori. Da nikada ne naiđe neočekivani udarac.

Mladić je nastavio osluškivati srce dok su jahali pustinjom. Upoznao je njegove zamke i smicalice, i prihvatio ga takvim kakvo je. Tako se mladić prestao bojati i nije ga više toliko obuzimala želja da se vrati, jer mu je jedne večeri srce reklo da je zadovoljno. - Čak i ako se ponekad tužim - govorilo je srce - to je zato što sam ljudsko srce, a ljudska su srca takva. Boje se ostvariti svoje najveće snove, jer misle da ih ne zaslužuju ili da u tome neće uspjeti. Mi, srca, umiremo od straha samo od pomisli na ljubavi koje će zauvijek otići, na trenutke koji bi mogli biti lijepi a nisu se dogodili, na blaga što su zauvijek sakrivena u pijesku. Jer, kada se to dogodi, mi silno patimo.

- Moje se srce boji patnje - reče mladić Alkemičaru neke noći, dok su promatrali nebo bez mjeseca.

- Reci mu da je strah od patnje strašnji od same patnje. I da nijedno srce nikada nije patilo kada je kretalo u potragu za svojim snovima, jer je svaki trenutak traženja trenutak susreta s Bogom i s Vječnošću.

- Svaki trenutak traženja je trenutak nalaženja - reče mladić svom srcu. - Dok sam tražio blago, svi su dani bili svijetli, jer sam znao da je svaki čas dio sna o nalaženju. Dok sam tražio to svoje blago, na putu sam otkrio mnoge stvari o kojima nisam ni sanjao da ću ih naći, a ne bi ih našao da nisam imao hrabrosti pokušati ono što je pastirima nemoguće.

Srce mu je tada bilo mirno čitavo poslijepodne. Noć je prospavao mirno, a kada se probudio, srce mu stade pripovijedati o Duši Svijeta. Govorilo je da svaki sretan čovjek nosi Boga u sebi. I da se sreća može pronaći u običnom zrcu pustinjskog pijeska, kao što je bio rekao Alkemičar. Jer je zrnice pijeska trenutak Postanka, a Svijetu su trebale tisuće milijuna godina da ga stvori. - Svaki čovjek na kugli zemaljskoj ima blago koje na njega čeka - reklo je srce. - Mi, srca, obično malo govorimo o blagu, jer ih ljudi više ne žele naći. O njima govorimo samo djeci. Potom puštamo da ih život vodi i usmjerava svakog njegovoj sudbini. Na nesreću, malo njih slijedi put koji im je zacrtan, a to je put Osobne Legende i sreće. Misle da je svijet prijetnja - i zbog toga svijet zaista postaje prijetnja.

Tako mi, srca, govorimo sve tiše, ali nikada ne umuknemo. I navijamo za to da se naše riječi ne čuju: ne želimo da ljudi pate jer nisu slijedili svoja srca.

- Zašto srca ne govore ljudima da trebaju slijediti svoje snove? - upitao je mladić Alkemičara.

- Jer, u tom slučaju, srce pati više. A srca ne vole patiti.

Mladić je otada razumio svoje srce. Zamolio ga je da ga nikad više ne ostavi. Zamolio ga je da se, kada bude daleko od svojih snova, stisne u grudima i da ga upozori. Mladić se zakune da će uvijek osluškiivati taj znak i da će ga slijediti.

Te je noći o svemu razgovarao s Alkemičarom. I Alkemičar je shvatio da se mladićevo srce vratilo u Dušu Svijeta.

- Što da sada činim? - upitao je mladić.

- Prosljedij do piramida - reče Alkemičar. - I dalje pazi na znamenje. Tvoje ti srce već može pokazati blago.

- Je li to ono što sam još trebao saznati?

- Ne - odgovorio je Alkemičar. - Moraš još znati ovo:

Prije nego se ostvari neki san, Duša Svijeta uvijek odluči ispitati sve ono što si na putu naučio. Ne čini to zato što je zla, nego da bismo mogli, zajedno s našim snom, također usvojiti pouke koje smo naučili na putu do njega. U tom trenutku najveći broj ljudi odustane. To je ono što u pustinjskom jeziku zovemo »umrijeti od žeđi kada su se datuljine palme već pojavile na obzoru«.

Traženje uvijek počinje Početničkom Srećom. A uvijek završava Ispitom Osvajača.

Mladić se sjetio stare poslovice iz svoje zemlje. Govorila je kako je najtamniji sat onaj koji prethodi rađanju sunca.

Sutradan se pojavio prvi stvarni znak opasnosti. Tri su im se ratnika približila i upitala što njih dvojica ondje rade.

- Pošao sam u lov sa svojim sokolom - odgovorio je Alkemičar.

- Moramo vas pretražiti, da vidimo nosite li oružje - reče jedan od ratnika.

Alkemičar je polako sjahao. Mladić učini isto.

- Čemu toliko novca? - upitao je ratnik, kada je pogledao u mladićevo torbu.

- Da bih stigao u Egipat - odgovori on.

Stražar koji je pretraživao Alkemičara pronađe malenu kristalnu bočicu ispunjenu tekućinom, i žučkasto stakleno jaje, malo veće od kokošnjeg.

- Što je ovo? - upitao je.

- Kamen Mudraca i Elikvir Života. Veliko djelo alkemičara. Tko popije eliksira nikad neće oboljeti, a krhotina ovog kamena može pretvoriti bilo koju kovinu u zlatu.

Ratnici su se slatko nasmijali, i Alkemičar se smijao s njima. Smatrali su odgovor veoma duhovitim, te su ih pustili da odu bez daljnijeg zadržavanja, sa svim njihovim stvarima.

- Jesi li poludio? - upita mladić Alkemičara, kada su već dovoljno odmakli. - Zašto si to rekao?

- Da bih ti pokazao jednostavan zakon svijeta - odgovorio je Alkemičar. - Kada su pred nama velika blaga, nikad to ne primjećujemo. A znaš li zašto? Zato jer ljudi ne vjeruju u blaga.

Nastavili su pustinjom. Svakim danom što je prolazio, mladićevo je srce postajalo sve tiše. Nije više htjelo znati o prošlosti ili o budućnosti; bilo je zadovoljno što promatra pustinju i što zajedno s mladićem pije iz Duše Svijeta. On i njegovo srce postali su veliki prijatelji - nijedan ne bi više mogao izdati onog drugog.

Srce je još govorilo samo da pruži poticaj i snagu mladiću, kojemu su katkad dani u tišini bili strašno jednolični. Prvi put mu je pripovijedalo o njegovim velikim osobinama: o hrabrosti da napusti ovce, da živi svoju Osobnu Legendu, i o oduševljenju u trgovini kristalom. Još mu je pripovijedalo o nečemu što mladić nikad nije bio primijetio: o opasnostima koje su kraj njih prošle, a on ih nije ni zapazio. Srce mu je govorilo kako je nekada znalo sakriti pištolj koji je on bio ukrao od oca, jer je postojala mogućnost da se njime ozlijedi. I sjetilo se dana kada je mladiću pozlilo usred polja, kada je povraćao, a potom dugo spavao: malo dalje čekala su ga dva razbojnika, što su bili naumili ukrasti mu ovce, a njega ubiti. No kako se mladić nije pojavljivao, odlučili su otići, misleći kako je krenuo drugim putem.

- Srca uvijek pomažu ljudima? - upitao je mladić Alkemičara.

- Samo onima koji žive svoju Osobnu Legendu. Ali mnogo pomažu djeci, pijancima i starcima.

- To znači da za njih nema opasnosti?

- To samo znači da im se srca naprežu da učine najviše što je moguće - odgovorio je Alkemičar.

Nekog poslijepodneva prošli su kroz logor jednog od klanova. Arapi su nosili upadljivo bijelu odjeću, a oružje im je visjelo sa svih strana. Pušili su nargile i razgovarali o borbama. Nitko nije obratio naročitu pozornost na dva putnika.

- Nema nikakve opasnosti - reče mladić, kada su se već udaljili od logora.

Alkemičar se rasrdio.

- Vjeruj svom srcu - reče, ali nemoj zaboraviti da se nalaziš u pustinji. Kada ljudi ratuju, i Duša Svijeta čuje borbene poklike. Svi osjećaju posljedice svega što se događa pod suncem.

»Sve je samo jedno«, pomisli mladić.

I kao da je pustinja htjela pokazati kako je stari Alkemičar bio u pravu, dva su se konjanika pojavila za putnicima.

- Ne možete dalje - reče jedan od njih. - Nalazite se u području gdje se vode borbe.

- Ne idem daleko - odgovorio je Alkemičar, prodorno gledajući u oči ratnicima. Oni na tren ušute, a zatim se slože da putnici nastave svoj put.

Mladić je bio ushićen onime što je vidio.

- Pobijedio si ih pogledom - reče.

- Pogled pokazuje snagu duha - odgovorio je Alkemičar.

»To je istina«, pomislio je mladić. Primijetio je da ih je, usred mnoštva vojnika u logoru, jedan netremice motrio. A bio je daleko, te se čak nije moglo vidjeti ni njegovo lice. No mladić je znao da ih gleda.

Konačno, kada su zašli u neku planinu koja se protezala čitavim obzorom, Alkemičar reče kako nedostaju samo dva dana da stignu do piramida.

- Ako ćemo se uskoro razdvojiti - odgovorio je mladić - pouči me alkemiji.

- To već znaš. Ona uči kako uroniti u Dušu Svijeta i otkriti blago koje čuva za nas.

- Ne radi se o tome. Mislio sam na pretvaranje olova u zlato.

Alkemičar je iz poštovanja prema pustinjskoj tišini, odgovorio mladiću tek kada su se zaustavili da se okrijepe.

- Sve se u Svijetu razvija - reče on. - A mudraci smatraju zlato najsavršenijom kovinom. Nemoj me pitati zašto; ne znam. Znam tek da Predaja nikada ne griješi.

Ljudi nisu dobro protumačili riječi mudraca. I umjesto da bude simbol savršenstva, zlato je postalo znakom ratova.

- Stvari govore mnogim jezicima - reče mladić. - Vidio sam kako je rzanje deve bilo obično rzanje, zatim je postalo znakom opasnosti, a na kraju, ponovo obično rzanje.

No zašutio je. Alkemičar je sigurno sve to znao.

- Upoznao sam prave alkemičare - nastavio je. Zatvarali su se u laboratorije i pokušavali se razviti kao zlato; otkrili su Kamen Mudraca. Jer su bili shvatili da se oko njih sve razvija, ako se jedna stvar razvije.

Drugi su slučajno uspjeli otkriti kamen. Posjedovali su dar, duše su im bile probuđenije nego u drugih ljudi. Ali ti se ne računaju, jer su rijetki.

I na kraju, neki su samo tražili zlato. Ti nikada nisu otkrili tajnu. Zaboravili su da olovo, bakar i željezo, također, moraju ispuniti svoju Osobnu Legendu. Tko se miješa u Osobnu Legendu drugih, nikad neće otkriti svoju.

Alkemičareve su riječi zazvučale kao prokletstvo. Sagnuo se i podigao školjku s pustinjskog tla.

- Ovdje je nekoć bilo more - reče.

- Već sam to primijetio - odgovorio je mladić. Alkemičar reče mladiću da stavi školjku na uho. Kao dijete, često je to činio i slušao šum mora.

- More je još uvijek u školjci, jer je to njena Osobna Legenda. I nikad je neće napustiti, sve dok pustinju ponovo ne prekrije more.

Zatim su uzjahali i nastavili prema egipatskim piramidama.

Sunce je počelo zalaziti kad je mladićevo srce ukazalo na opasnost. Nalazili su se usred golemih dina i mladić je pogledao Alkemičara, no ovaj kao da ništa nije primjećivao. Pet minuta kasnije, mladić je primijetio kako se, pred njim, na suncu ocrtavaju obrisi dvaju konjanika. Prije nego li je išta uspio reći Alkemičaru, dva se konjanika pretvoriše u deset, potom u stotinu, sve dok nisu posve prekrili orijaške dine.

Ratnici su bili odjeveni u modru odjeću, s crnom tijarom na turbanu. Lica su im bila prekrivena drugim modrim velom, tako da su im se vidjele samo oči.

Mada su bili na udaljenosti, u očima im se ogledala snaga duše. A oči su im govorile o smrti.

Odveli su ih u obližnji vojni logor. Vojnik je gurnuo mladića i Alkemičara u neki šator. Šator je bio drugačiji od onih koje je bio upoznao u oazi; u njemu se nalazio zapovjednik sa svojim glavnim stožerom.

- To su uhode - reče jedan od njih.

- Mi smo samo putnici - odgovorio je Alkemičar.

- Viđeni ste prije tri dana u neprijateljskom logoru. I razgovarali ste s nekim ratnikom.

- Ja sam samo čovjek koji putuje pustinjom i poznaje zvijezde - reče Alkemičar. Ne znam ništa o vojskama ili o kretanjima klanova. Samo sam vodio svog prijatelja.

- Tko ti je prijatelj? - upitao je zapovjednik.

- Alkemičar - reče Alkemičar. - Poznaje moći prirode. I želi zapovjedniku pokazati svoje izvanredne sposobnosti.

Mladić je slušao šutke. I u strahu.

- Što radi stranac u stranoj zemlji? - upita drugi čovjek.

- Donio je novac da ga daruje tvom klanu - odgovorio je Alkemičar, prije no što je mladić išta rekao. I uze mladićevo torbu, te izvadi zlatnike i preda ih generalu.

Arapin ih šutke prihvati. Mogao je time kupiti mnogo oružja.

- Što je to Alkemičar? - konačno upita.

- Čovjek koji poznaje prirodu i svijet. Da poželi, uništio bi ovaj logor samo uz pomoć snage vjetra.

Ljudi su se nasmijali. Bili su naučeni na snagu ratova, a vjetar ne može zadržati smrtonosni udarac. Ipak, srca su im se stisnula u grudima. Bili su ljudi pustinje i bojali su se čarobnjaka.

- Htio bih to vidjeti - reče general.

- Potrebna su nam tri dana - odgovorio je Alkemičar. - On će se pretvoriti u vjetar, samo da pokaže snagu svoje moći. Ako u tome ne uspije, ponizno ćemo ti ponuditi svoje živote, u čast tvoga klana.

- Ne možeš mi nuditi ono što je već moje - reče bahati general.

Ali odobrio je putnicima tri dana.

Mladić se ukočio od straha. Uspio je izaći iz šatora jer ga je Alkemičar pridržavao za ruke.

- Ne dopusti da primijete tvoj strah - reče Alkemičar. - To su hrabri ljudi, i preziru kukavice.

Mladić je pak bio zanijemio. Uspio je progovoriti tek nakon nekog vremena, dok su prolazili logorom. Nisu ih morali zatvoriti: Arapi su im samo oduzeli konje. I još je jednom svijet pokazao kako govori mnoge jezike: pustinja, koja je do maloprije bila slobodno i beskrajno područje, pretvorila se u neprelazne zidine.

- Dao si im čitavo moje blago! - reče mladić. - Sve što sam u cijelom životu zaradio!

- A čemu bi ti ono poslužilo da moraš umrijeti? - odgovorio je Alkemičar. - Tvoj te je novac spasio na tri dana. Malokad novac odgodi smrt.

No mladić je bio previše prestrašen da bi čuo mudre riječi. Nije se znao pretvoriti u vjetar. Nije bio Alkemičar.

Alkemičar je zatražio čaj od jednog ratnika, i stavi malo na mladićeva zapešća. Val spokoja preplavio mu je tijelo, dok je Alkemičar govorio riječi koje nije razumio.

- Ne predaj se očaju - reče Alkemičar neobično blagim glasom. - Jer onda nećeš moći razgovarati sa svojim srcem.

- Ali ne znam pretvoriti u vjetar.

- Onaj tko živi svoju Osobnu Legendu, zna sve što treba znati. Samo zbog jedne stvari san postaje nemogućim: zbog straha od neuspjeha.

- Ne bojim se neuspjeha. Samo se ne znam pretvoriti u vjetar.

- Onda ćeš morati naučiti. O tome ovisi tvoj život.

- A ako ne uspijem?

- Umrijet ćeš dok si živio svoju Osobnu Legendu. To je mnogo bolje nego umrijeti kao milijuni drugih, koji nikad nisu ni saznali da Osobna Legenda postoji.

- No, nemoj se brinuti. Smrt uglavnom navodi ljude da budu osjetljiviji na život.

Prvi je dan prošao. U blizini se vodila velika bitka i mnogi su ranjenici dovezeni u vojni logor. »Ništa se ne mijenja sa smrću«, pomisli mladić. Ratnici koji su poginuli zamijenjeni su drugima, i život se nastavljao.

- Mogao si baš umrijeti i kasnije, prijatelju - reče stražar tijelu svog druga. - Mogao si umrijeti kad bi nastupio mir. No umro bi i ovako i onako.

U smiraj dana mladić je potražio Alkemičara. Ovaj je sokola vodio u pustinju.

- Ne znam se pretvoriti u vjetar - ponovio je mladić.

- Sjeti se što sam ti govorio: svijet je samo vidljiv dio Boga. A u njemu Alkemija znači prenositi duhovno savršenstvo na materijalnu razinu.

- Što radiš?

- Hranim sokola.

- Ako se ne uspijem pretvoriti u vjetar, umrijet ćemo - reče mladić.

- Čemu hraniti sokola?

- Onaj tko će umrijeti si ti - reče Alkemičar. - Ja se znam pretvoriti u vjetar.

Drugog je dana mladić otišao na vrh stijene u blizini logora. Stražari su ga propustili; već su čuli za čarobnjaka koji se pretvara u vjetar, i nisu mu se htjeli približavati. Osim toga, pustinja je bila velika i neprelazna zidina.

Ostatak drugog dana proveo je gledajući pustinju. Osluškiavao je svoje srce. A pustinja je osluškivala njegov strah.

Oboje su govorili istim jezikom.

Trećeg se dana general sastao s glavnim zapovjednicima.

- Hajdemo vidjeti kako se to momak pretvara u vjetar - reče general Alkemičaru.

- Hajdemo vidjeti - odgovorio je Alkemičar.

Mladić ih je odveo do mjesta na kojem je bio prethodnog dana. Zamolio je sve da sjednu.

- Malo će potrajati - reče mladić.

- Ne žuri nam se - odgovorio je general. - Ljudi smo pustinje.

Mladić je počeo gledati u obzor pred sobom. U daljini su stajale planine, dine, stijene i niske biljke koje su uporno živjele tamo gdje je preživljavanje bilo nemoguće. Tamo je bila

pustinja kojom je prelazio tolike mjesece, pa ipak, upoznao je njezin mali dio. I u tom je malenom dijelu naišao na Engleze, karavane, ratove među klanovima, i oazu s pedeset tisuća datuljinih palmi i tristo bunara.

- Što ti ovdje hoćeš danas? - upitala je pustinja. - Zar se nismo dovoljno promatrali jučer?

- Ti negdje u sebi čuvaš djevojku koju volim - reče mladić. - Tako, kada gledam tvoj pijesak, gledam i nju. Želim joj se vratiti i treba mi tvoja pomoć da se pretvorim u vjetar.

- Što je ljubav? - upitala je pustinja.

- Ljubav je kada sokol kruži nad tvojim pijeskom. Jer, za njega si ti zeleno polje s kojeg se on nikad ne vraća bez lovine. On poznaje tvoje stijene, dine, planine, i ti si prema njemu velikodušna.

- Sokolov kljun trga moje komadiće - reče pustinja. - Godinama uzgajam divljač, napajam je s to malo vode što imam, pokazujem joj gdje je hrana. A onda jednog dana, sokol se spusti s neba upravo kad sam počela osjećati nježnost divljači na mom pijesku. I odnosi ono što sam stvorila.

- Ali baš zato si i uzgojila divljač - odgovori mladić. - Da bi nahranila sokola. A sokol će nahraniti čovjeka. I čovjek će onda jednog dana nahraniti tvoj pijesak, gdje će se ponovo pojaviti divljač. Tako se svijet kreće.

- To je ljubav?

- To je ljubav. Ljubav pretvara divljač u sokola, sokola u čovjeka, i čovjeka ponovo u pustinju. Ona pretvara olovo u zlato; i ponovo sakriva zlato pod zemlju.

- Ne razumijem tvoje riječi - reče pustinja.

- Onda razumi da negdje u tvom pijesku, na mene čeka žena. I zbog toga se moram pretvoriti u vjetar.

Pustinja je na trenutak umukla.

- Dat ću ti svoj pijesak da vjetar može puhati. No sama ne mogu ništa učiniti. Obrati se vjetru.

Zapuhao je lagan povjetarac. Zapovjednici su promatrali mladića iz daljine kako razgovara na jeziku koji oni nisu razumjeli.

Alkemičar se smiješio.

Vjetar je došao do mladića i dotakao mu lice. Slušao je njegov razgovor s pustinjom, jer vjetrovi uvijek sve znaju. Prelaze cijelim svijetom, a ni na jednom se mjestu ne rađaju niti ne umiru.

- Pomozi mi - reče mladić vjetru. - Jednog sam dana u tebi čuo glas moje ljubljene.

- Tko te naučio govoriti jezikom pustinje i vjetra?

- Moje srce - odgovori mladić.

Vjetar je imao mnogo imena. Tamo su ga zvali jugom, jer su Arapi smatrali da dolazi iz zemalja gdje ima mnogo vode i gdje žive crni ljudi. U dalekoj zemlji odakle je dolazio mladić, zvali su ga levantom, jer su vjerovali da donosi pustinjski pijesak i ratne krike Maura. Možda u nekom mjestu, daleko od polja s ovcama, ljudi misle da se vjetar rađa u Andaluziji. No vjetar nije dolazio niotkuda, niti je ikamo išao, i zato je bio jači od pustinje. Možda će jednog dana ljudi moći saditi drveće u pustinji, pa i uzgajati ovce, ali nikad im neće uspjeti da zauzdaju vjetar.

- Ti ne možeš biti vjetar - reče vjetar. - Različite smo prirode.

- Nije istina - reče mladić. - Upoznao sam tajne Alkemije, dok sam s tobom lutao svijetom. Imam u sebi vjetrove, pustinje, oceane, zvijezde i sve što je stvoreno u Svijetu. Stvorila nas je ista Ruka i posjedujemo istu Dušu. Želim biti kao ti, prodirati u svaki kutak, prelaziti mora, skinuti pijesak koji pokriva moje blago, približiti glas svoje ljubljene.

- Čuo sam neki dan tvoj razgovor s Alkemičarom - reče vjetar. - On je govorio da sve ima svoju Osobnu Legendu. Ljudi se ne mogu pretvoriti u vjetar.

- Nauči me da budem vjetar na nekoliko trenutaka - reče mladić. - Tako da možemo razgovarati o neograničenim mogućnostima ljudi i vjetrova.

Vjetar je bio radoznao, a to je bilo nešto što nije poznavao. Volio bi razgovarati o tome, ali nije znao kako pretvoriti ljude u vjetar. A toliko je toga znao! Gradio je pustinje, potapao brodove, obarao čitave šume i šetao gradovima punim glazbe i neobičnih zvukova. Mislio je da mu nema granica, a ipak tamo je stajao mladić koji mu je kazivao da ima još stvari koje bi vjetar mogao napraviti.

- To se zove Ljubav - reče mladić, videći da je vjetar gotovo spreman popustiti njegovoj molbi. - Kada se voli, onda lako možeš biti bilo koja postojeća stvar. Kada volimo, ne moramo uopće razumjeti što se to događa, jer se sve zbiva u nama samima, tako se ljudi mogu pretvoriti u vjetar. Jasno, ako vjetar pomogne.

Vjetar je bio ponosan, ali su ga mladićeve riječi silno uznemirile. Počeo je snažno puhati, podižući pustinjski pijesak. No, ipak, morao je priznati da, premda je prošao cijeli svijet, ne zna kako pretvoriti ljude u vjetar. I nije poznao Ljubav.

- Dok sam lutao svijetom, primijetio sam da mnogi ljudi govore o ljubavi gledajući u nebo - reče vjetar, bijesan što mora priznati da i on ima granice. - Možda bi bilo bolje pitati nebo.

- Onda mi pomozite - reče mladić. - Ispuni ovo mjesto prašinom da mogu gledati u Sunce, a da ne oslijepim.

Vjetar tada zapuše svom snagom, i nebo se ispunilo pijeskom, a na mjestu gdje je bilo Sunce ostao je tek zlatan krug.

U logoru je postalo teško bilo što razabirati. Ljudi su pustinje već poznavali taj vjetar. Zvao se *samum*, i za njih je bio gori od morske oluje - jer more nisu ni poznavali. Konji su njištali, a oružje se stalo zasipati pijeskom.

Jedan od zapovjednika na stijenama okrenuo se prema generalu i rekao:

- Možda bi bilo bolje da prekinemo s tim.

Gotovo da više i nisu vidjeli mladića. Lica su im bila prekrivena modrim maramama, a oči su sada govorile samo o užasu.

- Prekinimo s tim - navaljivao je drugi zapovjednik.

- Želim vidjeti koliko je velik Alah - reče s poštovanjem general. Želim vidjeti kako se ljudi pretvaraju u vjetar.

No, zapamtio je imena dvojice koji su se prestrašili. Čim vjetar stane, smijenit će ih s njihova položaja, jer ljudi iz pustinje se ne boje.

- Vjetar mi je rekao da poznaješ Ljubav - reče mladić Suncu. - Ako poznaješ Ljubav, onda poznaješ i Dušu Svijeta koja je od Ljubavi načinjena.

- Odavde gdje jesam, vidim Dušu Svijeta - reče Sunce. Ona razgovara s mojom dušom, i onda mi zajedno pomažemo biljkama da rastu i ovcama da traže hlad. Odavde gdje jesam - a veoma sam daleko od svijeta - naučio sam voljeti. Ako se malo više približim Zemlji, znam da će na njoj sve umrijeti, i Duša će Svijeta prestati postojati. Zato se mi promatramo i volimo, i ja joj dajem život i toplinu, a ona meni daje razlog za život.

- Ti poznaješ Ljubav - reče mladić.

- Poznajem Dušu Svijeta, jer često razgovaramo na ovom beskrajnom putu Svemirom. Kaže mi da je njezin najveći problem što su do danas samo rude i biljke razumijevale da je sve samo jedno. A zato nije potrebno da željezo bude jednako bakru, i da bakar bude jednak zlatu. Sve ima svoju točnu zadaću u jednome, i sve bi bilo Simfonija Mira, da Ruka koja je to sve zapisala nije zastala petog dana stvaranja.

- Tako je došao šesti dan - reče Sunce.

- Ti si mudro jer sve gledaš iz daljine - reče mladić. - Ali ne poznaješ Ljubav. Da nije bilo šestog dana stvaranja, ne bi bilo čovjeka, i bakar bi uvijek bio bakar, a olovo bi uvijek bilo olovo. Sve ima svoju Osobnu Legendu, istina je, ali jednog će dana ta Osobna Legenda biti ispunjena. Onda će biti potrebno pretvoriti se u nešto bolje, i dobiti novu Osobnu Legendu, dok Duša Svijeta ne postane doista samo jedno.

Sunce se zamislilo i odlučilo jače zasjati. Vjetar, kojem se razgovor svidio, također je jače zapuhao, da Sunce ne bi zaslijepilo mladića.

- Zato postoji Alkemija - reče mladić. - Da bi svaki čovjek tražio svoje blago, i našao ga, a potom htio postati boljim no što je bio u prethodnom životu. Olovo će ispunjavati svoju zadaću sve dok ga svijet bude trebao; onda će se morati pretvoriti u zlato.

To rade Alkemičari. Pokazuju nam da i sve oko nas postaje bolje, kada nastojimo biti boljima no što jesmo.

- A zašto kažeš da ne poznajem Ljubav? - upitalo je Sunce.

- Jer ljubav ne znači biti na jednom mjestu kao pustinja, niti lutati svijetom kao vjetar, niti gledati na sve iz daljine kao ti. Ljubav je snaga koja mijenja i poboljšava Dušu Svijeta. Kada sam u nju uronio prvi put, mislio sam kako je savršena. No potom sam vidio da je ona odsjaj svih stvorenja, i da ima svoje ratove i svoje strasti. Mi hranimo Dušu Svijeta, a zemlja u kojoj živimo, bit će bolja ili lošija, onoliko koliko mi budemo bolji ili lošiji. Tada nastupa snaga Ljubavi, jer kada volimo, uvijek nastojimo biti boljima no što jesmo.

- Što hoćeš od mene? - upitalo je Sunce.
- Da mi pomogneš da se pretvorim u vjetar - odgovorio je mladić.
- Priroda me zna kao najmudrijeg stvora - reče Sunce. - Ali ne znam te pretvoriti u vjetar.
- Kome onda da se obratim?

Načas Sunce ušuti. Vjetar je slušao, i po cijelom će svijetu prenijeti kako i njegova mudrost ima granice. Ipak, nije moglo pobjeći od tog mladića koji je govorio Jezikom Svijeta.

- Razgovaraj s Rukom koja je sve zapisala - reče Sunce.

Vjetar je ispustio krik zadovoljstva i zapuhao jače no ikada. Šatori su se iščupali iz pijeska, a životinje se otrgle s uzda. Na stijeni su se ljudi držali jedni za druge da ih vjetar ne odnese.

Mladić se tada okrenuo Ruci koja je Sve Zapisala. I umjesto da joj štogod kaže, osjetio je kako Svijet šuti, te je i on ušutio.

Snaga Ljubavi navre mu iz srca i mladić se počne moliti. Nikad se prije nije tako molio, jer bila je to molitva bez riječi i bez molbi. Nije se zahvaljivao što su ovce našle pašnjak, niti preklinjao da proda više kristala, niti molio da ga žena koju je pronašao, čeka. U tišini koja je uslijedila, mladić je razumio da pustinja, vjetar, i Sunce traže znamenje koje je zapisala ta Ruka, te da nastoje ispuniti svoje putovanje i razumjeti što je zapisano na običnom smaragdu. Znao je da je znamenje rasuto po Zemlji i u Svemiru, i da njihova pojava nema nikakav razlog ili značenje, te da ni pustinje, ni vjetrovi, ni sunca, niti ljudi nisu znali zašto su stvoreni. Ali ta je Ruka imala razloga da sve to stvori, i samo je ona mogla činiti čuda, pretvarati oceane u pustinje i ljude u vjetar. Jer samo je ona razumjela da viša namjera gura Svijet prema točki gdje će se šest dana stvaranja pretvoriti u Veliko Djelo.

I mladić je uronio u Dušu Svijeta i vidio da je Duša Svijeta dio Božje Duše, i da je Božja Duša njegova vlastita duša. I da može činiti čuda.

Samum je toga dana puhao kao nikad prije. Kroz mnoge su naraštaje Arapi pripovijedali legendu o mladiću koji se pretvorio u vjetar, gotovo uništio vojni logor i suprotstavio se moći najjačeg generala pustinje.

Kada je *samum* prestao puhati, svi su pogledali prema mjestu gdje je mladić stajao. Nije ga više bilo tamo; nalazio se kraj stražara, gotovo prekrivenog pijeskom, koji je stražario na drugom kraju logora.

Ljudi su se prestrašili čarolije. Samo su se dvojica smješkala: Alkemičar, jer je pronašao pravog učenika, i general, jer je učenik razabrao slavu Božju.

Sutradan se general oprostio od mladića i Alkemičara, i zatražio da ih pratnja otprati kamo god budu htjeli.

Putovali su cijeli dan. Kada se već smračivalo, stigli su pred koptski samostan. Alkemičar je otpustio pratnju i sjahao.

- Odavde nadalje krenut ćeš sam - reče Alkemičar. - Samo je tri sata do piramida.
- Hvala - reče mladić. - Naučio si me Jeziku Svijeta.
- Samo sam te podsjetio na ono što si već i sam znao.

Alkemičar je zalupao na vrata samostana. Otvorio je redovnik odjeven u crno. Nešto su razgovarali na koptskom, i Alkemičar pozva mladića da uđe.

- Zamolio sam ga da se nakratko poslužim kuhinjom - reče.

Pošli su do samostanske kuhinje. Alkemičar je upalio vatru, a redovnik donese olovo koje je zatim Alkemičar rastalio u željeznoj posudi. Kada se olovo rastalilo, Alkemičar izvadi iz svoje torbe ono neobično jaje od žućkastog stakla. Skinuo je sloj tanak poput vlasi, umo-tao ga u vosak i ubacio u posudu s olovom.

Smjesa se zacrvenjela kao krv. Alkemičar je onda skine s vatre i ostavi da se ohladi. Za to vrijeme razgovarao je s redovnikom o ratu među klanovima.

- Još će dugo potrajati - reče redovniku.

Redovnik se ljutio. Dugo su već vremena karavane stajale u Gizi, čekajući da rat završi. - No neka bude volja Božja - reče redovnik.

- Tako je - odgovorio je Alkemičar.

Kada se posuda ohladila, mladić i redovnik su zadivljeno pogledali. Olovo se osušilo poprimajući okrugao oblik posude, ali nije više bilo olovo. Bilo je zlato.

- Hoću li i ja to naučiti jednog dana? - upitao je mladić.

- To je moja Osobna Legenda, a ne tvoja - odgovorio je Alkemičar.

- Ali htio sam ti pokazati da je moguće.

Ponovo su krenuli prema vratima samostana. Tamo je Alkemičar razdjelio zlatni krug na četiri dijela.

- Ovo je za tebe - reče, pružajući redovniku jedan dio. - Jer si bio darežljiv prema hodočasnici.

- Dobivam plaću koja nadmašuje moju darežljivost - odgovorio je redovnik.

- Nemoj to nikad više reći. Život može oslušivati i dati ti manje idući put.

Zatim se približio mladiću.

- Ovo je za tebe. Da ti se nadoknadi ono što si ostavio generalu.

Mladić je htio reći da je to više od onoga što je ostavio generalu. Ali ne reče ništa, jer se sjetio Alkemičareva odgovora redovniku...

- Ovo je za mene - reče Alkemičar, spremajući svoj dio. - Jer se moram vratiti pustinjom, a među klanovima se vodi rat.

Onda je uzeo četvrti dio i dao ga ponovo redovniku.

- To je za mladića. Ako mu zatreba.

- Ali ja idem u potragu za svojim blagom - reče mladić. - Sada sam mu već blizu!

- I uvjeren sam da ćeš ga pronaći - reče Alkemičar.

- Onda čemu to?

- Jer si već dva puta izgubio novac što si ga zaradio, s lopovom i s generalom. Ja sam star i praznovjeran Arapin koji vjeruje u poslovice iz mog kraja. A jedna poslovice kaže:

»Sve što se dogodi jednom, može se nikad više ne ponoviti. Ali sve što se dogodi dva puta, dogodit će se sigurno i treći put.«

Zatim su uzjahali.

- Želim ti ispričati priču o snovima - reče Alkemičar.

Mladić je primakao konja Alkemičarevu.

- U starom Rimu, u doba cara Tiberija, živio je neki dobar čovjek, koji je imao dva sina: jedan je bio vojnik, i kada je ušao u vojsku, pošalju ga u najudaljenija područja Carstva. Drugi je sin bio pjesnik i očaravao je čitav Rim svojim prelijepim stihovima.

Jedne noći, starac je usnuo san. Javio mu se anđeo i rekao da će riječi jednog od njegovih sinova biti slavne i da će ih ponavljati u cijelom svijetu svi nadolazeći naraštaji. Starac se probudio pun zahvalnosti i plačući što je život tako darežljiv i što mu je otkrio nešto na što bi svaki otac bio ponosan.

Ubrzo nakon toga, starac je poginuo dok je pokušavao spasiti dijete da ga ne pregazi kotač kola. Kako je za života postupao dobro i pravedno, ode ravno u Kraljevstvo Nebesko i sretno anđela koji mu se bio javio u snu.

- Bio si dobar čovjek - reče mu anđeo. - Živio si svoj vijek s ljubavlju, i umro dostojanstveno. Mogu ispuniti svaku tvoju želju.

- I život je prema meni bio dobar - odgovorio je starac. - Kad si se ti pojavio u mom snu, osjetio sam da su svi moji naponi bili opravdani. Jer će stihovi mog sina živjeti među naraštajima kroz stoljeća. Ne tražim ništa za sebe; no svaki bi otac bio ponosan da vidi slavu onoga o kome se brinuo dok je bio dječak i odgajao kao mladića. Želio bih da u dalekoj budućnosti vidim riječi mog sina.

Anđeo je dotakao starčevo rame i oba polete u daleku budućnost. Oko njih se stvorilo veliko mjesto, s tisućama ljudi koji su govorili čudnim jezikom.

Starac se rasplakao od sreće.

- Znao sam da su stihovi mog sina pjesnika dobri i vječni - u suzama reče starac anđelu.

- Volio bih da mi kažeš koju od njegovih pjesama ovi ljudi izgovaraju.

Anđeo se tada nježno približio starcu, te sjedoh na klupu na onom velikom prostoru.

- Stihovi tvog sina pjesnika bili su veoma poznati u Rimu - reče anđeo. - Svi su ih voljeli i zabavljali se slušajući ih. No kada je Tiberijevo carevanje završilo, i njegovi su stihovi zaboravljeni. Ovo su riječi tvog sina vojnika.

Starac je s čuđenjem pogledao anđela.

- Tvoj je sin otišao u vojnu službu u daleku zemlju i vratio se kao centurion. I on je bio dobar i pravedan čovjek. Jedne se večeri neki njegov sluga razbolio i našao na samrti. Tvoj je sin čuo za rabina koji liječi bolesti, te je hodao danima i danima u potrazi za njim. Dok je tako hodao, otkrio je da je čovjek koga traži Sin Božji. Sreo je ljude koje je on izliječio, naučio njegove pouke i, premda je bio rimski centurion, prešao je na njegovu vjeru. Dok jednog jutra nije stigao do rabina.

Ispripovijedao mu je da ima bolesnog slugu. Rabin je spremno prihvatio da pođe do njegove kuće. Ali centurion je bio čovjek vjere, i gledajući rabinu ravno u oči, shvatio je da se nalazi pred Sinom Božjim. Tada su svi uokolo ustali.

- Ovo su riječi tvog sina - reče anđeo starcu. To su riječi koje je rekao rabinu u onom trenutku, i koje nikada nisu bile zaboravljene: *»Gospodine, nisam dostojan da uđeš u moju kuću, nego reci samo riječ i moj će sluga ozdraviti.«*

Alkemičar podbode konja.

- Bez obzira na ono što čini, svatko na Zemlji uvijek igra glavnu ulogu u Povijesti svijeta - reče. - A obično to ne zna.

Mladić se nasmiješio. Nikad nije mislio da život jednog pastira može imati toliko važnosti.

- Zbogom - reče Alkemičar.

- Zbogom - odgovori mladić.

Mladić je išao pustinjom dva i pol sata, nastojeći pomno oslušivati što mu srce govori. Ono će mu otkriti točno mjesto gdje je blago sakriveno.

- Gdje bude tvoje blago, tamo će biti i tvoje srce - govorio je Alkemičar.

No njegovu je srce govorilo o drugim stvarima. Pripovijedalo mu je s ponosom priču o pastiru koji je ostavio svoje ovce da bi slijedio san koji se ponovio dvije noći za redom. Pripovijedalo je o Osobnoj Legendi, i o mnogim ljudima koji su isto učinili, koji su otišli u potragu za dalekim zemljama ili lijepim ženama, i suprotstavljali se ljudima svog doba i njihovim predrasudama i stavovima. Cijelo je vrijeme govorilo o putovanjima, otkrićima, knjigama i velikim promjenama.

Pri usponu na neku dinu - i samo u tom trenutku - srce mu je šapnulo na uho: *»Pazi na mjesto na kojem ćeš zaplakati. Na tom sam mjestu ja, i na tom je mjestu tvoje blago.«*

Mladić se polako uspinjao dinom. Na nebu posutom zvijezdama ponovo se pomaljao puni mjesec; putovali su pustinjom već mjesec dana. Mjesec je osvijetljavao dinu i u igri sjena pričinjalo se da je pustinja valovito more, a mladića je to podsjetilo na dan kad je pustio konja da slobodno ide pustinjom i dao dobar znamen Alkemičaru. Napokon, mjesečina je obasjavala pustinjsku tišinu i put kojim idu ljudi u potrazi za blagom.

Kada je nakon nekoliko trenutaka stigao na vrh dine, srce mu poskoči. Obasjane svjetlošću punog mjeseca i bjelinom pustinje, uzdizale su se veličanstvene i uzvišene egipatske piramide.

Mladić je pao na koljena i zaplakao. Zahvaljivao je Bogu na tome što je ustrajao u vjeri u svoju Osobnu Legendu, i što je bio sreo kralja, trgovca, Engleza, Alkemičara. A posebice zato što je našao ženu iz pustinje koja ga je naučila da Ljubav nikad ne odvaja čovjeka od njegove Osobne Legende.

Mnoga su stoljeća egipatskih piramida promatrala, s visine, mladića. Ako bi htio, mogao bi se sada vratiti u oazu, uzeti Fátimu, i živjeti kao običan pastir s ovcama. Jer i Alkemičar je živio u pustinji, premda je razumio Jezik Svijeta i znao pretvarati olovo u zlato. Nikome nije morao pokazivati svoj nauk i umijeće. Dok je išao prema svojoj Osobnoj Legendi, naučio je sve što mu treba i proživio sve o čemu je sanjao.

Ali stigao je do svog blaga, a jedno je djelo dovršeno tek kad se postigne cilj. Tamo, u toj dini mladić je bio zaplakao. Pogledao je u tlo i vidio kako, na mjestu gdje su mu pale suze, prolazi skarabej. Za vrijeme koje je proveo u pustinji, naučio je da je u Egiptu skarabej simbol Boga.

Bio je to još jedan znamen. I mladić je započeo kopati, prisjetivši se trgovca kristalom; nitko ne bi uspio sagraditi piramidu u svom dvorištu, čak da i čitav život skuplja kamenje na gomilu.

Čitave je noći mladić kopao na označenom mjestu, i nije ništa pronašao. S visine piramida, stoljeća su ga motrila u tišini. No mladić nije odustajao: kopao je i kopao, boreći

se s vjetrom, koji je često ponovo nanosio pijesak u jamu. Ruke su mu se umorile, i raskrvarile, no mladić je vjerovao svom srcu. A srce mu je bilo reklo da kopa gdje mu suze padnu.

Odjednom, dok je pokušavao izvaditi kamenje na koje je naišao, mladić začuje korake. Približavali su se neki ljudi. Mjesec im je bio iza leđa i mladić im nije mogao vidjeti oči, niti lica.

- Što tu radiš? - upita jedan od njih.

Mladić nije odgovorio. Ali osjetio je strah. Trebao je samo iskopati blago, i zbog toga se bojao.

- Mi smo izbjeglice iz ratnog područja - reče drugi. - Moramo znati što tu skrivaš. Treba nam novac.

- Ne skrivam ništa - odgovorio je mladić.

No jedan ga od pridošlica uhvati i izvuče iz jame. Drugi mu stane pretraživati džepove. I pronađu grumen zlata.

- Ima zlata - reče jedan od razbojnika.

Mjesec obasja lice razbojnika koji ga je pretraživao, i on u njegovim očima ugleda smrt.

- Zacijelo ima još zlata skrivenog u pijesku - reče drugi.

I natjerali su mladića da kopa. Mladić je nastavio kopati, ali ničeg nije bilo. Počeli su ga tući. Tukli su ga sve dok se prve zrake sunca nisu pojavile na nebu. Odjeća mu je bila iskidana, a on je osjećao blizinu smrti.

»Čemu ti služi novac ako umreš? Malokad novcem možeš odgoditi smrt«, govorio je Alkemičar.

- Tražim blago! - poviče konačno mladić, te ranjenih i otečenih usta od udaraca ispriповjedi razbojnicima kako je dva puta usnuo san o blagu skrivenom pored egipatskih piramida.

Onaj koji se činio glavnim, dugo je šutio. Zatim je rekao drugome:

- Možeš ga pustiti. On nema više ništa. Sigurno je zlato ukrao.

Mladić je licem pao u pijesak. Vođa razbojnika pokušavao je uhvatiti njegov pogled. No mladić je gledao piramide.

- Hajdemo - reče vođa ostalima.

- Nećeš umrijeti - reče. - Živjet ćeš i naučiti da čovjek ne smije biti tako glup. Tu sam, upravo na mjestu gdje se nalaziš, prije gotovo dvije godine, i ja usnuo dvaput isti san. Sanjao sam da moram otići do polja u Španjolskoj, potražiti ruševnu crkvu gdje su pastiri običavali spavati. U sakristiji je rasla divlja smokva, i ako budem kopao podno te smokve, naći ću skriveno blago. Ali nisam tako glup da prelazim pustinju samo zato što sam ponovo usnuo isti san.

Potom je otišao.

Mladić se teškom mukom podigao i uputio još jednom pogled prema piramidama. Piramide su mu se smiješile, a on im uzvрати osmijeh, srcem punim sreće.

Našao je blago.

EPILOG

Mladiću je bilo ime Santiago. Već se gotovo spuštala noć, kada je stigao do male napuštene crkve. Divlja je smokva i dalje rasla u sakristiji, i još su se mogle vidjeti zvijezde kroz razrušen krov. Sjetio se kako je nekoć bio tu sa svojim ovcama i kako je noć bila spokojna, osim za njegov san.

Sad je bio bez stada. Umjesto njega, imao je lopatu.

Dugo je vremena promatrao nebo. Potom je iz naprtnjače izvadio bocu s vinom i malo otpio. Sjetio se noći u pustinji, kad je isto tako gledao zvijezde i pio vino s Alkemičarom. Pomislio je na mnoge putove kojima je prošao, i na neobičan način kojim mu je Bog pokazao blago. Da nije vjerovao u ponovljeni san, ne bi susreo Ciganku, ni kralja, ni lopova, ni... no dobro, popis je dugačak. »A put je bio obilježen znamenjem i nisam mogao pogriješiti«, reče sam sebi.

Zaspao je i mirno spavao, a kada se probudio, sunce je već bilo visoko. Počeo je kopati u podnožju divlje smokve.

»Stari čarobnjače«, mislio je mladić. »Ti si sve znao. Čak si i malo zlata ostavio da bih se mogao vratiti do ove crkve. Redovnik se smijao kada me je ugledao u dronjcima. Nisi li me toga mogao poštedjeti?«

- Ne - čuo je kako vjetar govori: - Da sam ti to rekao, nikad ne bi vidio piramide. A veoma lijepe su, zar ne?

Bio je to Alkemičarev glas. Mladić se nasmiješio i nastavio kopati. Nakon pola sata, lopata je udarila o nešto tvrdo. Nakon sat vremena, imao je pred sobom kovčeg pun starih španjolskih zlatnika. Bilo je tu i dragulja, zlatnih maski s bijelim i crvenim perima, kamenih kipova ukrašenih briljantima. Bio je to plijen nekog osvajačkog pothvata na koji je zemlja već odavno bila zaboravila, a i osvajač ga je bio zaboravio ispričovijedati sinovima. Mladić je izvadio Urima i Tumima iz naprtnjače. Bio je upotrijebio dva kamena samo jednom, onog jutra, na tržnici. Život i njegov put bili su neprestano ispunjeni znamenjem.

Spremio je Urima i Tumima u zlatni kovčeg. I oni su bili dio njegova blaga, jer su ga podsjećali na starog kralja kojeg nikad više neće sresti.

»Život je uistinu darežljiv prema onom tko živi svoju Osobnu Legendu«, pomislio je mladić. Sjetio se tada da mora otići u Tarifu i dati desetinu blaga Ciganki. »Kako su pametni Cigani«, pomisli. »Možda zato što toliko putuju.«

No vjetar je ponovo zapuhao. Bio je to levant, vjetar iz Afrike. Nije donosio miris pustinje, ni prijetnju od maurskih napadača. Umjesto toga, donosio je miomiris koji je dobro poznao i zvuk poljupca - koji je došao polako, polako i dotakao mu usnice.

Mladić se nasmiješio. To je prvi put učinila.

- Dolazim, Fátimo - reče.